

# Ғазалиёт

Ғами ту, то нафас боқист, бо ман ҳар нафас бодо,  
Ба чуз рӯи гулат дигар ба чашмам хору хас бодо!  
Хаёлам дар шаби зулфат равад ногаҳ ба айёри,  
Ба шаҳристони хуснат наргиси мастат асас<sup>1</sup> бодо!  
Чу фарзин мўҳраи ишқи туро ҳар кас, ки қач бозад,  
Агар шаҳрух бувад, сад фили ӯ зери фарас бодо!  
Ба роҳи ишқ бандад сорбони шавқи ман маҳмил,  
Қумоши нолаи дил ноқои ўро ҷарас бодо!  
Фалак рўзе мабодо созад аз банди ғам озодам,  
Каманди ҳалқаи зулфи ту он дам додрас бодо!  
Агар хуршед дар пешат занад лоф аз дами хубӣ,  
Ба ғўши мурғи анқо ҳамчу овози мағас бодо!  
Зи боғи назм Туғрал чуз гули мадҳи ту гул чинад,  
Ҷазои ӯ ба сад хорӣ чу булбул дар қафас бодо!

---

<sup>1</sup> Асас – посбон.

Сафои сайқали дилҳо бувад аз дидани мино,  
Дами субҳи тараб як партав аз хандидани мино!  
Писанд омад ба базми боданӯшон бо майи соқӣ  
Туро дар интизори пунба аз сар чидани мино.  
Ҳамоғӯши тавозӯъ сарбаландӣ ҳар кучо дидам  
Ба соғар, хоса, аз тарзи адаб варзидани мино.  
Чу моҳи осмон гоҳе шавад мамлу, гоҳе холӣ,  
Барояд чон зи тан, ояд зи пур гардидани мино!  
Китоби рамзи махмурон, ки музмар<sup>1</sup> нуктаҳо дорад,  
Бувад изҳори он мушкил ба чуз фаҳмидани мино!  
Лаби соғар намеояд ба ҳам аз хандаи соқӣ,  
Бигиряд зор шамъи маҷлис аз нолидани мино.  
Тулӯи субҳи шодӣ шоми ғамро мезанад барҳам  
Дами дар анчуман, Туғрал, ба худ болидани мино.

---

<sup>1</sup> Музмар – пӯшида, пинҳон.

Зи ораз бурқаъ афкандӣ, кушудӣ рӯи зеборо,  
Зи барқи рух задӣ оташ бисоти хирмани моро.  
Сафед аз интизори мақдамат шуд чашми уммедам,  
Хушо рӯзе, ки ҳамчун нур бар чашмам ниҳӣ поро.  
Шудам чун лола аз доғи фироқат борҳо аҳгар,  
Ниҳодӣ бар дилам бори дигар доғи сувайдоро<sup>1</sup>.  
Нагардад монеи ҷавлони ошиқ зеру бам ҳаргиз,  
Ки фарқе нест андар сози Маҷнун кӯху саҳроро.  
Ба ҳар маҳфил, ки он шӯҳи парирӯ дар суҳан ояд,  
Барад эҷози лаълаш қадри анфоси Масеҳоро.  
Хаёли туррааш дар гардани ошиқ бувад доме,  
Раҳой нест мумкин аз каманди зулфи ӯ моро.  
Ба рӯи шоҳиди гул ғоза аз машшотаи қудрат,  
Ба ибрат чашм бикшо, гар ҳавас дорӣ тамошоро.  
Нишони ҳастии мо маҳзи имкон аст дар олам,  
Ҳавас дорӣ, зи мо мекун суроғи номи анқоро.  
Илоҳӣ, тақягоҳе нест моро ҷуз хумори май,  
Асои мо заифон кун хаёли қадди миноро.  
Намудам он қадар тамҳиди сомони суҳан, Туғрал,  
Ба гӯши шоҳиди маънӣ кунам иқди Сурайёро.

---

<sup>1</sup> Сувайдо – донаи сиёҳ, нуқтаи сиёҳе, ки гӯё дар маркази дил бошад.

Аз карам, ё раб, муқими боғи чаннат кун маро,  
Ташнаам, яксар ғариқи баҳри раҳмат кун маро.  
Равнақи икболи масрурӣ намехоҳад дилам,  
Маҳви идборам<sup>1</sup>, насиб аз кунчи ғурбат кун маро.  
З-абри эҳсонат ба комам чун садаф як қатра рез,  
Шаҳсавори кишвари мулки фасоҳат кун маро.  
Мондаам дар зулмати исён чу хаффош аз бадӣ,  
Рӯшанои дида аз субҳи саодат кун маро.  
Боз сӯи ганчи маънӣ соз қуфли синаам,  
Суфтани лафзи гуҳар з-андеша одат кун маро.  
Туғрал, азбас мӯътариф бо аҷзи хичлат гаштаам,  
Аз насими субҳи алтофат иноят кун маро.

---

<sup>1</sup> Идбор – бахтбаргаштагӣ.

Хузури хеш хоҳӣ, чабри моро,  
Ту мағрурӣ ба хусн, эй бемудоро!  
Ба сихи нози мижгонат кашидӣ  
Дили дилдодагони мубталоро!  
Саросар қатли аҳли ишқ кардӣ,  
Намо лутфе ба маҳзунон, Худоро!  
Бинолам гар зи ҳаҷрат, нарм гардад  
Дили саҳти ҳазорон санги хоро.  
Чаро бо мо насозӣ як такаллум?  
Ба меъроҷаш расонидӣ чафоро!  
Агарчанде наёӣ ҷониби ман,  
Вале аз дур месозам дуоро.  
Насиме гар сабо орад зи кўят,  
Бад-ӯ ирсол дорам муддаоро.  
Зи ҳаҷрат Туғрали зори болокаш  
Бимирад, чист фармони ту, ёро?

Агар ба ғўшаи чашме назар кунӣ моро,  
Ба як нигоҳ кунӣ сайди хеш дилҳоро.  
Ҳазор обиду зоҳид ҳамешавад майнӯш  
Ба маҳфиле, ки ту гирӣ ба даст саҳборо.  
Ба тавқи бандагӣ гардан ниҳад чу қумрӣ сарв,  
Бубинад ар ба чаман ин қади дилороро.  
Кашида мардуми чашмат барои қатлам тир,  
Қучо раҳам, ки занад новаки ту анқоро!  
Машоми ҷону дил аз нақҳати ту тар гардад,  
Агар ба бод диҳӣ зулфи анбаросоро...  
Санои пири харобот боядам гуфтан,  
Ки дод бар мани махмур пои хум ҷоро.  
Биёр, соқӣ, қадахро, чӣ ҷои эҳмол аст?  
Ба раҳни<sup>1</sup> бода диҳам хирқаи мусаллоро<sup>2</sup>.  
Шаҳиди ханҷари мижғони ў шудам, Туграл,  
Бикаш зи турбати ман, гар гузар кунӣ, поро!

---

<sup>1</sup> Раҳн – гарав.

<sup>2</sup> Мусалло – сачҷода, ҷойнамоз.

Моҳи ман ҳар гаҳ кушояд турраи лаблобро<sup>1</sup>,  
Мебарад аз чаъди марзангӯш обубобро.  
Афканад аз рутба, аз рух афканад чилбобро<sup>2</sup>,  
Дурди анвори ҷамолаш софии маҳтобро.  
Мусаҳфи рӯяш, ки бошад аз хати райҳони сунъ<sup>3</sup>,  
Котиби қудрат кучо монад ғалат эъробро?<sup>4</sup>  
Дар ғамаш килки дабири қалби ман хат мезанад  
Аз тапидан изтиробӣ нусхаи симобро!  
Медавонад 3-аши хунин ҳар замон рӯди дилам  
Беиба бар рӯи ман ин тифли беодобро!  
Дар ҷаман аз тарзи рафтораш ҷӣ мепурсӣ зи ман,  
К-аз хиромаш пой дар занҷир бошад обро!  
Фарқи бисёр аст байни мову зоҳид дар сучуд,  
Кай баробар мекунам бо абрӯяш меҳробро?!  
Кӯҳкан, мекан ба нохун кӯҳи танро аз ғамаш,  
Нағмаи дигар бувад оҳанги ин мизробро!  
Аз ҳучуми аши худ ҳар лаҳза метарсам, к-аз он  
Хоки ин саҳро ба санг орад сари селобро!  
Рӯзу шаб, Туғрал, навиди интизори мақдамаш  
Мебарад аз ҷаши ҳайронам ҷу маҳмал хобро.

---

<sup>1</sup> Лаблоб – гиёҳе шабеҳи нилуфар.

<sup>2</sup> Чилбоб – чодар.

<sup>3</sup> Сунъ – соҳтан, офаридан, эҳсон.

<sup>4</sup> Эъроб – ҳаракоти ҳарф ё калимот.

Нузҳати кўят барад равнақи гулзорро,  
Шўҳраи хуснат дарад пардаи асрорро.  
Заҳми фироқи туро ҳеч ба ғайр аз ачал,  
Чора набошад дигар бандаи ночорро.  
Бинад агар барҳаман<sup>1</sup> турраи шабранги ту,  
Аз ҳами зулфат кунад ҳалқаи зуннорро!  
Нағмаи шавқат канад пардаи мизробии ғам  
Аз баму зери чунун зеру бами торро!  
Маснади кӯи турост рутбаи авранги Ҷам,  
Қард қазо қисматам сояи деворро!  
Мурданам аз рашк беҳ, бодии сабо гар кунад  
Маҳрамии хоки дарат дидаи ағёрро.  
Бод туро офарин, Туғрали рангинсухан,  
Булбули гўё туйи гулшани ашъорро!

---

<sup>1</sup> Барҳаман (бараҳман) – пешво ё пайрави мазҳаби бараҳманӣ.

Шўҳи ман ҳар гаҳ кушояд турраи чун қирро,  
Мекунад шерозаи домони гул занҷирро!  
Карда устои азал шарҳи гулистони рухаш  
Аз ғубори хатти райҳон шеваи таҳрирро!  
Ман шаҳиди теғи абрўям, барои қатли ман  
Аз шикасти моҳи нав кун қабзаи шамшерро.  
Монӣ, аз суратгарӣ бигзар, ки натвон ёфтан  
Дар татаббўъхонаи Чин нақши ин тасвирро!  
Аз қазо ман бо чафову чабру зулмаш розиям,  
Баски тағйире набошад хомаи тақдирро.  
Бар дилам аз захми пайконаш асар пайдо нашуд,  
Аз пари анқо бувад боли расо ин тирро.  
Ҳеч дидастӣ, ки андар мазраёбоди чаҳон  
Мурғи маънӣ ром гардад донаи анҷирро?!  
Мезанад чашмаш камони фитна, гар орад ба зех  
Бо пари як новаки бедод сад нахчирро.  
Беш аз ин улфатпарастии ваҳми ҳайронӣ мабош,  
То ба кай дар хоби маҳмал қуръаи таъбирро?  
Бигзар аз савдои авҳомии ҳаёли симу зар,  
То кучо хоҳӣ кашидан миннати иксирро<sup>1</sup>?  
Дар балои ҳаҷри ӯ, Туғрал, таҳаммул пеша кун,  
Раҳм набвад ҳеч ҳўи он чафотахмиро!

---

<sup>1</sup> Иксир – кимиё ё чавҳаре, ки моҳияти ашёро тағйир диҳад.

Дорам ҳавои ишқи ту умрест бар саро\*,  
Баҳри Худо, зи роҳи вафо ҳеч нагзаро!  
Дар мулки ишқ маснади шохӣ гузидаам,  
То кардаам зи нақши кафи пот афсаро!  
Ҳар муддаӣ ба даъвии ишқат на содиқ аст,  
Дорам зи ранги зард баҳри ту маҳзаро!  
Мурғи дилам ба сӯи ту парвоз мекунад,  
Бошад расо ба шавқи висоли ту шаҳпаро!  
Оҳам намекунад ба дили саҳти ӯ асар,  
Ўрост дил магар аз санги мармаро?!  
Дӣ бо қадӣ баланд гузар кард сӯи боғ,  
Афтод сарву тӯбиву шамшоду ар-аро!  
Туғрал, ба касби нақҳати гесӯи ӯ магар  
Шӯрест байни бодӣ сабо, байни сарсаро?!

---

\* Шоир бо истифода аз овози «о» нахваи гӯиши маҳаллии тоҷикиро басо зебо ба қор гирифтааст, ки ин тарзи адои суҳан ханӯз ҳам дар баъзе аз деҳоти сарғаҳи Зарафшон мавриди истифода аст.

Агар ин аст тундӣ тавсани чавлоншитобашро,  
Ғубори хок шав, то ворасӣ бўси рикобашро.  
Зи тори риштаи андеша дўзам чомаи нозаш,  
Ҳадиси нақҳати гул медарад тарфи ниқобашро.  
Агар хонӣ хате аз мусҳафи рухсорай Лайлӣ,  
Нисори равзаи Мачнун намо нақди савобашро.  
Дили ҳайратпарастамро набашад чуз тапиш суде,  
Магар ором бахшад чилвай ӯ изтиробашро?!  
Ба лаб з-он хатти мавзунаш ниҳодам мўҳри хомўшӣ,  
Қалам аз мўи чинӣ метавон кардан китобашро!  
Ба мизроби ғамаш касро набошад нохуни дахле,  
Магар аз нолаи булбул кунад тори рубобашро?  
Ба таҳрири саводи нусхаи ошуфтаи зулфаш  
Зи мавчи май рақам бояд шикасти печUTOбашро!  
Агар дорӣ хаёли хоки пои тавсанаш будан,  
Намо вирди забон «ё лайтанӣ кунту туроб<sup>1</sup>»-ашро!  
Хуш омад дар мазоқам, Туғрал, ин як мисраи Бедил:  
«Бар ин сарчашма раҳме кун, ки мавче нест обашро!»

---

<sup>1</sup> Ишора ба ояи 40-ми сураи Набо.

Агар ин аст акнун қадри рифъат<sup>1</sup> ошёнашро,  
Зи чарх ояд ба шогирдӣ Масеҳо посбонашро.  
Ба рӯи сафҳа ҳар дам аз найи килкам шакар резад,  
Ба ҳангоми рақам гар дар қалам орам забонашро.  
Ба мазмуни миёнаш гар камар бандам зи мӯ, лекин  
Халал аз сояи мӯ мерасад мӯи миёнашро!  
Нахандад ғунча дар гулшан, зи ҳасрат хуни дил гардад,  
Агар дар боғ ногаҳ бишнавад васфи даҳонашро!  
Бувад дарси хати ӯ бе ишороти лабаш мушкил,  
Ки бошад тарҷумони дигаре мар тарҷумонашро!  
Қаҳоне бисмили доғи хаданги ӯ бувад, лекин  
Нишоне чуз дили ман кай бувад тири камонашро?  
Набошад ҳеч мумкин булҳавасро заррае меҳраш,  
Ки мебошад асар аз сояи анқо нишонашро.  
Макун чуз оҳи булбул шўълаи шамъи далели худ,  
Ки ғайр аз нола кай гирад дар ин раҳ кас инонашро?  
Шавад дар боғ охир тавқи кумрӣ пойбанди ғам,  
Гар озодӣ ҳамин бошад қади сарви равонашро!  
Хушо, Туғрал, аз ин як мисраи Бедил, ки мегӯяд,  
Ки «ё Раб, меҳрубон гардон дили номеҳрубонашро!»

---

<sup>1</sup> Рифъат – мартабаи олий, баландӣ.

Набошад илтифоте бо ман акнун теги қотилро,  
Ки созад нохудо дар мавчи хунам матлаби дилро!  
Ба ёди ҳасрати лаълаш ман аз худ меравам ҳар дам,  
Ки мебандад ба дӯши нолаи ман бори маҳмилро.  
Наям гар маҳрами васлаш, ба ҳаҷраш шукр месозам,  
Ба ҷои шахд нӯшам дар ғамаш заҳри ҳалоҳилро.  
Сари таслимро чун шамъ вақфи ханчари ў кун,  
Зи барқи оташи теғаш чароғ афрўз бисмилро!  
Ба як ойна арзи матлаби худ метавон кардан,  
Ки ҷуз ҳайрат намебошад ду миръоти<sup>1</sup> муқобилро.  
Барои эҳтиёҷ аз хичлати арзи ниёзи худ  
Арақ аз ҷабҳа тўфон мекунад ҳар лаҳза соилро.  
Набошад зоҳидонро ҷуз ғурури ҷоҳ андар дил,  
Зи машқи ҳақпарастӣ кас нафаҳмад қубҳи ботилро.  
Агар хоҳӣ, ки раҳ ёбӣ ту дар сарманзили зулфаш,  
Муқобил соз дар пешонаи худ кавкаби дилро!  
Писанди хотираш ашъори Туғрал шуд, аҷаб набвад,  
Писандад Мустафо маддоҳии Субҳони Воилро<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Миръот – оина.

<sup>2</sup> Субҳони Воил – шоири номии араб дар рӯзгори паёмбари Худо (с).

Гар ба арз орад таманно ҳасрати нокомро,  
Шўхии матлаб шавад ҳамёза мавчи ҷомро.  
Шавқи бисмил дам ба дам аз беқарорихои мо  
Мекашад яксар дар оғўши тапиш оромро.  
Шўҳрати кони ақиқ аз ҳастии мо шуд адам,  
К-аз нигини мо шунидан нест ҳаргиз номро.  
Матлаби ноёбро шуд хонаи анқо ватан,  
То кучо ҷавлон намоӣ тавсани авҳомро?!  
Дар дилам сози баму зери чунун яксон бувад,  
Имтиёзе нест дар ойина аз дар бомро.  
Ҳар замон азми ҳариму тавфи кўяш мекунам,  
Бастаам аз рафтани дил сўи ў эҳромро.  
Маҳрами розе намеёбам дар ин бозори даҳр,  
Кист, аз мо то расонад сўи ў пайғомро?  
Имшаб он бадри мунир<sup>1</sup> аз хона берун шуд магар?  
З-аввали шаб то саҳар бинӣ ту моҳи томро!  
Чашм пўш аз рўи ў, бошад димоғатро халал,  
Мерасад ҳар дам зиён аз рўшанӣ сарсомро.<sup>2</sup>  
Пухтағони меҳр бар гиранд аз нахли мурод,  
Лаззате набвад ба дандон меваҳои хомро!  
Эй гадо, акнун зи чини абрўи дунон гузар,  
То кучо хоҳӣ кашидан миннату ибромро?<sup>3</sup>  
Шабравони дил ба шаҳристони зулфаш мераванд,  
Кай бувад фикри асас риндони дурдошомро?!  
Аз тапиш, Туғрал, диламро изтиробе кам нашуд,  
Дар қафас ором набвад сайди ваҳшатромро!

---

<sup>1</sup> Бадри мунир – моҳи комил.

<sup>2</sup> Сарсом – ҳолати ошуфтагӣ ва беҳудии бемор.

<sup>3</sup> Ибром – пофишорӣ қардан.

Гар қазо бо ман нависад меҳнати айёмо,  
Илтиёми захм созам панҷаи зирғомро<sup>1</sup>.  
Дар биёбоне, ки мурғи ваҳшати мо пар занад,  
Хуни бисмил дона гардад ҳалқаҳои домро.  
Аз тапиш дорад навиди бўйи васли ӯ дилам,  
Боли Ҷабрил аст гӯё шӯҳии илҳомро.  
Ҳеч нахле нест андар боғи имкон бесамар,  
Шӯҳрати Рустам намояд зинда рӯҳи Сомро.  
Он қадар мастам, ки аз шавқаш надонам баъд аз ин  
Сол аз маҳ, рӯз аз шаб, ҳафта аз айёмо.  
Дар чаман монанди наргис пой то сар дида шав,  
Гар тамошо мекунӣ он шӯҳи гуландомро.  
Ҳар киро бошад сулуки шеваи Мачнун ҳасаб<sup>2</sup>,  
Ку тамизи он, ки созад фарқ субҳу шомро?  
Сурати ўро бубинад ҳар кӣ монанди Халил,  
Бишканад дар роҳи сатват зумраи асномо.  
Дар димоғат гар бувад аз хушкӣ савдо ҳалал,  
Аз ҳаёли чашми ӯ кун рағғани бодомро.  
Барнаёяд қатрае хун бе ризои Лайлиаш,  
Бар рағи Мачнун занӣ гар ништари ҳаҷҷомро.  
Ҳар кӣ сармасти ҳаёли бодаи васлаш бувад,  
Меканад меҳи таноби хаймаи Хайёмо.  
Дар ғами ӯ аз вучудам устухоне беш нест,  
Кунд созад ҷисми ман сад ханҷари Баҳромро.  
То шудӣ, Туграл, ту андар арсаи базми вучуд,  
Чун ту фарзанде нарӯяд модари айёмо.

---

<sup>1</sup> Зирғом – шери даранда.

<sup>2</sup> Ҳасаб – шумурдан, шумор.

Ҳар киро бошад назар турки қабопӯши маро,  
Офарин гӯяд таҳаммул кардани ҳуши маро!  
Аз ҳаёли қоматаш акнун асо мебоядам,  
Бори сангини фироқаш карда ҳам дӯши маро.  
Аз кадомин зумраам, ё Раб, ки дар базми вучуд  
Ҷуз сари зону арӯсе нест оғӯши маро?!  
Эй ки меҳохӣ ба силки бандағони дарғаҳаш,  
Ҳалқае ғайр аз ҳами зулфаш макун гӯши маро!  
Дар дилам набвад ба ҷуз нақши ҳаёли ишки ӯ,  
Аз ғамаш бошад нигоре лавҳи манқуши<sup>1</sup> маро!  
Дӯстон, баҳри Худо, гӯед арзи ҳоли ман,  
Ҳар кучо бинед агар он шӯҳи майнӯши маро!  
Пеши арбоби сухан, Туғрал, набошад эътибор  
Сафҳаи абёти номавзуни мағшуши маро!

---

<sup>1</sup> Манқуш – наққошишуда, нақшин.

Баски шахди муддао ҳосил нашуд коми маро,  
Кардаанд аз санги навмедӣ магар чоми маро.  
Ғарқи мавҷи шабнами хиҷлат шавад рухсори ӯ,  
Ҳар кӣ чӯяд чун нигин гар аз ҷаҳон номи маро.  
Он қадар тамҳиди сомони ҷунун дорад дилам,  
Нест ҷуз хушкӣ тақозо таъби бодоми маро.  
Дар дили ошиқ набошад рутбаи пасту баланд,  
Фарқ чун ойина аз дар кай бувад боми маро?  
Чанд пошидам сиришки донаи тухми амал,  
Кош афтад сайди матлаб ҳалқаи доми маро.  
Сози қонуни мурувват кун ба мизробӣ карам,  
Аз сабо гар бишнавай оҳанги пайғоми маро.  
Фурсати тамҳиди ҳастӣ нест дар боғи ҷаҳон,  
Чун шарар яксон шумур оғозу анҷоми маро.  
Сархати дарси камоли дигарат даркор нест,  
Субҳа<sup>1</sup> кун андар сулуки ишқ ҳар гоми маро.  
Туғрал, аз тамкини дил сомони роҳат доштам,  
Беқарорӣ бурд охир завқи ороми маро.

---

<sup>1</sup> Субҳа – тасбеҳ.

То уручи бода зад дасте гиребони маро,  
Мавчи май шероза хоҳад гашт домони маро.  
Сурмаи чашми ҳаёро сози хомӯшӣ кунад,  
Аз қазо гар бигзарад булбул найистони маро.  
Баски гулзори ҳаёлам дорад аз гул ранг-ранг,  
Гар ҳавас дорӣ, тамошо кун гулистони маро!  
Чун гуҳар мазмуни як маъния аз по то ба сар,  
Имтиёзе нест аз доман гиребони маро.  
Пеши нерӯям кунад Рустам сучуди эътироф,  
Гар бубинад савлати бозуи дастони маро.  
Мекунад хатми камоли дарси илми ошиқӣ,  
Як даме Маҷнун нишинад гар дабистони маро.  
Гарчи сад гавҳар кашидам дӯш дар силки сухан,  
Эътиборе кай бувад имрӯз девони маро?  
Пешкаш дар пеши абрӯяш саре овардаам,  
Кай бувад қадре ба назди теғи ӯ чони маро?!  
Туғрал, аз субҳи умедам як шарар пайдо нашуд,  
То намояд равшанӣ шамъи шабистони маро!

То қазо кардаст дар қасри бало бонӣ маро,  
Чун ҳубобам нест ғам аз хонавайронӣ маро.  
Баъд аз ин килки адаб аз чӯби сунбул мекунам,  
Зулфи ӯ то гашт сармашқи парешонӣ маро.  
Сурати нақшам наёяд дар қалам аз лоғарӣ,  
Шарм медорад, кашад гар хомаи Монӣ маро!  
Аз камоли эътиборотам чӣ мепурсӣ дигар?!  
Нест чун мардумгиё чуз номи инсонӣ маро!  
Рафт айёми шабобу фурсати пирӣ расид,  
То кучо бошад кунун аҳди ғазалхонӣ маро?!  
Аз ду олам обрӯ ин муддао бошад фузун:  
Бар сари хони ғамаш як лаҳза меҳмонӣ маро.  
Сели ашкам шуд фузун аз мавчи тўфони ҳаё,  
Мебарад ҳар дам зи худ оҳи пушаймонӣ маро.  
Мотами ҳичрони он шаҳрух ба мотам медиҳад,  
Ин бувад дар чехраи ғам гар фарасронӣ маро!  
Гар ҳамин бошад сулуки шеваи ҳичрони ӯ,  
Ғайри мурдан нест дигар мушкилосонӣ маро!  
Бенасиби роҳатам аз ҷамъи тақсими азал,  
Маркази парғори ғам шуд хатти пешонӣ маро!  
Ошиқонро пераҳан чун гул бувад нангу вафо,  
Ҳамчу сарвам кисвати<sup>1</sup> тан гашт урёнӣ маро!  
Эй ки наздикӣ ба чашмам мардумосо чун ғубор  
Аз барам ҳаргиз нагардӣ дур, агар донӣ маро!  
Эй хушо, Туғрал, аз ин як мисраи шоҳи сухан:  
«Домӣ як олам тааллуқ гашт ҳайронӣ маро!»

---

<sup>1</sup> Кисват – чома, танпӯш.

Ин аст агар соз баму зери ҷаҳонро,  
Бепарда макун нағмаи мизроби замонро.  
Бо хатти адаб соз ту аз сурма сиёҳӣ,  
Дар ҳарфи ҳамӯшӣ чу қалам банд миёнро.  
Гардад хати ҳайратасари шавқ футӯҳат<sup>1</sup>,  
Чун ғунча агар мӯҳр кунӣ қуфли даҳонро.  
Кай баҳя кунад хок лаби домани нозаш,  
Маҳтоб бувад маҳрам агар захми катонро.  
Ҳасраткаши абрӯи ту шуд қомати пири,  
Чуз хонаи худ нест дигар хона камонро.  
Ҳар кас набувад муштариин чинси муҳаббат,  
К-ин нақд гаронӣ кунад аз суд зиёно.  
Фарши раҳи таслими адаб соз сари худ,  
Чун маҳмал агар дорӣ ҳавас хоби гаронро.  
Хайёти азал карда чу аз баҳяи рангин  
Шерозаи домони чаман оби равонро.  
Осуда бувад софдил аз миннати сайқал,  
Чуз ҷавҳари маънӣ набувад теғи забонро.  
Маҳмури туро нест ба чуз дарди сари ту,  
Дарди сари дигар набувад бодакашонро.  
Пайдо нашуд аз шӯълаи ашкам асари доғ,  
Зоҳир накунад оташи ёқут духонро<sup>2</sup>.  
Туграл, чӣ хуш аст мисраи дарёи маонӣ:  
«Ёрон, ба хати ҷом бибандед миёно!»

---

<sup>1</sup> Футӯҳ – фатҳ, кушоиш.

<sup>2</sup> Духон – дуд.

Агар ҳушам кунад чун шона дар зулфаш шабехунро,  
Ба як мӯ баста гардам сарнавишти бахти вожунро.  
Ба чуз ваҳшат набошад ҳеч сармашқи хати ошиқ,  
Сияҳ аз чашми оҳу кун саводи лавҳи Маҷнунро!  
Нагардад ҷавҳаре ҳамсанги мизони сиришки ман,  
Ки аз ёқут мебошад гаронӣ ашки гулгунро.  
Зи бетобӣ надорад як қалам тоби димоғи хат,  
Ба мӯ бояд навиштан аз миёнаш ҳарфи мазмунро.  
Ба майдони шаҳодат гар шаҳиди ӯ най, лекин  
Ба хун рангин намо ҳамчун шафақ домони гардунро!  
Сафо аз ишқ хоҳӣ, аз дурушті сӯи нармӣ шав,  
Тасарруф нест дар перохани фўлод собунро.  
Набошад дар маризи ишқ ғайр аз васл маъчуне<sup>1</sup>,  
Ки раҳ дар набзи ошиқ нест ангушти Фалотунро!  
Камолат ҳар қадар гар беш бошад, бахт кам бошад,  
Бувад қадри таназзул аз таракқӣ беди маҷнунро.  
Баланду паст моро монеи ҷавлон намегардад,  
Ки набвад имтиёзе пеши ошиқ кўҳу ҳомунро.  
Чу шабнам дар ҳавои меҳри ӯ савдои ҳиммат кун,  
Ки дар бозори имкон нест қадре фитрати дунро.  
Най оғаҳ ту аз сози баму зери фано ҳаргиз,  
Ки нашнидӣ садои ташти «коф»-у косаи «нун»-ро<sup>2</sup>.  
Хушо, Туграл, аз ин як мисраи баҳри сухан Бедил:  
«Ба чуну чанд натвон ҳукм кардан сунӣ бечунро!»

---

<sup>1</sup> Маъҷун – махлуте аз чанд дору.

<sup>2</sup> Ишора ба ояе аз Қуръон, ки маънии хилқати заминро осмонро мерасонад.

Офарин шасти хаданги чашми зехгири туρο,  
К-аз дусад дил бигзаронад новаки тири туρο!  
Банди савдои ғами Юсуф Зулайхо кай шудӣ,  
Гар бидидӣ печутоби зулфи занчири туρο.  
Рамзи сомони тағофул он қадар фаҳмидаам,  
Карда устои азал аз ноз таҳмири<sup>1</sup> туρο!  
Чон канад Беҳзод аз роҳи таҳайюр то абад,  
Ҳар кучо бинад агар ў нақши тасвири туρο.  
Зери теғи абрўят танҳо на ман чон медиҳам,  
Кист чони худ насозад тўҳфа шамшери туρο?!  
Нест мумкин васфи ту, эй тўҳфаи оёти хусн,  
Кас намедонад, чӣ хоҳад кард тафсири туρο!  
Бо қадат, эй наҳли гулзори баҳори дилбарӣ,  
Рост гў, пурсам ман аз майхона то пири туρο!  
Хонаи дилро иморатҳо намудӣ аз ғамат,  
Ҳеч кас вайрон нахоҳад кард таъмири<sup>2</sup> туρο.  
Лаъли хубонро шакар талхӣ намояд бо лабат,  
Модари даҳр аз шакар чўшида то шири туρο.  
Туғрал, аз назмам саропо бин, ки мерезад шакар,  
Баски бинмудам зи сар то пой таҳрири туρο!

---

<sup>1</sup> Таҳмир – сириштан, ҳамир кардан.

<sup>2</sup> Таъмир – сохтмон, манзил.

Арзи ҳоҷат мекунад дил хисрави нози туро,  
Нест қонуни муҳаббат пардаи сози туро.  
Чун кабӯтар бисмили шавқи тапидан мешавад,  
Аз қазо ҳар кас, ки бинад чашми шахбози туро.  
Рамзи чашмат ин бувад, набвад намудан баъд аз ин  
Маҳрами асрори худ он чашми ғаммози туро.  
Дар фани эҳёи шарми аҷз наншинад дигар,  
Гар Масеҳи бишнавад ойини эъҷози туро.  
Афканад қумрӣ ба гардан тавқи доғи бандагӣ,  
Дар чаман бинад агар он сарви мумтози туро.  
Беадаб тарсам, ки бинад бигзарад аз чобукӣ,  
Тавсани умрам агар хингӣ<sup>1</sup> сабуктози туро.  
Дурри маънӣ кардай, Туғрал, ниҳон ҳамчун садаф,  
Ҷош созад мавҷи ин дарё магар рози туро!

---

<sup>1</sup> Хинг – саворӣ, асп. Дар осори устод Рӯдакӣ низ омада:  
Оби Ҷайхун аз нишоти рӯйи дӯст  
Хинги моро то миён ояд ҳаме.

Ҳар кӣ нӯшад аз қазо гар чоми машхуни<sup>1</sup> туро,  
Мекунад дарси адаб найранги афсуни туро.  
Дар тарики ишқ андар вусъатободи ҷунун  
Нагзарад ғайр аз саманди ваҳм ҳомуни туро.  
Сарв андар боғ сар дар пой шамшод афканад,  
Гар бубинад турраи гесӯи воҷуни туро.  
Шабнами хичлат шавад кӯҳи Бадахшон то абад,  
Бишнавад васфи ҳадиси лаъли майгуни туро.  
Хомаи таҳрир аз ҷӯби санавбар боядам,  
То ба арз орам баландиҳои мазмуни туро.  
Ҳар касе н-ояд ба зери пардаи мизробӣ ғам,  
Зеру бам бисёр бошад сози қонуни туро.  
Аз фиреби наргиси мастат касе огоҳ нест,  
Эй басо афсун, ки бошад чашми мафтуни туро.  
Қуръаи фоли тараб ҳаргиз наомад аз қазо  
Аз ҳучуми бахти бад ушшоқи маҳзуни туро.  
Қомати тӯбӣ ба зери бори хичлат бишканад,  
Дар чаман бинад хироми қадди мавзуни туро.  
Туғрал, аз ҷон мекунад имрӯз саррофи сухан  
Ҳалқаи гӯши маъонӣ дурри макнуни туро!

---

<sup>1</sup> Машхун – саршор, пуршуда.

То ба авчи дилбарӣ зад ахтараш дунболаро,  
Моҳ дар оғӯши худ гум кард хатти ҳоларо.  
Сурма аз бахти сияҳ дар коми фарёди ман аст,  
Аз сипанди мо шунидан нест ҳаргиз ноларо.  
Доғи савдои хаёли васли ӯ бурдам ба хок,  
Менабинӣ дар мазори ман ба ғайр аз лоларо.  
Чон диҳад чун мӯъчизи Исо ба ҳангоми сухан  
Лаҳҷаи лаъли лаби ӯ мурдаи садсоларо.  
Сӯхт андар мичмари<sup>1</sup> ишқаш дилам ҳамчун сипанд,  
Маҳрами ин май накардам соғари табхоларо.  
Нисбати сӯзи даруни ман ба ашки ғайр кард,  
Имтиёзе<sup>2</sup> аз гуҳар ҳаргиз набошад жоларо.  
Туғрал, аз савдои ӯ шуд то дилам оташнасаб,  
Менишонад барқи оҳам шўълаи ҷавволаро.

---

<sup>1</sup> Мичмар – зарфи оташ.

<sup>2</sup> Имтиёз – бартарӣ.

Ҳар кӣ дар дашти чунун бинад мани девонаро,  
Кай шавад монанди Маҷнун ошно бегонаро.  
Ҳусни ҳубонро ҷило бошад нигоҳи ошиқон,  
Эътиборе нест ин ҷо шамъи бепарвонаро.  
Улфате дорад ҳаёли мори гесӯяш ба дил,  
Ганҷ бисёр аст гӯё хоки ин вайронаро,  
Аз сари савдои зулфи ӯ чунон созам гузар,  
Эй фусунгар, бо кӣ мегӯӣ ту ин афсонаро?!  
Бо нигоҳе кулбаи аҳзони мо обод кун,  
Нест ҷуз мадди ниғаҳ меъмор ин кошонаро.  
То тавонӣ, дар нигористони чашмаш кун назар,  
Эй басо афсун, ки бошад ин аҷоибхонаро.  
Туғрал, асрори адаб аз бода равшан мешавад,  
Нест ҷуз пири тариқат муршиде майхонаро.

То зи акси хеш кардӣ сарфароз ойинаро,  
Бошад андар рӯи ту рӯи ниёз ойинаро.  
Дида шуд то маҳраи наззори рухсори ту,  
Хайрати мо кард охир турктоз ойинаро.  
Шамъсон парвонаи акси худ орад дар бағал  
Гар ҳамин бошад ғами сӯзу гудоз ойинаро.  
Он қадар фаҳмидаам аз сурати таҳқиқи дил,  
Дар ҳақиқат нест оини маҷоз ойинаро.  
Кай баланду пасти олам манъи равшандил кунад,  
Нест дар роҳи сафо шебу фароз ойинаро.  
Аз сучуди чабҳа равшан соз қалби хештан,  
Як ҷаҳон дил соф бошад аз намоз ойинаро.  
Он қадар аз чилваи теҳу<sup>1</sup> ба ҳайрат ғўта зад,  
Арзи ҷавҳар бошад акнун ҷашми боз ойинаро.  
Баски яксон аст дар таҳқиқ ҳусну қубҳи халқ,  
Имтиёзе нест ғайр аз имтиёз ойинаро.  
Нест з-ойини адаб ойна, Туграл, пеши ӯ  
Ҳамчу ҷавҳар бишканад, тарсам, зи ноз ойинаро.

---

<sup>1</sup> Теҳу – бедона, вартиш.

Бурд зулфаш гарав аз мушкилам осониро,  
Кард нақше ба дилам хатти парешониро.  
Ғунчааш хандад агар, ҳеч набошад қадре  
Пеши шафтолуи ӯ қимати хубониро<sup>1</sup>.  
Гир аз турраи ӯ сархати ошуфтадилӣ,  
Нест устои дигар дарси парешониро.  
Ишқ меҳохӣ?! Шав аз банди тааллуқ озод!  
Раги гул хор бувад булбули зиндониро.  
Бори миннат накашад қисвати мо аз сӯзан,  
Баҳя ҳоҷат набувад ҷомаи урӯниро.  
Нест дар кулбаи мо нанги харобободӣ,  
Ганҷ бисёр бувад маҳзани вайрониро.  
Оқибат ашки ту гардад гуҳари беқимат,  
Рез дар коми садаф гавҳари найсониро.  
Эй ки дар сурати хубӣ зи ҳама Беҳзодӣ  
Нест дар нақши ту ҳадде қалами Мониро.  
Рӯзи ид аст, нишин дар бари ман як соат,  
Вақфи наззора кунам дидаи қурбониро.  
Кай ба силки фузало ой?! Надорӣ чавҳар!  
Беш аз ин сикка мазан лофи суҳандониро.  
Офарин бод бар ин мисраи Бедил, Туғрал:  
«Чини домони адаб кун хати пешониро!»

---

<sup>1</sup> Хубонӣ – себе, ки дар навъи худ дар тамъ ва бӯй беназир аст. Ин вожаро шоирони пешин ва ҳамасронӣ Туғрал кам ба қор бурдаанд.

Набошад завқи роҳат комарбоби маониро,  
Ки созад чарх сарфи сифла шахди меҳрубониро.  
Ба нарди мӯҳраи ғам аспӣ мақсадро зи фарзин кун,  
Зи кишти беасар ҳосил набошад донарониро.  
Ғаму шодӣ ба олам тавъамони як баму зеранд,  
Ки дар пай шомӣ нокомист субҳи комрониро.  
Ба таври қурби дил касро набошад маҳрами розе,  
Ки натвонад касе дар водии Айман шубониро.  
Ба фатвои муҳаббат дар сулуки ишқ кай бошад  
Миёни ошиқу маъшук гуфтори забониро.  
Ба рамзе кун адо бо ёр арзи муддаои худ,  
Ки дил ҳам нест маҳрам нуктаи рози ниҳониро.  
Муҳити дил, ки аз мавҷи талотум шӯрише дорад,  
Кӣ меорад бурун ҷуз ман гуҳарҳои ниҳониро?  
Ба дарёи сухан то чанд ронӣ заврақи маънӣ,  
Най ғаввос, кай донӣ сулуки дурфишониро?  
Ба ранги сурма гардидам ба ёди чашми ӯ, Туғрал,  
Қазо аз мӯи чинӣ кард бо ман килки Мониро.

Надорад майли улфат вазъи озодиписанди мо,  
Бувад чун сарв урёнӣ ба бар моро паранди мо.  
Садои маҳмили роҳи нафас шуд изтиробӣ дил,  
Ба ғайр аз нола кай хезад дигар дуд аз сипанди мо.  
Лаби Ширин чу Хусрав сарнавишти хомаи мо шуд,  
Шакар резад саропо ҳамчу най аз банд-банди мо.  
Муҳити як чаҳон маънӣ шудем имрӯз дар олам,  
Садои кӯси навбат мезанад кӯҳи паҳанди<sup>1</sup> мо.  
Зи бас дорем мо ғаввосии баҳри сухан, акнун  
Гуҳар аз кулзуми маънӣ кашад фикри баланди мо.  
Ғизоли дашти ваҳшат гашт сайди водии улфат,  
Зи тори риштаи фикри расо бошад каманди мо.  
Хиромӣ роизи килки кафи моро чӣ мепурсӣ,  
Ду оламо намояд тай ба як чавлон саманди мо.  
Ба куллоби<sup>2</sup> нафас як оламе дар доми мо бошад,  
Раҳой нест асло сайди маъниро зи банди мо,  
Хушо, Туғрал, аз ин як мисраи Бедил, ки мегӯяд:  
«Чаро дар банди нақши мо набошад нақшбанди мо?»

---

<sup>1</sup> Паҳанд – доме, ки бо он чонваронро сайд кунанд.

<sup>2</sup> Куллоб – чангак.

Баски дар кӯҳи бало ҳамсанги Фарҳодем мо,  
Шишаи чамбияти хайли паризодем мо.  
Қасри бунёди дили мо лойиқи таъмир нест,  
Махзани ганҷему аз вайронӣ ободем мо.  
Он қадар сар то ба по савти фиरोкаш хондаем,  
Пой то сар ҳамчу тори соз фарёдем мо.  
Оби теғашро агар ин аст чун оташ асар,  
Оқибат ҳамчун ғубори хок бар бодем мо.  
Сурма шуд то чашми моро гарди чини доманаш,  
Дар татаббӯъхонаи Чин нақши Беҳзодем мо.  
Шона шуд маҳрам ба зулфи орази чун офтоб,  
З-он сабаб чун соя зери нахли шамшодем мо.  
Гар нахондастем з-ойини хирад ҳарфе, вале  
Дар дабистони чунун сармашқи устодем мо.  
Нест мазмуне зи қуллоби каманди мо бурун,  
Дар паи сайди маъонӣ баски сайёдем мо.  
Нахли ўро дар чаман дидем ҳар сў чилвагар,  
Ҳамчу қумрӣ пойбанди сарви озодем мо.  
Кўси навбат зан ба мо дар ишратободи ҷаҳон,  
Дар арўси бикри маънӣ баски домодем мо.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Ҳамчу анқо бениёзи арзёҷодем мо».

Аз хучуми ашк бар дарё гузар дорем мо,  
Решаи нахли умед аз чашми тар дорем мо.  
Баски бошад чинси моро гармии бозори ғам,  
Гўйе дукконе аз санги шарар дорем мо.  
Раҳравони ишкро зоди дигар даркор нест,  
Тўшае дар роҳаш аз хуни чигар дорем мо.  
Сози қонуни муҳаббатро набошад зеру бам,  
Дар тариқи ишқ доим по зи сар дорем мо.  
Дўш дар базми адаб будем сармасти тараб,  
К-аз хумори бода акнун дарди сар дорем мо.  
Дидаи мо аз ғубори сурма домангир шуд,  
Тўтиё аз хоки пояш дар назар дорем мо.  
Ғунчасон чамъияти дилҳо зи дилбар доштем,  
Дилбари мо рафт, аз дил кай хабар дорем мо?  
Он қадар омодаи шахди маонӣ кардаем,  
Банд дар банди сухан аз найшакар дорем мо.  
Куфр бошад дар сулуки ишқ айби ошиқон,  
Кай зи тири таънаи зоҳид ҳазар дорем мо?  
Туғрал, осон кай бувад ғаввосии баҳри сухан?  
Сар ба чайби фикр аз баҳри гуҳар дорем мо.

То ба рухсори чу моҳи ў назар дорем мо,  
Як чаҳон ойина аз чавҳар ба бар дорем мо.  
Ғунчаи лаъли лабашро ҳочати тафсил нест,  
Нусхае аз дафтари ў мухтасар дорем мо.  
Эй насихатгў, магў ҳаргиз маро дарси адаб,  
Чуз сулуки ишқ дигар кай ҳунар дорем мо!  
Ашки хунин аз фироқаш гарчи тўфон мекунад,  
Чашм мепўшем, з-ин дарё гузар дорем мо.  
Ҳеч кас бе арзи изҳори камоли хеш нест,  
Лоласон аз доғи ишқи ў асар дорем мо.  
Бас бувад перохани мо кисвати хоки дараш,  
Чомае ҳар дам зи урёнӣ ба бар дорем мо.  
Ҳар чӣ чуз рўяш бувад манзури ошиқ, гў, мабош,  
Оламеро ғайри ў кай дар назар дорем мо?  
Нест ғайр аз шомӣ навмедӣ ба арзи муддао,  
Дар нафас кофур гўё чун саҳар дорем мо.  
Баъд аз ин чун мо нарўяд ҳеч дар боғи сухан,  
Нахли ашъорему аз маънӣ самар дорем мо.  
Офарин бар мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Ҳасрати дидору сомони сафар дорем мо».

Қомате дар зерӣ бори ишқ ҳам дорем мо,  
Нағмае аз сози дил бе зеру бам дорем мо.  
Хоксорӣ нест кам аз дастгоҳи эътибор,  
Бӯрӯи ғақр ҳамчун тахти Қам дорем мо.  
Сози беоҳанги мо матбӯи табъи кас нашуд,  
Ҳар чӣ меояд зи мо, бар худ ситам дорем мо.  
Ҳастии мо нест ин ҷо ғайри сомони арақ,  
К-аз нигини хеш ҷои ном нам дорем мо.  
Гар ба мо аз ҷоми қисмат бодаи ишрат нашуд,  
Шаҳди роҳат аз насиби заҳри ғам дорем мо.  
Нест кирдоре, ки аз мо дастгири мо шавад,  
Дасти уммеде ба домони карам дорем мо.  
Аз вучуди мо, ки имкон нанг дорад дам ба дам,  
Ҳастии оғозу анҷоми адам дорем мо.  
Гар ҳамин бошад сулуки шеваи ихвони даҳр,  
Кай умед аз лутфи ҳолу меҳри ам<sup>1</sup> дорем мо  
Сар назад бо номи мо як ахтар аз бурҷи шараф,  
Толее з-иқболи худ бисёр кам дорем мо?  
Заҳри ғам дар коми мо ҳаргиз набошад коргар,  
Дар мазоқи хеш тарёке зи сам<sup>2</sup> дорем мо.  
Муддаои коми мо ҳосил нашуд аз ҳеҷ кас,  
Ҳамчу Мачнун оқибат аз халқ рам дорем мо.  
Маҳмили мо меравад, Туғрал, ба оҳанги нафас,  
То дар ин водӣ зи шавқи ӯ қадам дорем мо.

---

<sup>1</sup> Холу ам – холаву амак.

<sup>2</sup> Сам – заҳр.

Баски чун анқо зи хотирҳо фаромӯшем мо,  
Гар ҷаҳон аз мо напӯшад ҷашм, мепӯшем мо.  
Чӯши шаккар дар най охир мекунад манъи садо,  
Аз камоли шаҳди мазмун гарчи хомӯшем мо.  
Аз замин то осмон гар муштарӣ чӯшад, валек  
Ҷуз қумоши маънии борик нафрӯшем мо.  
Бандаи ишқем мо, озода аз озодем,  
Ҳамчу зулфи ёр доим ҳалқабаргӯшем мо.  
Сози ишрат аз ҳамӯшиҳои мо бепарда аст,  
Як ҷаҳон шӯри тараб пайдост, гар чӯшем мо.  
Он қадар мастем аз паймонаи ҷоми азал,  
Рӯз то шаб бе сабӯе бода менӯшем мо.  
Шӯри тӯфони сиришки мо агар бошад ҳамин,  
Окибат ҳамчун ҳубоби хонабардӯшем мо.  
Шоҳиди ин базми имкон дорад авҳони адам,  
Дар ҳаёлободи ҳастӣ маҳви оғӯшем мо.  
Дар гудози қалби худ з-оташ кучо миннат кашем,  
Баски чун минои май бе шӯъла дар чӯшем мо.  
Ҳаббазо з-ин мисраи Бедил, ки Туғрал, гуфтааст:  
«Ҷавҳарем, об аз дами шамшер менӯшем мо».

Ҳар киро бошад гузар бар кулбаи эҳзони мо,  
Нашканад чуз курси маҳ ноне дигар аз хони мо.  
То ба кай бар нағмаи носози мо гӯше ниҳӣ,  
Кай ба чуз савти фироқ ояд дигар з-афғони мо.  
Аз пари анқо талаб кун муддаои хештан,  
Гар ғуборе орзу дорӣ ту аз домони мо.  
Домани мо чун гуҳар назри гиребон буду бас,  
Рафт чун авроқи гул ҷамъияти сомони мо.  
Ошиқонро хоксорӣ кисвати ранги вафост,  
Чуз либоси ишқ набвад бар тани урёни мо.  
Аз шикасти эътибороти ҷаҳон ғофил мабош,  
Дар назар ойина бошад сурати имкони мо.  
Хишти зерӣ буқъаи мо бошад аз хоки адам,  
Ваҳми ободӣ надорад хонаи вайрони мо.  
Сафҳаи ҷузви дили моро, ки бешероза аст,  
Лутф бошад, бигзарӣ гар аз сари нисёни<sup>1</sup> мо.  
Мадди эҳсон аст абрӯи ҳама пайвасти ӯ,  
Тӯҳфа бошад пеши шамшери вай акнун ҷони мо.  
Туғрал, аз домони ӯ то дасти мо кӯтоҳ шуд,  
Ашки ҳасрат мечакад ҳар лаҳза аз миҷғони мо.

---

<sup>1</sup> Нисён – фаромӯшӣ.

Чун най гирифта мулки ҷаҳонро ғиғони мо,  
Набвад ба ғайри нола матои дукони мо.  
Мо ошиқему шўҳраи офоқ гаштаем,  
Олам пур аст аз сухану достони мо.  
Дар ҷайби фикр хилвати ҳастӣ гузидаем,  
Бошад забони хома кунун тарҷумони мо.  
Ҷуз нақши ном шўҳрати мо нест аз нигин,  
Анқо бувад ба олами имкон нишони мо.  
Ашки равон агарчи ба пояш фишондаем,  
Бошад равон ба пой вай акнун равони мо.  
Дар сози ишқ пардаи таъйид офат аст,  
Мутлақ бувад ҷу нола ба ҳар сў инони мо.  
Туғрал, навои нағмаи «ушшоқ» дам ба дам  
Ояд зи сози пардаи захми забони мо.

Ҳар кӣ омад ба сӯи хонаи мо,  
Хонд шахбайти остонаи мо.  
Сози ушшоқи мо навои ту шуд,  
Ин бувад то абад таронаи мо.  
Баски Маҷнуни водии ишқем,  
Гашт олам пур аз фасонаи мо,  
Ҷуз парешонӣ кас намефаҳмад  
Як сари мӯ забони шонаи мо.  
Пари анқо нишони ҳастии мост,  
Кай расад тир бар нишонаи мо.  
Шоҳбозем мо ба сайди сухан,  
Авҷи маънист ошёнаи мо.  
Шаҳди мазмун гирифт роҳи нафас,  
То ки хомӯш шуд баҳонаи мо.  
Аз адам омадем то ба вучуд,  
Ҳамчу мо нест дар замонаи мо.  
Баҳри ишқему кулзуми маънӣ,  
Нест пайдо, вале каронаи мо.  
Баски деҳқони мазраи амалем,  
Дил дамад лек ҷои донаи мо.  
Туғралам, маҳви мисраи Бедил:  
«Ҷабҳасӯз аст остонаи мо!»

Ҳар кас, ки руҳи ту дид, чоно,  
Ошиқ ба ту гашт он замоно.  
Мурғи дили сад ҳазор ошиқ  
Дар қайди ту шуд зи баҳри доно.  
Тири ниғаҳат гузашт аз чон,  
Абрӯи қачи ту чун камоно.  
Хун шуд дили мо, чаро нагӯй  
Ҳарфе зи вафо аз он даҳоно?  
Аз чини ҷабини туст маълум,  
Ранчида зи ошиқон ҳамоно.  
Тасдиқ макун, тасаввуре кун  
Он нуктаи мо зи душманона.  
Гашта ба ҷаҳон фасона Туғрал  
Бо тири маломату нишоно.

Эй зи мавчи талъатат наззора дар гирдобҳо,  
Ҳайрати ойина бошад шӯҳии симобҳо,  
Эҳтиёче нест дар кӯяш ба шамъи дил маро,  
Шамъро нуре набошад дар шаби маҳтобҳо.  
Фарши маҳмал мекунад сомони ғафлат дам ба дам,  
Мешавад таъбири ҳайрат оқибат ин хобҳо.  
Турфа оҳанге бувад сози навои ишқро,  
Эй хуш он мутриб, ки дорад нағма з-ин мизробҳо.  
Абрӯяш бар даъвии ишқам шаҳодат медиҳад,  
Роҳате чун ман надорад зоҳид аз меҳробҳо.  
Ашки ушшоқ аз ғамаш имрӯз тўфон мекунад,  
Мешавад дарё, ба ҳар ҷо чамъ гардад обҳо.  
Кам зи Маҷнун нестам, Туғрал, ба саҳрои чунун,  
Хондаам дарси ғамашро ҷумла фаслу бобҳо.

Гар хиромад он парирӯ чониби гулзорҳо,  
Шӯри маҳшар мешавад дар кӯчаву бозорҳо.  
Ҳар нафас дар хонаи дил нақши тасвираш бувад,  
Бо пари ҳоил намегардад дару деворҳо.  
Гарде аз хоки кафи пояш ба ҳангоми висол  
Баҳри дафъи набзи ҳичрон мекунам тӯморҳо.  
Дар тариқи ишқ чуз ваҳшат намебошад далел,  
Ин суҳанро ман шунидастам зи Маҷнун борҳо.  
Аз шамими ҳалқаи гесӯи анбарсои ӯ  
Аҳриманро бигсалад андар миён зуннорҳо.  
Нест ҳубони ҷаҳонро чун лабаш ҳубоние  
Дидаам ҳубони оламро вале бисёрҳо.  
Холи мушқин бар руҳаш дидам, тааҷҷуб омадам,  
К-аш бувад саҳни ҳарам манзилғаи куффорҳо.  
Ёди ҷаъди туррааш дар гарданаи доме бувад,  
Чун таноби хайма андар гардани мисморҳо.  
Ҳал нагардад уқдаҳои ин муаммо дар дилат,  
Дар саводи зулфи ӯ бошад бисе асрорҳо.  
Ҳеч дар мулки ҷаҳон, Туғрал, намебошад чунин,  
К-аш баранд аз ошиқон дил инчунин дилдорҳо.

Умрҳо шуд мезанам дар роҳи ишқаш гомҳо,  
Рафтани ранг аст аз мо бастанӣ эҳромҳо.  
Эътибори мову ман аз нашъаи кайфи дил аст,  
Фоли фурсат мезанад ҳар дам садои ҷомҳо.  
Сурху зарди ин ҷаҳонро ҳоҷати иксир нест.  
Инкилоби ранг дорад гардиши айёмҳо.  
Дорад илҳомӣ тасаллӣ аз тапиш завқи дилам,  
Шаҳпари Ҷабрил бошад шӯҳии пайғомҳо.  
Сайди қуллоби муҳаббатро раҳой мушкил аст,  
Хуни бисмил мечакад аз ҳалқаи ин домҳо.  
Ҳеч кас дар даҳр аз ҷоми амал масрур нест,  
Талҳии заҳр аст яксар шарбати ин комҳо.  
Чун саҳар ҳалқи ҷаҳон кофур доранд дар нафас,  
Пухтагӣ ҳаргиз набошад қисмати ин хомҳо.  
Сад Фалотун аз раҳи ҳикмат намесозад илоҷ  
Хушкӣ набзи чунун аз рағғани бодомҳо.  
Туғрал, аз овозаи ҳастӣ арақ гул кардаем,  
Ҳосиле ҷуз шарм набвад бар нигин з-ин номҳо.

Агар ин аст бо хубони олам ошноиҳо,  
Тавон кардан чу най фарёд аз дасти ҷудоиҳо!  
Наомад заврақи ман дар канори соҳили васлаш,  
Ба баҳри ишқ ҳарчанде ки кардам нохудоиҳо.  
Тавон дарёфт аз мазмуни ман кӯтоҳии фикрам,  
Ки нахлашро масал кардам ба шамшод аз расоиҳо.  
Ба рӯи хеш то кардӣ дучор ойина, ҳайронам,  
Ки ҷавҳарро намезебад чило аз худнамоиҳо!  
Вафо чун умри ман, эй бевафо, ҳаргиз намесозӣ,  
Магар аз умр омӯзӣ ту расми бевафоиҳо?!  
Ба хок орам ба зӯри панҷаи гуфтор ағёрат,  
Агар дар ишқи ту бо ман кунад зӯрозмоиҳо!  
Биҳамдиллаҳ, ки бо дайри<sup>1</sup> муҳаббат муршидам, Туғрал,  
Ба май олуда кардам пираҳан аз порсоиҳо!

---

<sup>1</sup> Дайр – ибодатгоҳи насронӣ ва зардуштӣ.

Зи худ бисёр дур афтодам аз маъникариниҳо,  
Маро сармашки ҳайронист акнун мӯйчиниҳо.  
Тавон дар мазраи боғи ҷаҳон гул аз адаб чидан,  
Ки сад хирман намои ҳосил аз ин хӯшачиниҳо.  
Муроде, кай бувад ғайр аз тасаллибахши оромаш,  
Набошад баҳра Лайлиро аз ин маҳмилнишиниҳо.  
Зи шарми он, ки фардо маҳраи меҳри бутон бошӣ,  
Ба шабнам ғўта зан имрӯз аз хичлатчабиниҳо.  
Баланд афтода аз нозътиборӣ эътибори ман,  
Ки аз номам арақ гул мекунад аз бенигиниҳо.  
Даме 3-андешаи дил дар пайи сайди маонӣ шав,  
Агар бошад расо фикри ту дар маъникаминиҳо.  
Кунун чинси қумоши хешро, Туграл, ба арз орам,  
Муроде кай шавад ҳосил аз ин хилватгузиниҳо.

Эй баҳори ноз, баҳри зинати гулҳо биё!  
Сайри дарё орзу дорӣ, ба чашми мо биё!  
Кардаам дур аз рухат тамҳиди сомони чунун,  
Эй сувайдои диламро дофеи савдо, биё!  
Аз вафо дорем ҳар дам орзуи мақдамат,  
Ҳар буни мӯ чашми уммед аст, сӯи мо биё!  
Кай бувад биме ба мо з-ин сустмағзони дағал,  
Гар биёӣ ҷониби мо, саҳт бепарво биё!  
Дил зи ҳичрони ту ошуфтаст чун авроқи гул,  
Марҳабо, эй ғунчаи ҷамъияти дилҳо, биё!  
Нест қонуни муҳаббат сози найранги дуй<sup>1</sup>,  
Эй тани ман хоки поят, омадӣ, танҳо биё!  
Эй хуш он мисраъ, ки, Туғрал, месарояд Бедиле:  
«Ё маро аз худ бибар он ҷо, ки ҳастӣ, ё биё!»

---

<sup>1</sup> Дуй – дугонагӣ, ду нафар, ду чехра.

Эй зи рухсори ту гул шарманда дар гулзорҳо  
В-аз хиромат обро занҷири ҳайронӣ ба по.  
Дам ба дам сӯи ту қуллоби муҳаббат мекашад  
Чуз далели ишқ набвад кас ба сӯят раҳнамо.  
Нест ғайр аз мадди оҳи худ асои дигарам,  
Қоматам шуд зери бори меҳнати ишқат дуто.  
Ман шаҳиди теғи ҳаҷрам, сӯи ман гоме бизан,  
Кош аз хунам бувад андар кафи поят ҳино.  
Дар тариқи ишва рафтори ту дастуруламал,  
Дар сулуқи фитна ойини ту сармашки чафо.  
Гар нишинӣ, пеши рӯят фитнаҳо пайдо шавад  
В-ар хиромӣ, ҳар тараф ошӯб хезад аз қафо.  
Ҳар нафас аз шавқ бе тақйиди ойини адаб  
Тоири наззора созад ҷониби кӯят ҳаво.  
Кӯр бех, чашме надорад сурма аз гарди раҳат,  
Кист дар олам насозад хоки поят тӯтиё?  
Кай бувад имрӯз дар олам касе аз ошиқон  
Зери бори ишқи ту монанди ман саброзмо?  
Пардаи зеру бами қонуни мизробӣ чунун  
Карда з-оҳанги фироқат сози «Ушшоқ» аз «Наво».  
Метавон дарёфт сози роҳати озодагон  
Аз тирози остини шоҳ нақши бўрё.  
Боргоҳи факр кам аз маснади Фағфур нест,  
Аз шикасти чинӣ меояд ба гӯшам ин садо.  
Эй хушо, Туграл, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Хуфта дар хуни шаҳидат ҷӯши гулзори бақо».

Сунбул аз ошуфтагӣ зулфи кажат як печутоб,  
Мусхафи<sup>1</sup> рӯи туам тафсир дорад сад китоб.  
Юсуф аз шарми чамолат маҳви зиндон гаштааст,  
Эй чамоли оламорои ту равшан з-офтоб!  
Дар таманнои висолат дину дил барбод шуд,  
Окибат дастам ба домони ту дар явмулҳисоб!<sup>2</sup>  
Чоми май бо ғайр менӯшӣ, ту, эй раъно, чаро  
З-оташи ҳасрат дилу чони маро соӣ кабоб!  
Обутоби оразу зулфат надорад бўстон,  
Сунбулу гул ҳар ду аз зулфу рухат беобутоб!  
Нест аз ишқат насиби ман ба чуз доғи фироқ,  
Аз майи васли ту дар гетӣ нагаштам комёб!  
Туғрал, аз акси чамолаш маҳви ҳайрат гаштаам,  
То фиканд аз орази моҳи худ он дилбар ниқоб.

---

<sup>1</sup> Мусхаф – китоб, мачмӯа, Қуръон.

<sup>2</sup> Явмулҳисоб – рӯзи чазо; киёмат.

Шўҳи бебоке, ки карда хонаи мардум хароб,  
Теғи абрўяш барои қатли ман дорад шитоб.  
Монӣ аз баҳри ҳавои сурати зебои ў  
Чун фалак саргашта афтодаст то явмулҳисоб.  
Сўхт мағзи устухон дар синаам аз ишқи ў,  
Кишвари дилро бувад аз дасти хусни ў азоб.  
Он қадар килки қазо нозид ҳангоми рақам,  
К-аз миёни хубрўён то туро кард интиҳоб.  
Лола аз доғи таманнои баҳори оразат  
Кард дар саҳрои хичлат хаймаи ҳасрат таноб.  
Дидаам хубони оламро, вале монанди ту  
Не ба ҳушёрӣ бидидам, не ба мастӣ, не ба хоб!  
Ёди он фурсат, ки бар рӯи ту ҳангоми саҳар  
Аз сиришки ашки гулгун мезадам ҷои гулоб!  
Навбаҳори оразатро дод равнақ гиряам,  
Зинати гулзор бошад доим аз рашҳи саҳоб<sup>1</sup>.  
Чок зад ҷайби қабои хеш гул андар чаман  
З-инфиёли рӯи ту чун ҷайби масте аз шароб.  
Офтоби ховарӣ аз шарм афтад дар кусуф,  
Гар зи рӯи худ кашад он шоҳиди мавзун ниқоб.  
Туғрал, аз мавҷи ҳаёли ман муаммои дақиқ  
Мешавад берун ба фикри том чун дурри хушоб.

---

<sup>1</sup> Рашҳи саҳоб – обе, ки аз дидаи абр биборад.

Менамояд бар лаби чў акси моҳи ман дар об,  
Метавон аз моҳ то моҳӣ ҳама будан дар об.  
Нест суде сифларо аз сўҳбати равшандилон,  
Сахт расво мешавад, ояд агар оҳан дар об!  
Гуфт зоҳид: «Хешро дар хоб дидам дар бараш»,  
Гуфтамаш: «Таъбири хоби худ бигў равшан дар об!»<sup>1</sup>  
Дар талоши акси як рў сад гиребон пора шуд,  
Кай ба осонӣ расад ойинаро доман дар об?!  
Гўи сабқат<sup>2</sup> мебарам имрӯз аз фатвои шак,  
Мардumi обӣ агар даъво кунад бо ман дар об.  
Хеч мумкин нест дар гирдоби ин амвоҷи ғам  
Киштии мақсудро бе нохудо рафтан дар об!  
Дар сулуки ишқ кам аз баччаи бат<sup>3</sup> нестӣ,  
Дар ризои дўст ҳар дам медиҳад ў тан дар об.  
Зери тўфони сиришкам, Туғрал, аз ҳичрони ў,  
Беҳ, ки аз ин хоксориҳо маро мурдан дар об!

---

<sup>1</sup> Ин ҳамон таъбири кинояомези тоҷикист, ки мегӯяд: «хобатро ба об гӯй». Яъне, ту ноком мемонӣ.

<sup>2</sup> Гўи сабқат бурдан – пешгом будан дар озмун ё дар сабқат.

<sup>3</sup> Бат – мурғобӣ.

Моҳ дар пеши рухат як ламъа<sup>1</sup> бошад аз сароб,  
Гул зи девони ҷамолат як варақ аз сад китоб.  
Фикри зулфат доштам, шавқат ба дил зад оташе,  
Сӯхтам чандон, ки печидам ба худ з-ин печутоб.  
Оразе чун меҳр дорӣ, з-оҳи мо ғофил мабош,  
То нагардад офтобат тира аз ҷӯши саҳоб.  
Аз дили зоҳид набошад баҳра канзи<sup>2</sup> ишқро,  
Шоҳро ҳосил нагардад мол аз мулки хароб.  
Ман шаҳиди теғи ишқам, дуди оҳам шуд алам,  
Бар сари хокам гузар кун, то намонӣ аз савоб.  
Тоири назора бо хоки дари ӯ чун расад,  
Бар фалак ҳампоя бошад аз баландӣ он ҷаноб.  
Дар талоши ҷустуҷӯи ҳалқаи гесӯи ӯ  
Мавҷ дорад обила бар пой ҳар дам аз ҳубоб.  
Як ҷаҳон ханҷар муҳайё кардӣ аз мижғони хеш,  
То кай истиғно? Худоро, баҳри қатли ман шитоб.  
Дам ба дам ҷӯши ҳаёли шабнами рӯи гулаш  
З-осмони ҳусн метозад ба фарқам чун шаҳоб.  
Аз ниғаҳ бар рӯи ӯ сози бами худ зер кун,  
То надарад аз тамошо бар руҳаш тарфи ниқоб.  
Тирабахтиҳо насибам шуд зи девони азал,  
Сарнавиштамро қазо кардаст аз боли ғуроб.<sup>3</sup>  
Чанд рӯзе шуд, ки дорам бо тааммул улфате,  
Шоҳиди маънӣ ҳамон беҳтар, ки набвад дар ҳиҷоб.  
То зи файзи оғаҳӣ, Туғрал, суҳан сар кардаам,  
Баъди ман шоир касе дигар намебинад ба хоб.

---

<sup>1</sup> Ламъа - шӯъла

<sup>2</sup> Канз – ганҷ.

<sup>3</sup> Ғуроб – зоғ.



Мебарад лаъли лаби ў нашъа аз мавчи шароб,  
Мекашад домони зулфаш аз гиребони гулоб.  
Ламъаи барқи рухаш ҳар дам ба ушшоқ он кунад,  
Дар биёбон ташнаро ташвиши найранги сароб.  
Ҳар замон дил орзуи оби теғат мекунад,  
То ба кай шамшери эҳсони ту бошад дар қироб?  
Тўшаи лахти чигар дорам ба роҳат дуди ғам  
Мезанад фаввора, тарсам, тира гардад ин кабоб.  
Нусхаи девони ҳуснатро чӣ сон эҳсо кунам?!  
Гар ҷаҳон дафтар шавад, васфи ту н-ояд дар ҳисоб?!  
Эй ҷафоандешаи бадхў, Худоро, шафқате!  
Чанд бошам аз шиканчи меҳнати ғам дар азоб?!  
Карда устои азал имрӯз бо сад хуни дил  
Ғунчаатро аз гулистони латофат интиҳоб.  
То дами рӯзи қиёмат модари айёмро  
Чун ту фарзанде набошад хоназоди офтоб.  
Гесуи Ширин бувад занчири пои Кўҳкан,  
Турраи Лайлӣ бувад дар гардани Маҷнун таноб.  
Аз сувайдои дилат зан рашҳаи фоли умед,  
Мўчиби борон бувад, гар тира бинмояд саҳоб.  
Шоми ғафлат рафт охир, субҳи навмедӣ дамид,  
То кучо обод бошад, хонаи ҳастӣ хароб?!  
Гўямаш сад офарин бо хотири дарроки ў,  
Ҳар кӣ бинвисад ба ашъори мани Туғрал ҷавоб!

Начидаем гул аз гулбуни баҳори тараб,  
Нахондаем зи қонуни завқ дарси адаб.  
Ба неши захри фироқаш зи баски мўътодем,<sup>1</sup>  
Ба назди мо чи дами мору чи дами ақраб.  
Ба сӯи мо мафикан баш аз ин ту санги ҷафо,  
Ки шишаи дили мо нест аз дукони Ҳалаб!  
Нишони пой ту моро далели ҳайрат шуд,  
Задем мўҳри ҳамўшӣ чу ғунча андар лаб.  
Туй, ки дил ба висоли ту орзуманд аст,  
Ба ҷуз ту нест ба дунёву охират матлаб.  
Ба ёди ҳалқаи зулфаш сиёҳ шуд рўзам,  
Ки кош субҳи умедам дамад зи домани шаб.  
Зи баски дарси ғами ишқ хондаам, Туғрал,  
Сарам равад, ки нагардам дигар аз ин мазҳаб!

---

<sup>1</sup> Мўътод – ҳўғирифта, одатқарда

Агарчи дурам аз наззораи рухсори ёр имшаб,  
Бувад лавҳи хаёли абруи ӯ дар канор имшаб.  
Наям осудаи шавқаш даме аз изтиробӣ дил,  
Пари парвона дорад дуди шамъи интизор имшаб.  
Агарчанде ки будам дӯш масти бодаи васлаш,  
Вале дорад сарам аз ҳаҷри ӯ ранҷи хумор имшаб.  
Ба як наззора аз шаръи муҳаббат дод ин фатво  
Ғакеҳи ишқ андар ҳурмати бўсу канор имшаб.  
Ба каф аз субҳа ин ҷо матлабат ҳосил намегардад,  
Зи ашки чашм тар кун донаи рӯзи шумор имшаб.  
Чаман аз нақҳати боди баҳор имрӯз хуррам шуд,  
Ҳадиси васфи гул бишнава ба гулшан аз ҳазор имшаб.  
Агар хоҳӣ дурустӣ номи худ аз хотами ишрат,  
Шикан бар рағми сунбул турраи гесӯи ёр имшаб!  
Биё, эй дил, ки омад ёр сӯи кулбаи Туғрал,  
Хусули дину дунё метавонӣ, кун нисор имшаб!

Ҳар кас, ки гул чид аз гулшани шаб,  
Афтод нонаш дар равғани шаб.  
Чун иқди Парвин ҳосил тавон кард,  
Гар ҳўша чинӣ аз хирмани шаб.  
Додаст зинат хайёти қудрат  
Аз тугмаи зар пирохани шаб.  
Раҳ метавонӣ бурдан ба мақсад,  
Дар зерат ояд гар тавсани шаб.  
Осон наёяд андар кафи кас,  
Ганҷест пинҳон дар маҳзани шаб.  
Бедор мешав, бошад, ки бинӣ  
Субҳи саодат аз домани шаб!  
Сад дурри қимат ояд ба дастат,  
Гар роҳ ёбӣ дар маъдани шаб.  
Кардаст гўё машшотаи сунъ<sup>1</sup>  
Иқди Сурайё дар гардани шаб.  
Дар мулки зулфаш хоҳед рафтани,  
Ғофил мабошед аз раҳзани шаб.  
Ояд ба гўшат фарёди Туғрал,  
Гар баҳра гирӣ аз шевани шаб.

---

<sup>1</sup> Сунъ – офариниш, эҷоз.

Мерасад аз нола бар гардун ливои андалеб,  
Шохи гул чун тахти Чам бошад барои андалеб.  
Дар чаман имрӯз, дар дарбори шоҳаншохи гул  
Ҳеч касро нест густохӣ савои<sup>1</sup> андалеб!  
Бо ҳама хорӣ нагардад дур аз тарфи чаман,  
Офарин бар аҳди мисоқу вафои андалеб!  
Гар бувад сад зеру бам дар нағма мусиқорро,  
Кай нишинад дар сулуки нола ҷои андалеб?!  
Боғ аз боди хазон дорад либоси мотамӣ,  
Баргрезиҳои гул бошад азои андалеб.  
Ҷазби маъшуқон бувад ҳар дам каманди ошиқон,  
Кас набошад сӯи гулшан раҳнамои андалеб.  
Ин ҳама бо ёди гул шаб то саҳар ҷон меканад,  
Гар бувад сад ҷон маро, бошад фидои андалеб!  
Дӯш дидам бо ҳазорон нола андар саҳни боғ,  
Гар на гул раҳм оварад имрӯз, войи андалеб!  
Хатм соӣ дар чаман дарси ғами ушшоқро,  
Гӯш андозӣ агар бар нолаҳои андалеб.  
Баски дорад нола ин ҷо чилваи ранги асар,  
Бошадам уммедворӣ аз дуои андалеб.  
Ин ҳадис, эй боғбон, аз ман бигӯ дар гӯши гул:  
«Раҳм мебояд кунун дар илтиҷои андалеб».  
Ваҳ, чӣ хуш гуфтаст, Туграл, Бедили баҳри сухан:  
«Шарм дор аз дидани гул бе ризои андалеб!»

---

<sup>1</sup> Савои – ба ҷуз, танҳо...

Нағмаи ушшоқ бошад дар навои андалеб,  
Нест ғайр аз дидани гул муддаои андалеб.  
Сорбони ранги гулшан дорад оҳанги сафар,  
Кай бувад дар маҳмили ӯ чуз диرو<sup>1</sup> андалеб.  
Тарсам аз улфатпарастихои сози нағмааш,  
К-аш халад дар пой гул хор аз садои андалеб.  
Баски шуд меҳнаткаши шавқи тамошоҳои гул,  
Гашта ҳам аз бори ғам қадди дутои андалеб.  
Ошиқонро нанг бошад қисвати ранги ғурур,  
Нест ғайр аз хоксориҳо қабои андалеб.  
Дар ҳарими васл дорад нола аз шаб то саҳар,  
Кас намедонад, чӣ бошад муддаои андалеб.  
Пунбаи ғафлат бувад шабнам ба гӯши ранги гул  
Нашнавад як бор акнун мочарои андалеб.  
Ҳеч аз саҳни чаман берун намеояд, магар  
Печутоби нола шуд занчири пой андалеб?  
Он қадар дорад ғурури ранги ҳусни ҳештан,  
Кай шавад огоҳ гул аз ҳой-ҳои андалеб.  
Мезанад парвонасон худро ба шамъи рӯи гул,  
Ин қадар лозим бувад будан кирои андалеб.  
Барфишон аз шабнами авроқи гул дар набзи ӯ,  
Чуз гулоби васл кай бошад давои андалеб.  
Дод ин фатво шабе парвонаи шамъи адаб:  
Нест кам аз хуни Туғрал хунбаҳои андалеб.

---

<sup>1</sup> Диро – зангӯла.

Ҳино аз хуни мардум баста дастат,  
Шуда гулгун ду лаъли майпарастат.  
Ба қатли ошиқон теғи ду абрӯт,  
Зи миҷгон саф кашида чашми мастат.  
Ба мо килки қазо ишқат навишта:  
Маро ошиқ, ту маъшук аз аластат<sup>1</sup>.  
Ҷаҳони ҳуснро шоҳӣ мусаллам  
Ту ро гардид аз тарзи нишастат.  
Агар андар муҳити ғам дили мо  
Шавад моҳӣ, ки то гирӣ ба шастат.  
Наям осуда аз ишқи ту, Туграл,  
Инони ихтиёри ман ба дастат!

---

<sup>1</sup> Аласт – нахуст, ибтидо.

Зихӣ, ойинаро ҳайрат ҳаёли акси тасвират,  
Камони фитнаро новак ҳадиси чашми зеҳнӣ!  
Чу хок акнун ба бод аз оташи теғи туам, лекин  
Басе ҷавҳар зи хунам гул кунад аз оби шамшерат.  
Намерӯяд ба ҷуз ёкут дигар ҳеч аз хокаш,  
Агар резад ба ҳар ҷо қатрае аз хуни нахчират.  
Вучуби сарнавишти хомаи най нест бишқастан,  
Дурустӣ нест мумкин дар қалам иншои тасвират.  
Набандад бастаи зулфат дари шодӣ ба рӯи худ,  
Ки фатҳулбоби ғам дорад ҳамин овози занчират.  
Сафо ҳамчун араз<sup>1</sup> шуд лозими ҷисми латиғи ту,  
Магар аз ҷавҳари хуршед бинмуданд тахмират?!  
Зи найранги аҷоибхонаи чашми ту ҳайронам,  
Ки дорад фитнаро бедор хоби ноз таъбират.  
Зи бӯи ғунҷаи мадҳи ту акнун вақти он бошад,  
Гулистон бишқуфад дар сафҳаам аз ранги тахрират.  
Камондори ҳаёли абруят то новақафкан шуд,  
Нафас монанди рангам рафт дунболи пари тират.  
Чӣ афсун аст, ё Раб, дар забони мори он гесӯ,  
Ки оламро кунун бо як сари мӯ кард тасхират?!  
Хушо аз мисраи мавзуни дарёи сухан, Туғрал::  
«Қиёмат мекашад килки Фарангистони тасвират».

---

<sup>1</sup> Араз – матоъ, коло.

Хаёти Туғрал аз ишқи ҳабиб аст,  
Чафои Туғрал аз дасти рақиб аст.  
Бувад Туғрал асири зулфи чонон,  
Ба Туғрал ҳар чӣ ояд, ё насиб аст.  
Даме о сӯи беморони ишқат,  
Ки бемор интизор андар табиб аст.  
Биё, эй чон, ба истиқбол берун,  
Ки чонон сӯи мо ояд, қариб аст.  
Чаро аз ҳаҷри ў чун най нанолам,  
Ки чун маҳчур бе сабру шикеб аст!  
Яке ояд ба сӯи кулбаи ман,  
Навозишҳои ў баҳри ғариб аст.  
Надонам хоб бо афсона, Туғрал,  
Ҳамагӯям: дуогӯяш Нақиб аст.

Агар дил маҳви он рухсори зебост,  
Зи чавҳар мавчи ин ойина дарёст.  
Надорад доғдори ишқ қадре,  
Ватан бо лола андар кўҳу саҳрост.  
Машав дар меҳри имкон ҳамчу шабнам,  
Чаҳон дар сояи ин боли анқост.  
Ба вақти ачз душман дўст гардад,  
Ба зонуи Сикандар фарки Дорост.  
Ҳарими ҳурмати дилдор дур аст,  
Басе дар роҳи ишқаш зеру болост.  
Бувад ушшоқ масти бодаи ғам,  
Уручи<sup>1</sup> нашъаи мо кай зи миност?!  
Ба олам ҳар кучо бошад агар дил,  
Асири чаъди он зулфи мутаррост.  
Бисоти ишқ шуд то маснади мо,  
Кулоҳи ифтихори мо фалаксост.  
Дуиро нест раҳ дар маскани ишқ,  
Дили ошиқ аз ин савдо мубаррост<sup>2</sup>.  
Дихад сад мурдари чон аз такаллум,  
Ба эҳё лаъли ў рашки Масеҳост!  
Ба ёди гесуяш ашкам гираҳ зад,  
Зи мавҷ ин баҳрро занҷир бар пост.  
Худоро, чониби мо кун нигоҳе,  
Сафед аз интизорат дидаи мост!  
Хушо з-ин мисраи Бедил, ки, Туграл,  
«Хаёле садди роҳи ибрати мост».

---

<sup>1</sup> Уруч – парвоз; боло рафтан.

<sup>2</sup> Мубарро (барӣ) – пок.

Ҳар киро шӯхи парирухсор аст,  
Соғари ишрати ӯ саршор аст.  
Зоҳидеро, ки сафо дар дил нест,  
Субҳаи ӯ на кам аз зуннор аст.  
Зулфи ӯ дидаму гуфтам дар дил:  
Ҳар кучо ганҷ бувад гар, мор аст.  
Аз лабаш вақти сухан дур борад,  
Лаъли ӯро зи Бадахшон ор аст.  
Кай бувад ёр барӣ аз ағёр,  
Як гуле нест, ки ӯ беҳор аст.  
Дар талаб нех, ту, қадам оҳиста,  
Кӯҳи ин бодия ноҳамвор аст.  
Кӯҳкан чон ба абас мебозад,  
Кандани кӯҳи ғамаш ночор аст.  
Иқди<sup>1</sup> зулфаш нашавад ҳал осон,  
Ки ба ҳар ҳалқаи ӯ асрор аст.  
Бе фано кай бувад имкони вусул,  
Ба ҳарими ҳарамаш гар бор аст.  
Хурда<sup>2</sup> дар гуфтаи Туғрал кам гир,  
Коснӣ ҳам гуле аз гулзор аст.

---

<sup>1</sup> Иқд – гирех, банд, таноб.

<sup>2</sup> Хурда – эрод, таън.

Ҳазин маншин, ки Наврӯзи баҳор аст,  
Чаҳон чун Хизр, хаттат сабззор аст.  
Баҳор афрӯхт зинат дар гулистон,  
Маҳалли ғайзи сайри гулӯзор аст.  
Гулу сунбул парешон аз сабо шуд,  
Фарозу шеби саҳро лолазор аст.  
Ба як сӯ навҳагар қумрӣ зи ку-ку,  
Навои булбулу савти ҳазор аст.  
Чаман зинатфазо шуд аз баҳорон,  
Руҳи ёрам ҳамеша навбаҳор аст.  
Аз он бо гул шавад бомантиқӣ шарт,  
Руҳу гесӯи ӯ лайлу наҳор аст.  
Надорам тоқати дурӣ зи васлаш,  
Чу гул ҷонону Туғрал ҳамчу хор аст.

Он ки таслими сучуди хоки пояш шуд, сар аст,  
Раҳбари ойинаи матлаб сафои ҷавҳар аст.  
Тойири ишқ аз ҷару боли ҳавас бошад барӣ,  
Он ки дар доми ту афтад, сайди беболу пар аст.  
Дуди оҳамро асар бошад саводи лаъли ӯ,  
Даъвии ишқи маро хатти ғубораш маҳзар аст.  
Сурма андар ком дорад мӯи чинӣ дам ба дам,  
Ҳар киро тамкин бувад, донӣ, ки гӯши ӯ кар аст.  
Нест фикри ошиқон пасту баланди эътибор,  
Хонаи ойина кай мӯҳтоҷи ин бому дар аст?!  
Дар ғамат чун шамъ дорам гиря аз шаб то саҳар,  
Он чӣ аз ишқи ту сомон кардаам, ҷашми тар аст.  
Дар саводи сафҳаи лавҳи дили ушшоқи ғам  
Мадди оҳам гаҳ мидоду<sup>1</sup> гоҳ тори мистар<sup>2</sup> аст.  
Нест, Туғрал, дар раҳи мақсад далели дигаре,  
Ишқ моро оқибат дар кӯи ҷонон раҳбар аст.

---

<sup>1</sup> Мидод – қаламе, ки мағзи он бо сурб сохта мешавад.

<sup>2</sup> Мистар – хаткаш.

То ниҳоли қомати ўро санавбар чокар аст,  
Дар чаман қумрӣ зи ҳасрат ҳамдами хокистар аст.  
Бар субути имтиёзи ҳуснаш аз хубони даҳр  
Сабзаи хатти зумуррадфои лаълаш маҳзар аст.  
Дӯш дар гулшан ҳадиси ҷаъди гесўяш гузашт,  
Сунбул имрӯз аз хиҷолат поймоли сарсар аст.  
Дар хаёли лаъли ў чун ғунча бикшоям даҳан,  
Ноқои фикрам саропо зери бори шаккар аст.  
Бар фурӯғи дида миннат кай кашам аз тўтиё,  
Мардуми чашми маро то рӯи хубон манзар аст.  
Хост ҳушам, дар шаби зулфаш шабехун оварад,  
Шаҳнаи<sup>1</sup> холаш гирифт, к-ин даври шоҳи дигар аст.  
Туғрал, аз осеби чашми бад чамолашро ҷӣ бок,  
То дилам дар оташи ишқаш сипанди мичмар аст.

---

<sup>1</sup> Шаҳна – сипоҳӣ, пулис.

То зеру бами нағмаи мизроби ту соз аст,  
Оҳанги навоят ҳама аз пардаи ноз аст.  
Чуз охани ғам кай бувад асбоби футўҳат  
Дар қуфли ҳақиқат, ки калидаш зи маҷоз аст.  
Душман бувад, эй дўст, ба ҳар кас натавон гуфт  
Асрори ғами ишқ, ки бе маҳраи роз аст.  
Раҳ нест ба гирди ҳарами ёр касеро,  
Дар бодияи ишқ басе шебу фароз аст.  
Ҳар кас кунад аз машраби худ пеши ту изҳор,  
Соғар ба тамошову суроҳӣ ба намоз аст.  
Кўтоҳ намуд аз ҳама савдои ҷаҳонам  
Зулфи ту, ки сармояи як умри дароз аст.  
Акси ту, ки чун шўҳии парвози кабўтар,  
Монанди ниғаҳ чилвагари дидаи боз аст.  
Туғрал, чӣ хуш аст маънии ин масраи Ҳофиз:  
«Рухсораи Маҳмуд кафи пои Аёз аст!»

Ҳаё перохани андоми ноз аст,  
Тағофул пардаи қонуни роз аст.  
Бубин зеру бами тори муҳаббат,  
Ба мизробӣ хамӯшӣ нағмасоз аст.  
Ба дашноме рақибонро навозад,  
Ачаб шўхе, ки ў душманнавоз аст.  
Намеоҷд барои пурсиши ман,  
Ба роҳи интизораш дида боз аст.  
Аз он қул-қулли миноро шунидам,  
Дилам вақти қиёматаш дар намоз аст.  
Ба субҳи васл дорам интизорӣ,  
Шаби ҳичрон ачаб дуру дароз аст.  
Ба каф осон наёҷд домани васл,  
Басе дар роҳи ў шебу фароз аст.  
Дари хомӣ кушо, то пухта гардӣ,  
Калиди қуфли таҳқиқаш мачоз аст.  
Маонӣ сайд шуд, Туғрал, зи Шохин,  
Ки сайди чангалаш<sup>1</sup> анқо, на боз аст!

---

<sup>1</sup> Чангал – чангол, панча.

То зулфи ту дар хирмани гул ғолиябез аст,  
Дар даври қамар бин, ки қирон муштарирез аст.  
Тарсам, ки ба дил раҳна занад мардуми чашмат,  
Варна зи чӣ рӯ ханчари мижғони ту тез аст?  
Мақтули туро нест аз он сурати мурдан,  
Барқи дами шамшери ту то ойинарез аст.  
Заҳматкаши ишқам, ки чи ҳичрону чи васлат,  
Аз дасти ҷафои ту кучо ҷои гурез аст?  
Ҳар ҷо, ки зи нақши кафи пои ту нишонест,  
Чун арсаи маҳшар ҳама дам ғулғулаҳез аст.  
Афсонаи ҳусни ту ҳар он гӯш, ки бишнид,  
Дар даъвии зебоии Юсуф ба ситез аст.  
Ҳар кас, ки саводи хати мушкини туро дид,  
Дар қофияи ҳусн бигуфто, ки тамиз аст.  
Фарҳанги суҳанҳои дақиқи мани Туғрал  
На таври «Суроҳ» аст, на гуфтори «Ҳамиз» аст.

Чанд рӯзе дар ҷаҳон, эй умр, меҳмонӣ бас аст,  
Аз ҳусули муддао оҳи пушаймонӣ бас аст.  
Орзуи ҷоҳ дорӣ гар зи нақши эътибор,  
Ёди таъмири ҳаёлат хонавайронӣ бас аст.  
Гаштӣ аз дарси камол имрӯз ғофил, мар туро  
Ҳамчу ябруҳассанам<sup>1</sup> як номи инсонӣ бас аст.  
Чанд гӯй, к-аз тааллуқҳои имкон бигзарам?  
Бигзарӣ гар аз ҷаҳон, як доманафшонӣ бас аст,  
Гир дар роҳи талаб аз нақши пой ӯ сабақ,  
Мар туро ойинасон як чашми ҳайронӣ бас аст.  
То кучо хоҳӣ, к-аз ошуфтан ба ҷамъият расам,  
Аз тасаввурҳои зулфаш як парешонӣ бас аст.  
Гар ҳамеҳаҳӣ, ки аспӣ хеш аз фарзин кунӣ,  
Дар бисоти нардӣ ғам як дона гардонӣ, бас аст.  
Дӯш аз себи занаҳдонаш гирифтӣ баҳрае,  
Аз лаби лаълаш туро имрӯз хубонӣ бас аст.  
То ба кай гӯй, ки хонам дафтари ушшоқро?  
Аз китоби меҳнаташ як сатр агар хонӣ, бас аст.  
Қаъбаи байтуллаҳи фикри маро, Туғрал, кунун  
Аз шикори сайди маъниҳо яке бонӣ бас аст!

---

<sup>1</sup> Ябруҳассанам – мардумгӣҳ.

Хоксорӣ баски моро шаҳпари боли расост,  
Гарди моро аз заъифӣ хона бар дӯши ҳавост.  
Соя аз афтодагӣ хуршед дорад дар бағал,  
Дастгоҳи муфлисиро эътибори кимиёст.  
То тавонӣ, кор андар мазраи дил тухми ашк,  
Донаи ин киштро з-абри карам нашвунамост.  
Ҳар кучо бошад, ҳамон Лайлӣ бувад манзури ӯ,  
Дар дили Маҷнун магар ойинаи гетинамост?  
Дӯш пой мо магар аз маркази ғам шуд бурун?  
Ҳар чӣ меояд ба мо имрӯз, аз паргори мост.  
То ба арзи қилва омад акси рухсори гулаш,  
Қавҳари ойина зери шабнами мавҷи ҳаёст.  
Қатрае зоҳир нашуд аз чӯшиши шавқӣ дилам,  
Оби ин сарчашмаро аз мавҷ занҷире ба пост.  
Меканам кӯҳи диламро аз ғамаш чун Кӯҳкан,  
Лек чун ман кай касе дар ишқи ӯ саброзмост?  
Оламе маҳванд чун ойина дар роҳи ғамаш,  
Дидаи ушшоқро сармашқӣ ҳайрат нақши пост.  
Ҳосили ишқат, ки абрӯяш гувоҳи медихад,  
Чун камон ҳамёзаат оғӯши ин қадди дутост.  
Шуд яқинам, Туғрал, аз дарси муҳаббат ин суҳан:  
Раҳбари ошиқ сӯи маъшук нақши бўрест.

Ҳар лаҳза ба дил аз мижаат захми ҳаданг аст,  
Абрӯи камони ту магар кори фаранг аст?  
Машхур бувад гул ба чаман гарчи ба хубӣ,  
Аз хичлати рухсори ту аз ранг ба ранг аст.  
Аҳволи маро дидию раҳми ту наёмад,  
Дил нест магар дар бағалат, қитъаи санг аст?!  
Дуди ғами меҳнат накунад тира диламро,  
Ин ойина он нест, ки ў қобили занг аст.  
Дар баҳри ғамаш дар кӣ фитад, нест халосӣ,  
К-ин луччаи дарё ҳама дар коми наҳанг аст.  
Бошад рақаи доғи сувайдои дили ман,  
Он нуқта, ки сармашки хати пусти паланг аст.  
Дар шўълаи шамъи дилам, эй ашк, мазан об,  
Сулҳе, ки ту меҳохӣ, саропо ҳама ҷанг аст.  
То чанд бигўй сухане аз даҳани ў?  
Бигзар ту аз ин дағдаға, к-ин қофия танг аст.  
Осон набувад даъвии савдои висолаш,  
Маъҷуни ҳаёлат ҳама аз нашъаи банг аст!  
Васле, ки бувад дар паяш андешаи хичрон,  
Шаҳдест ба коми ту, ки аз таъми шаранг аст.  
Шабдизи<sup>1</sup> ҳавас чанд дар ин бодия ронӣ?  
Раҳ дуру дароз аст, вале аспӣ ту ланг аст.  
Туғрал, ҳама дар банди сухан баски асиранд,  
Имрӯз маро аз ғазалу қофия нанг аст.

---

<sup>1</sup> Шабдиз – шарбранг, шабмонанд; номи аспӣ Хусрав.

Чуз ишқ ба олам ҳама авҳомӣ<sup>1</sup> хаёл аст,  
Бо мурғи ҳавас сояи анқо пару бол аст.  
Таълими чунун гир зи устои муҳаббат,  
Ҳар ҳарф, ки хонӣ зи ғамаш, дарси камол аст.  
Андар пайи иқболи ту идбор муҳайёст,  
Шоми ғами ҳичрони ту аз субҳи висол аст.  
Сарчашмаи дилро макун аз гарди ҳавас гил,  
Акси рухи худ бинӣ, агар об зулол аст.  
Тарсам, ки дарад ҷомаи нозаш ба нигоҳе,  
К-андар бари ӯ пераҳан аз тори хаёл аст.  
Дӣ мӯҳлати имрӯз фикандӣ ту ба фардо,  
Ойинаи мустақбалу мозии ту ҳол аст.  
Ташвиши дигар нест ба ғайр аз сари мӯе,  
Гар чинии моро ҳаваси ранги сафол аст.  
Умеди вафо кардаам аз рамзи нигоҳаш,  
Дар мӯҳраи ғам баски дилам қуръаи фол аст.  
Туғрал, шуда то тўтии табъи ту шакаррез,  
Дар мадҳи забони ту забони ҳама лол аст.

---

<sup>1</sup> Авҳом – гумонҳо, пиндорҳо. Аз решаи «вахм».

Гарчи рангу бў далелу шоҳиди рӯи гул аст,  
Лек андар рӯи гул пероя<sup>1</sup> з-оҳи булбул аст.  
Сози айше нест андар базми имкон, дам ба дам  
Аз шикасти ранг минои диламро кул-кул аст.  
Сарнавиштам шуд зи девони қазо ошуфтагӣ,  
Хомаи тасвири ман гӯё зи тори сунбул аст,  
Наргиси бебоки ӯ майхона дорад дар бағал,  
Мастии чашмаш на аз кайфияти ҷоми мул аст.  
Сўхтаи чандон, ки печидам ба худ дар нори ғам,  
Дуди шамъи дил маро аз печутоби кокул аст.  
Нестам чун шона аз савдои зулфи ӯ бурун,  
Ёди гесўяш кунун дар гардани чонам гул аст,  
Ҳар замон парвоз месозад суи сайди суҳан,  
Туғрали моро, ки аз фикру маонӣ чангул<sup>2</sup> аст.

---

<sup>1</sup> Пероя – ороиш, зебу зинат.

<sup>2</sup> Чангул – шоду масрур ва дар Эрони имрӯз «шангул» гӯянд.

Рафтани ҳуш аз сарам то сорбони маҳмил аст,  
Ноқай шавқӣ маро дар хоки Маҷнун манзил аст.  
Он қадар мастам, ки нашносам ҷунунро аз хирад,  
Нашъаи ҷоми шароби ман зи ангури дил аст.  
Қатраи хуне, ки аз захми дили ман мечакад,  
Нест хун, ӯ шабнаме аз шарми теғи қотил аст!  
Дорам аз фикри баланди хеш мазмуни баланд,  
Сад Фалотун аз кушоди маънияш подаргил аст!  
Шукр лиллах, фориси майдони ашъорам кунун,  
Нуктаи сарбастаи ман лойиқи ҳар маҳфил аст.  
Аз румузи маънии ман сар-сарӣ натвон гузашт,  
Ғайри мазмун аз каломам ҳар чӣ фаҳмӣ, ботил аст  
Бастаам мазмун, ки аз инсоф гӯяд мустамеъ<sup>1</sup>:  
Ин ҳама рамзошноиҳо зи фикри Туғрил аст!

---

<sup>1</sup> Мустамеъ (семеъ) – шунаванда.

Дар кишвари малоҳат шоҳӣ туро тамои аст,  
Шамшоду сарву тӯбӣ бо қоматат ғулом аст.  
Дар ҳар кучо, ки бином авсофи хулқу ҳўят,  
Бо суманоту масҷид «мо қола» 3-ин калом аст<sup>1</sup>.  
Чун ғунча лаб кушоям, васфи туро намоям,  
Ғайр аз ҳадиси рўят дигар маро ҳаром аст.  
Ҳусни бутони олам рў дар завол дорад,  
Дар авчи хубрўй меҳри туро қиём аст.  
Чашми сиёҳи мастат бегона аз ниғаҳ шуд,  
Ҳиндуи холи лаълат ноошнои ром аст.  
Мо пухтағони ишқем дар мичмари<sup>2</sup> ғами ту,  
Мағзор булҳавасро, азбас ҳанўз хом аст.  
Аз қисмати нахустин ишқат ба мо расида,  
Ойина бо Сикандар, Чамро ҳавола қом аст.  
Бо аҳди гулўзорон зинҳор дил набандед,  
Аз андалеби гулшан бо ғўшам ин паём аст.  
Дар боргоҳи васлат қон тўҳфа бурд Туғрал,  
Шамшер хун чаконад, азбаски бенаём аст.

---

<sup>1</sup> Суманот – номи маъбади ҳиндуҳо.

<sup>2</sup> Мичмар – оташдон, бўйи сўз.

Баски ҳастӣ ҳама сомони вучуди адам аст,  
Сози қонуни бақоро зи фано зеру бам аст.  
Дӯстон, беҳуда дар олами имкон ҳаргиз  
Дили осуда маҷӯед, ки бисёр кам аст.  
Заррае меҳри ҷаҳон дар дили худ роҳ мадеҳ,  
Матлаи субҳи тараб аз уфуқи шоми ғам аст.  
Ҳоли мустақбалу мазист аён дар ошиқ,  
Он чӣ дар лавҳи дили мост, на дар ҷоми Ҷам аст!  
Нест осон ба биёбони ғами ў рафтан,  
Ки дар ин бодия андар раҳаш аз сарв рам аст.  
Асари шўҳрати ушшоқ ба олам боқист,  
Бедаи Маҷнун ба сари турбати Маҷнун алам аст.  
Ошиқонро магар аз мактаби озодии ғам  
Мисраи қомати барҷастаи ў як рақам аст?  
Дар миёни ману ў хома набошад маҳрам,  
Он ки ифшо кунад асрор, забони қалам аст.  
Маҳви уммеда тамошои хироми ўем,  
Ҳайрати мо ҳама аз сурати нақши қадам аст.  
Эй хушо, мисраи дарёи маонӣ, Туғрал,  
«Риштаи умр зи ашкам ба гираҳ муттаҳам аст».

Фурсати аҳди ҷаҳон аз субҳи ҳастӣ як дам аст,  
Рангу бўи боғи имкон ҳамчу меҳри шабнам аст.  
Барги гул дар боғ аз боди хазон тороч шуд,  
Дар бари булбул нигар, акнун либоси мотам аст!  
Дар навои пардаи ушшоқи мо мизроб нест,  
Нағмаи сози муҳаббат баски бе зеру бам аст.  
Ман шаҳиди абрӯям, бо ҷавҳари теғаш қасам,  
Сархати бахтам нагун чун ном андар хотам аст.  
Гарчи бошад дар ҷаҳон аз номи ман овозае,  
Он чӣ зоҳир мешавад зери нигин, нақши ғам аст.  
Он қадар дар оташи шавқи муҳаббат сӯхтам,  
Дуди оҳам дар ливои ишқ акнун парчам аст!  
Васл дорӣ орзу, бояд шудан аз дил барӣ,  
Дар ҳарими ҳурмати дилдор дил номаҳрам аст.  
Бигзаред, эй ночавонмардон, зи савдои ҳавас,  
Шӯҳрати чуду саҳо маҳсули номи Ҳотам аст!  
Ман ҳамебинам ба фикри хеш, Туғрал, дам ба дам,  
Ҳар чӣ дар ойнаи Искандару чоми Ҷам аст.

Риндем мову бўқаламунӣ шиори мост,  
Расво шудан миёни касон эътибори мост.  
Мо пайравони пири харобот мешавем,  
Беҳуд шудан ба гӯшаи майхона кори мост.  
Зулфи сияҳ, ки гирди руҳи ёр дидаед,  
Он печутоби ҳалқаи дуди шарори мост.  
Аз баҳри ёр таънаи ағёр мекашем,  
Бо ёри мо назар накунад, ҳар кӣ ёри мост.  
Он маъние, ки ҳаст зи мазмун бенишон,  
Пайваста сайди Туғрали анқошикори мост!

То дар ин водӣ ғубори мо ба домон ошност,  
Дасти Маҷнун аз таҳайюр бо гиребон ошност.  
Нест андар сози қонуни дили мо нағмае,  
Умрҳо шуд, нолаи мо бо найистон ошност.  
Мефитад бар пой мардум дам ба дам аз рӯи зард,  
Дурри ашқам аз یتимӣ то ба найсон ошност.  
Ҳайрате дорам, ки асрораш бигӯяд мӯ ба мӯ,  
Шонаро дил гар ба он зулфи парешон ошност.  
Аз хироми ноз бар раҳ акси пояш дидаам,  
Чавҳари ойинаам бо чашми ҳайрон ошност.  
Нест имкони ҳусули муддаои ҳоҷаташ,  
Чашми соил гарчи бо дасти қаримон ошност.  
Метапад дил дар барам ҳар лаҳза аз шавқи руҳаш,  
Боли ин парвона бо шамъи шабистон ошност.  
Аз табассум дам ба дам шӯре ба дилҳо афканад,  
Захмҳои синаи мо бо намакдон ошност.  
Дар бағал раҳ дорад аз акси саводи дидааш,  
Баски оҳуи маро ваҳшат ба миҷгон ошност.  
Бо бузургон ҳеч аз очизнавозӣ ор нест,  
Аз заифӣ мӯр ин ҷо бо Сулаймон ошност.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Софии ойина бо габру мусулмон ошност».

Нағмаи қонуни ҳастӣ сози мизроби фаност,  
Қомати пирӣ ба умри рафта оҳанги садост.  
Чашми ибрат во куну бингар ту дар хоки адам,  
Афсари шоҳӣ тарози нақши домони гадост.  
Фурсати шодии аҳди ғам ду рӯзе беш нест,  
Гул агар дар хандаву булбул ба гулшан дар навест.  
Бигзар, эй Фарҳод, аз савдои Ширин баъд аз ин,  
Ҳар чӣ сомон кардай з-ин кўҳ, тамҳиди садост.  
Ақл мебошад ғубори дидаи Мачнунӣ мо,  
Хоки саҳрои чунун дар чашми ошиқ тўтиёст.  
Эй ки меҳроҳӣ қадам дар водии ишқаш задан,  
Ќуз далели шавқ сўяш дигаре кай раҳнамоист?!  
Бар дилам ҳар лаҳза акси оразаш гул мекунад,  
Ќавҳари ойинаро болидан аз ҷўши сафост.  
Мавсими ид аст, неҳ бар машҳади мо як қадам,  
Бар кафи пой ту хунам кай кам аз ранги ҳиноист?!  
Бошад аз майхонаи имкон ба ҳар кас машрабе,  
Хизр мамнуну Сикандар дар пайи оби бақост.  
Ҳеч кас, Туграл, набошад тақягоҳи ҳеч кас,  
Он ки дар афтодагӣ дасти туро гирад, Худост!

Шӯри дарёи муҳаббат мавҷе аз оби ман аст  
Барқи шамшери ҳаводис ламъаи тоби ман аст.  
Пардадори сози қонуни баму зери ғамам,  
Нағмаи «Ушшоқ» аз оҳанги мизроби ман аст.  
Нест ҷуз таъбири ҳайронӣ маро фоли дигар,  
Фарши махмал саргузашти қиссаи хоби ман аст.  
Мезанад меҳри дилам гар баҳя дар чайби саҳар,  
Чоки домони катон<sup>1</sup> лекин зи маҳтоби ман аст.  
Хондаам дарси адабро пеши устои ҷунун,  
Қадди моҳи нав дуто аз вазъи одоби ман аст.  
Ҷўши тўфони сиришкам дорад оҳанги дигар,  
Хоки саҳрои ҷунун тамҳиди селоби ман аст.  
Тоқати як олам аз абрӯи ёрам тоқ шуд,  
Сачдагоҳи сад ҷабин аз шавқи меҳроби ман аст.  
Эй хушо аз мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Базми гардун субҳхез аз лаъли сероби ман аст».

---

<sup>1</sup> Катон – гиёҳе пурхосият, ки ҳатто дар бофтани матоъ ба кор меравад.

Ақиқ аз ҳасрати лаъли ту хун аст,  
Ҳилол аз шарми абрӯят нигун аст.  
Ба ҳолам раҳм кун, эй шӯҳи золим,  
Ки аз ҳачри ту аҳволам забун аст!  
Чу ман аз як ниғаҳ сад кушта дорӣ,  
Майи майхонаи чашмат фусун аст.  
Дилам бурдиву дилдорӣ накардӣ,  
Анисам меҳнату ёрам чунун аст.  
Ба ёди ҳасрати мими даҳонат  
Қади ушшоқ аз ғам ҳамчу нун аст.  
Биё, эй қон, ки қони мустамандат  
Ба истиклоли ту аз тан бурун аст.  
Ало, эй шӯҳи бепарвои золим,  
Намепурсӣ, ки аҳволи ту чун аст?  
Ғули рӯи туро то дид Туғрал,  
Дилаш чун ғунча доим ғарқи хун аст.

Тире, ки аз камони нигоҳи ту частааст,  
Чун новаки фироқ дили мо шикастааст.  
Сайёди тирафкану оҳуст чашми ту,  
Ин турфа<sup>1</sup> оҳуе, ки ба мардум нишастааст.  
Кас нест дар ҷаҳон, ки набошад асири ту,  
Як дил зи банди ҳалқаи зулфат нарастааст.  
То кардаем ёди камони ду абрӯят,  
Пайкони ғам ба синаи мо даста-даста аст.  
Холест бар лаби ту ва ё зоғ дар чаман,  
Ё ҳиндуе, ки бар лаби Кавсар нишастааст?  
Дар маҳфиле, ки сози баму зери васли туст,  
Савти «Фироқ» ноҳуни мутриб шикастааст.  
Мадди ниғаҳ ба сояи мижғони интизор  
Чун анкабут хонаам аз мӯй бастааст.  
Набвад саводи хатти изораи бароти мо,  
Дуду ғубори оташи дилҳои хаста аст.  
Туғрал, ғуломи мисраи зебои Бедилам:  
«Осудагӣ зи кишвари мо бор бастааст».

---

<sup>1</sup> Турфа – аҷиб, хайратовар.

Дилбарам пур пурчафо афтодааст,  
Дур 3-ойини вафо афтодааст.  
Бар дилам аз новаки бебоки ў  
Сад ҳазорон захмҳо афтодааст.  
Дар раҳи ишқаш чу ман бисёр кас  
Аз гирифторӣ зи по афтодааст.  
Дар ҳавои васлаш аз даври аласт  
Бар сарам ин мочаро афтодааст.  
Зоҳидо, аз қисмати рӯзи азал  
Муғ<sup>1</sup> маро, масҷид туро афтодааст.  
Қуръаи дарёкашӣ бо номи ман  
Аз хати килки қазо афтодааст.  
Туғрал, аз зеру бами ашъори ту  
Сози мазмун дар садо афтодааст.

---

<sup>1</sup> Муғ – 1. рӯҳонии зардуштӣ; 2. отшапарастӣ.

Яксар шарори ишқаму оҳам забона аст,  
Ойинадори дардаму ҳайрат баҳона аст.  
Хирман кунед донаи гавҳар зи ашки ман  
Дар ҳар тараф, ки сели сиришкам равона аст.  
Эй нохудо, ту лангари киштӣ зи сабр кун,  
Баҳри муҳити ишқ ачаб бекарона аст,  
Мо ошиқему шўҳраи офоқ гаштаем,  
Аз мо басте ба олами имкон фасона аст.  
Набвад ба сози пардаи ушшоқ зеру бам,  
Оҳанги сози нағмаи мо з-ин тарона аст.  
Ҳайронам аз хаданги<sup>1</sup> камони расоӣ ӯ,  
Ҳар ҷо дилест, тири ғамашро нишона аст.  
Ашке, ки мечакад ба раҳи интизори ӯ,  
Дар киштзори мўҳраи уммед дона аст.  
Туғрал, гузаштаам зи таманнои қасру ҷоҳ,  
Боми фалак, ки бар сари ман сақфи хона аст.

---

<sup>1</sup> Хаданг – тир.

Баски берангӣ дар ин гулшан далели ранги ўст,  
Арзи ҷавҳар сайқали ойинаро аз занги ўст.  
Мезанад ҳар лаҳза дам аз мавҷи тўфони бако,  
Шўхии хуни шаҳидон аз ҳинои чанги ўст.  
То нагардад суда аз рафтор пой тавсанаш,  
Ҳалқаи ҷашмам кунун наъли суми шабранги ўст.  
Нестам осуда ҳеч аз сангборони рақиб,  
Бар сарам санге, ки меояд, ҳама аз санги ўст!  
Нест андар боғи имкон чун гули рўяш гуле,  
Хусни Юсуфро ба ў нисбат мадеҳ, к-ин нанги ўст!  
Мори гесў сар ба сар печида бо сарви қадаш,  
Ин фусун як шўълае аз шеваи найранги ўст.  
Гарчи аз хичрони ў аз дида боридам гухар,  
Гавҳари ашкам ҳама перояи авранги ўст.  
Мўҳри меҳнат зад қазо бар маҳзари девони мо,  
Пеши султони муҳаббат сулҳи мо аз чанги ўст.  
Нест як дил дар ҷаҳон бе сози қонуни ғамаш,  
Нағмаи зеру бами «Ушшоқ» аз оҳанги ўст.  
Эй хушо, Туғрал, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Хок кун бар фарқи он созе, ки бе оҳанги ўст»

Бода риндонро шароби кавсарист,  
Гардани мино дар оғӯши парист.  
Аз румузи мушкилоти зулфи ӯ  
Гар гузаштӣ бетааммул, сарсарист!  
Инқилоби ранги фитрат кор нест,  
Модагиҳои заған ҳам аз нарист!  
Чавҳарат ойинасон гул мекунад,  
Хушкӣи савдоят аз чӯши тарист<sup>1</sup>.  
Оҳи булбул мезанад оташ ба боғ,  
Дар бараш гар чомаи хокистарист.  
Сангдилро нест раҳ дар базми мо,  
Душмани ин шишаву мино парист.  
Раҳбари нол<sup>2</sup> аз заъифӣ нола шуд,  
Маҳрами қонуни соз аз лоғарист.  
Тарҳи улфат дода рухсораш ба ҳам,  
Обу оташро агарчи доварист.  
Ҳамчу зулфаш нест устои дигар,  
Баски шогирдаш сипеҳри чанбарист!  
Наргисаш ғоратгари ислому дин,  
Сунбулаш зуннори машқи кофарист,  
Дар фироқ аз толеи баҳти бадам,  
Гарчи фолам қуръаи некаҳтарист.  
Чашми ҷодуи ту дар машқи фусун  
Сархати афсуну сеҳри Сомирист<sup>3</sup>.  
Чор сўят панҷ навбатзан пур аст,  
Гар ба савдои ту шашшум муштарист.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил гуфтааст:

---

<sup>1</sup> Тарӣ – тару тоза, бо тароват.

<sup>2</sup> Нол – най.

<sup>3</sup> Сомирӣ – сохире буда дар замони ҳазрати Мӯсо (а).

«Худнамоиҳо касофатчавҳарист!»

Сиришкам донаи беҳосили кист?  
Қумоши<sup>1</sup> нола бори маҳмили кист?  
Дилам ҳар лаҳза дорад изтиробе,  
Тапишфарсуди шавқи бисмили кист?  
Гуҳаррез аст чашми интизорам,  
Намедонам, ки ин сарманзили кист?  
Набошад гар ба қатли мо кашида,  
Хами абрӯш теғи қотили кист?  
Ба давр осон нагардад ин тасалсул<sup>2</sup>  
Гиреҳ дар зулфи ӯ аз мушкили кист?  
Забонаш ҳамчу тўтӣ дар тақаллум  
Шакаррези бисоти маҳфили кист?  
Бурун шуд аз кафам нақди дил, аммо  
Надорам дил, намедонам дили кист?  
Давонад ҳар тараф тўфони ашкам,  
Насиби заврақам аз ҳосили кист?  
Хушо, Туғрал, аз ин мисрои Бедил:  
«Наям огаҳ, ба чанги ӯ дили кист?!»

---

<sup>1</sup> Қумош – рахт, матоъ.

<sup>2</sup> Тасалсул – занҷир, аз решаи «силсила».

Қомати дилҷӯи ӯ сарви гулистони кист?  
Орази тобони ӯ шамъи шабистони кист?  
Гар набувад тири ӯ сӯи манаш дам ба дам,  
Бар дили маҷрӯҳи ман новаки пайкони кист?  
Боди сабо мебарад қофила бар қофила  
Силсилаи мушкро, зулфи парешони кист?  
Ханда ба гул мезанад вақти тамошо ба боғ,  
Ғунҷаи лаъли лабаш аз ҷаманистони кист?  
Дӯш ба хоки дараш нола задам ҳамчу най,  
Ҳеч нагуфт он санам як қалам афғони кист?  
Гар на ба дашти ҷунун роҳнаварди туам,  
Ин ҳама дар пои ман хори муғелони кист?  
Пир шудам аз ғамаш, хатти баротам надод,  
Сабзаи Хизри лабаш аз хати райҳони кист?  
Рашк барад аз ҳасад тўтии Ҳиндустон,  
Туғрали ширинсухан аз шакарестони кист?

Сархати машқи чунун зулфи парешони кист?  
Сурмаи бахти сияҳ наргиси фаттони кист?  
Гар на хаданги туро синаи ман шуд ҳадаф,  
Бар дили маҷрӯҳи ман новаки пайкони кист?!  
Забти инони нафас баски маро мушкил аст,  
Ҳеч надонам, ки дил дар хати фармони кист?  
Акси ту набвад агар бар дили ман чилвагар,  
Дидаи ойинаам ин ҳама ҳайрони кист?  
Меравад аз чашми ман дам ба дам аз беҳудӣ,  
Ашки парешони ман гӯи гиребони кист?  
Ғунҷаи лаълаш нашуд бираи танбури ман,  
Сурхии ёкути ӯ оташи марҷони кист?!  
Манзари чашмам агар нест туро мунтазир,  
Дар раҳи сели бало хонаи вайрони кист?  
Сояи мижғони ӯ сӯзани чайбам нашуд,  
Риштаи оҳи дилам баҳяи домони кист?  
Туғрали ширинсухан, маънии Бедил нигар:  
«Қомати барҷастаат мисраи девони кист?!»

Рухаш имшаб чароғи хонаи кист?  
Нигоҳам шаҳпори парвонаи кист?  
Ҳадиси кўтаҳи зулфаш дароз аст,  
Шаби мо рӯз аз афсонаи кист?  
Зада ашкам зи шодӣ хаймаи ғам,  
Саводи чашми ман кошонаи кист?  
Чунун хезад дар ин роҳ аз ғуборам,  
Хироми шўҳии мастанаи кист?  
Надорад ҳосиле чуз ноумедӣ,  
Надонам, тухми дил аз донаи кист.  
Хуморе дорам аз дарди сари ғам,  
Ғуборам аз хати паймонаи кист.  
Забони ҳарфи гесуяш надонам,  
Ки охир тарҷумонам шонаи кист?  
Сари зулфаш фитад дар пой ҳушам,  
Надонам, ҳалқаи девонаи кист.  
Ғуломи ҳалқабардўши ду ғўшам  
Ҳадиси дилкаши ҷонаи кист?  
Хушо аз мисраи Бедил, ки, Туғрал,  
«Сиришкам нусхаи девонаи кист?»

Ҳеч дар мулки ҷаҳон чун ӯ парирӯхсор нест,  
Аҳриманро беҳтар аз ғесӯи ӯ зуннор нест.  
Ҳар замон чун шамъ андар хонаи дил бинамаш,  
Садди роҳи он парӣ ҳаргиз дару девор нест.  
Арзи ҳочотат ҳичоби акси матлаб мешавад,  
Ҷуз нафас ойинаи дилро дигар зангор<sup>1</sup> нест.  
Кист бошад дар шаби ҳичрон анису ҳамдамаш?  
Ҷуз ҳаёли Лайлӣ дар Маҷнун дигар ғамхор нест.  
Дар биёбони ғамаш аз сар қадам бояд туро,  
Ин раҳи ишқ аст, чун роҳи дигар ҳамвор нест.  
Эй сабо, оҳистатар бигзар ба ойини адаб,  
Дар ҳарими ҳурмати ӯ ҳеч касро бор нест.  
Мекунӣ, Туграл, кунун парвоз дар авҷи суҳан,  
Ҳеч кас имрӯз монанди ту дар ашъор нест!

---

<sup>1</sup> Зангор – занг; занги оҳан ва ғайра.

Дар тариқи ишқ касро раҳбаре даркор нест,  
Хонаи ойинаро бому даре даркор нест.  
Мекашад қуллоби ҷазби ишқ сўят дам ба дам,  
Бисмили шавқи туам, болу παρε даркор нест.  
Кай бувад шероза дар ҷузви китоби ошиқон,  
Дар саводи сафҳаи дил мистаре даркор нест.  
Фарши таслими сучуди хонақоҳи ишратам,  
Хутбаи мино гар ин аст, минбаре даркор нест.  
Дар тилисми унсури ин чорсўи эътибор  
Ҳеч дар савдои ғам симу заре даркор нест.  
Кўхро ҳаргиз гаронӣ аз садо монев нашед,  
Ин бувад тамкин агар, гўши қаре даркор нест.  
Пахлуи ушшоқ бошад гарми савдои чунун,  
Фарши Маҷнун аст ҳомун<sup>1</sup> бистаре даркор нест.  
Метавон рафтани ба ҳиммат аз замин дар осмон,  
Бори Исо гар ҳамин бошад, қаре даркор нест.  
Ваҳ, чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, Бедил баҳри суҳан:  
«Дарди дилро бандам, дарди қаре даркор нест!»

---

<sup>1</sup> Ҳомун – дашт, саҳро.

Баски дар қасри ҷаҳон ободӣ аз меъмор нест,  
Чуз фано дар хонаи ҳастӣ дигар девор нест.  
Оламе саргарми савдои ҳаёли оламанд,  
Ҳеч кас аз хоби ғафлат як даме бедор нест.  
Беш аз ин дар боғу дар гулшан манол, эй андалеб,  
Риштаи дилбастагӣ дар ранги ин гулзор нест.  
Ваҳ чӣ нақди косидем<sup>1</sup> имрӯз дар дуккони даҳр,  
Ҷинси моро ҳеч гоҳе гармии бозор нест.  
Орзуи меҳри атлас дар дили мо кай бувад,  
Фарши мо афтодагон чуз сояи девор нест.  
Нақди дуккони ҳамӯшон марҳами захми дил аст,  
Дар шикасти мӯи чинӣ мӯмиё даркор нест.  
Пардаи мизроби ғам дорад баму зери дигар,  
Нолаи ушшоқ дар оҳанги мусиқор нест.  
Ҳалқаи зулфаш бувад сармашки чавғони фусун,  
Марказе дорад дили мо, ҳочати паргор нест.  
Заҳри ғам бошад ба комам, Туғрал, аз гесӯи ӯ,  
Ҳайрате дорам, ки ҳаргиз мӯҳра дар ин мор нест!

---

<sup>1</sup> Косид аз решаи «касоd» – варшикаста, зарар.

Фалак ситоракаши фоли эътибори ту нест,  
Тараб баҳонагари чоми интизори ту нест.  
Фурӯғи шўълаи шавқат баланд шуд, лекин  
Чу лола як асари доғ аз шарори ту нест.  
Сафед гашт туро дида аз сияҳбахтӣ,  
Саводи сурма ба чашми умедвори ту нест.  
Мабош дар пайи забти инони тавсани ғам,  
Ба ҳар тараф, ки равад дил, ба ихтиёри ту нест.  
Ба тири оҳ камони умед зеҳ кардӣ,  
Вале чӣ суд, ки сайди ҳавас шикори ту нест.  
Ту лофи нағмаи ишқаш мазан, ки дар гулшан  
Яке зи нолаи ушшоқ аз ҳазори ту нест.  
Шумори фурсати имрӯз кун, ки фардоят  
Чу тори субҳа туро баҳра аз шумори ту нест.  
Рав, аз сари ҳаваси ишқ бигзар, эй зоҳид,  
Ту кори хеш бикун, ин сулук кори ту нест!  
Чароғи шомии ғами худ зи гирия кун равшан,  
Чу субҳ хандаи як ғунча аз баҳори ту нест.  
Агар най ту ба фармони шаҳрёрӣ ғамаш,  
Зи шаҳри ёр бурун шав, ки шаҳрёрӣ ту нест.  
Асири мисраи зебои Бедилам, Туғрал:  
«Баҳуш бош, ки фурсат нафасшумори ту нест!»

Ҳоҷати ман дар ду олам чуз гули рӯи ту нест,  
Равзаи ризвони ман ғайр аз сари кӯи ту нест.  
Аз тавофи каъбаву дайру ҳарам моро чӣ ҳаз<sup>1</sup>?  
Масциду меҳроби ман ғайр аз сари кӯи ту нест.  
Як даме осуда набвад ин дили мачрӯҳи ман,  
Лаҳзае холӣ зи савдои тақопӯи ту нест.  
Обутоби сунбули зулфи бутон дидам, вале  
Печутоби турраи марғулаи мӯи ту нест.  
Бо нигоҳе хонаи дилро мунаввар мекунӣ,  
Ваҳ ки кӯҳли<sup>2</sup> дӯстӣ дар чашми ҷодуи ту нест.  
Чашми ибратро кушодам бо тамошои чаман,  
Қомати шамшод ҳамчун қадди дилҷӯи ту нест.  
Дидаам имрӯз як-як шоирони рӯзгор,  
Шоире чун Туграли зору дуогӯи ту нест.

---

<sup>1</sup> Ҳаз – лаззат, ҳаловат.

<sup>2</sup> Кӯҳл – сурма.

Баски ҳастӣ нафасшумори ту нест,  
Адам ойинаи баҳори ту нест.  
Кавкаби бахту ахтари иқбол.  
Қуръаи фоли эътибори ту нест.  
Соз чун анкабут доми мағас,  
Сайди анқо ағар шикори ту нест.  
Фурсати аҳди ғам зи даст мадеҳ,  
Ҷоми ишрат дар интизори ту нест.  
Акси матлаб нашуд муқобили ту,  
Баски ойина дар канори ту нест.  
Чанд бозӣ ту нардӣ мўҳраи ғам?  
Кишти уммед обёри ту нест.  
Қадаме нест андар ин водӣ,  
Асари захми неши хори ту нест.  
Сўйи мо мекунӣ ба танз<sup>1</sup> нигоҳ,  
Лек имсол вазъи пори ту нест.  
Офарин бод мар-туро, Туграл,  
Маъние нест, к-ӯ дучори ту нест.

---

<sup>1</sup> Танз – ҳачв, ришханд.

Соқиё, бода дех, баҳор гузашт,  
Равнақи айши рӯзгор гузашт.  
Дари майхонаву сари хумро  
Боз кун, вақти интизор гузашт.  
Он чи дорӣ, бирез дар ҷомам,  
Дарди сар беҳад аз хумор гузашт.  
Шоҳиди гул зи бўстон имрӯз  
Тавсани бодро савор гузашт.  
Аз паси маҳмили чанозаи гул  
Нолаи булбули ҳазор гузашт.  
Чашми наргис ба ҳар тараф нигарон  
Аз раҳи боғ шармсор гузашт.  
Ақҳавон<sup>1</sup> бар умеди урдибиҳишт  
Дидааш бар қафо дучор гузашт.  
Займурун<sup>2</sup> поймоли сарсар шуд,  
Кулаҳи лола з-ифтихор гузашт.  
Навбати аҳди бўстонафрӯз  
Чун вафову висоли ёр гузашт.  
Ҷомро завраки ями<sup>3</sup> май кун,  
Лангари сабр аз қарор гузашт.  
Хезу ин вақтро ғанимат дон,  
Фурсати умри бемадор гузашт.  
Ҳаббазо, чангу шоҳиди лаби ҷў,  
Мутрибо, соз кун, ки кор гузашт.  
Туғрал, аз ҷабри чарх менолам,  
Ба ман аз ҷабр бешумор гузашт.

---

<sup>1</sup> Ақҳавон – бобуна.

<sup>2</sup> Займурун – райҳон.

<sup>3</sup> Ям – баҳр.

Сарви нозаш ҳар тараф бо қомати дилчӯ гузашт,  
Шӯру ғавғои ҷаҳон аз гунбади минӯ гузашт.  
Дар ҷаман сунбул зи хичлат сар ба пеш афканда буд,  
Ҷониби гулшан магар бӯе аз он гесӯ гузашт?  
Дар камингоҳи тағофул ҷашми ӯ раҳ мезанад,  
Маҳмили нозаш агар аз гӯшаи абрӯ гузашт.  
Дуди оҳи ошиқон ғавғора бар гардун занад,  
Гар саманди нози ӯ бо ҷилва аз ҳар сӯ гузашт.  
Ҳар сари мӯ бар танам монанди ханҷар мешавад.  
Гар сари мӯе диламро ҷуз сари он мӯ гузашт.  
Офтоби ҳусн пиндорӣ, ки омад дар қусуф,  
То саводи печутоби туррааш аз рӯ гузашт.  
То шудам, Туграл, зи тири ишқи ӯ ваҳшаткамин<sup>1</sup>,  
Ваҳшатам андар биёбон аз раҳи оҳу гузашт.

---

<sup>1</sup> Ваҳшаткамин – дарваҳшатнишаста, ваҳшатзада.

Шаб, ки дар дил акси хуршеди руҳи ӯ чо гирифт,  
Зулмати ҳар зарраам боҷ аз яди байзо<sup>1</sup> гирифт.  
Сарфарозонро ба олам ҷуз тавозӯъ чора нест,  
Дарси таълими адаб мебояд аз мино гирифт.  
Дар тариқи ишқ аз саъйи талаб ғофил мабош,  
Мавҷ бо ин ҷаҳд охир домани дарё гирифт.  
Куфру имон ҳар ду яксон аст андар чашми ман,  
Аз майи ӯ бар сарам ин нашъа то боло гирифт.  
Сӯзани марҳам агар борик аз фикри ман аст,  
Хори роҳи ишқро кай метавон аз по гирифт?  
Дар дабистони ҷунун будам ба Мачнун ҳамсабақ,  
Ман муқими шаҳр гаштам, ӯ раҳи саҳро гирифт.  
Раҳм н-омад бо ту ҳеч аз нолаҳои зори ман,  
Аз дилат таълими саҳтӣ шишаи хоро гирифт.  
Пурсиши бемор бояд кард, гар худ душман аст,  
Ҳеч нашонидӣ, Сикандар чун сари Доро гирифт?!  
То шудам рамзошноӣ нуктаҳои бенишон,  
Сайди маънӣ Туғралам аз панҷаи анқо гирифт.

---

<sup>1</sup> Яди байзо – дасти сафед; киноя аз дасти пуръҷозӣ ҳазрати Мӯсо (а).

Омаду дар пеши ман аз ноз ҷавлон карду рафт,  
Хотирамро ҳамчу зулфи худ парешон карду рафт.  
Баски селоби сиришкам омад аз ҷўши ғамаш,  
Қасри бунёди диламро сахт вайрон карду рафт.  
Дўш дидам дар чаман аз ноз ўро чилвагар,  
Дасти мо андар гиребон, гул ба домон карду рафт.  
Будам имон гарчи дар пайғамбари ҳуснаш, вале  
Куфри зулфаш омаду торочи имон карду рафт.  
Дишаб аз лаъли Бадахшон шуд ҳикоят, лаъли ў  
Хандае аз нописандӣ дар Бадахшон карду рафт.  
Бурқаъ<sup>1</sup> аз рў барфиканду чехраи худро намуд,  
Тоқату сабру қарорам бурду сомон карду рафт.  
Қард бо ними ниғаҳ чони маро аз тан бурун,  
Мушкили сахти маро бисёр осон карду рафт.  
То ба арзи чилва омад дар чаман рўи гулаш,  
Булбули шўридари дар боғ нолон карду рафт.  
Эй хушо, Туграл, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Хонаи дил дар сари раҳ буд, вайрон карду рафт».

---

<sup>1</sup> Бурқаъ – парда, рӯсарӣ.

Сарви ман, боз о, ки то сарви хиромон бинамат,  
Ҳар тараф ҷавлон намо, то масти ҷавлон бинамат.  
Шуд дилам парвона андар оташи шамъи рухат,  
К-аз фурӯғи чеҳра бар он рӯ ҷароғон бинамат.  
Хок шуд дар роҳи ишқат ҳамчу ман бисёр кас,  
Аз ғубори ошиқон гарде ба домон бинамат.  
Нест ҷуз хоки дарат дорушшифои хастагон,  
Марҳаме дар илтиёми<sup>1</sup> захми ҳичрон бинамат.  
Дӯш дидам бо ҳазорон ҷилва чун товуси боғ,  
Ҳамчу гул имрӯз бо тарфи гулистон бинамат.  
Мезанад меҳри рух аз субҳи буноғӯши ту дам,  
Осмони ҳуснро хуршеди тобон бинамат.  
Кай кунад фикри Фалотун имтиёзи набзи мо,  
Дарди бедармони ғамро сахтдармон бинамат.  
Эй хуш он мисраъ, ки, Туғрал, месарояд Бедиле:  
«То абад, ё Раб, асои нотавонон бинамат!»

---

<sup>1</sup> Имтиём – беҳбуд ёфтани захм.

Парешон чаъди<sup>1</sup> сунбул аз сари зулфи сумансоят,  
Кушода ғунча аз хандидани лаъли шакархоят.  
Бувад наззора чун ойина лаззатгири дидорат,  
Саропо дидаи наргис бувад маҳви тамошоят.  
Баҳористони гулзори чамолат оламе дорад,  
Саре ку, то бувад холӣ зи савдои таманноят?  
Равӣ дур аз барам, чон аз танам ояд бурун он дам,  
Биё, то чон дамад дар тан зи тарзи омаданхоят.  
Ба роҳат з-интизорӣ дидаи мо шуд сафед ин чо,  
Бибахшо тӯтиёи дида аз хоки кафи поят.  
Зи ҳасрат мурдам, эй бадхў, нишинӣ чанд бо танҳо?<sup>2</sup>  
Бувад оё ки ман бинам туро холӣ зи танҳоят?  
Ба дил меҳри ту дорад Туғрал аз ағёр пинҳонӣ,  
Биё сўям алифосо, миёни чон диҳам чоят!

---

<sup>1</sup> Чаъд – зулфи печида, мӯйи марғул.

<sup>2</sup> Танҳо – ба маънои чанд тан, касон.

Меканам чон дар ғами ў, кандани чонам абас<sup>1</sup>,  
Дар вафояш аҳд кардам, аҳду паймонам абас!  
Нолаам бишниду таъсире ба гўши ў накард,  
Аз фироқаш гиряву фарёду афғонам абас.  
Донаи ашкам нашуд сарсабз дар боғи умед,  
Дар раҳаш шуд қатраҳои чашми гирёнам абас.  
Нест аз ишқаш маро сармоя чуз сомони ғам,  
Лек дар ҳичрони ў тамҳиди сомонам абас!  
Чун сагон нон додамаш, то роми ман гардад рақиб,  
Ҳасрато, бо ин саги девона шуд нонам абас!  
Дар мариши ишқ бедармонӣ дармон мешавад,  
Ҳеч дармоне ба дардам нест, дармонам абас!  
Мақсадам 3-ин нусха, Туғрал, он ки монад номи ман,  
Гар намонад номи ман ин нақши девонам абас!

---

<sup>1</sup> Абас – беҳуда, бесуд.

Гар ба ин шӯхӣ бувад ойинаи дарёи мавҷ,  
Лағзиши наззора моҳӣ метавон шуд ҷои мавҷ.  
Ҳалқаи найранги авҳомат ҳаёле беш нест,  
Аз шикасти ранг занҷире бувад дар пой мавҷ.  
Ҳар матое дорад аз амвоҷ кадри зътибор,  
Ҳеч касро нест ин ҷо рутбаи волои мавҷ!  
Синасофонро мулоимтинатӣ бошад нақў,  
Мӯчиби равнақ бувад, рӯған ниҳӣ болои мавҷ.  
Эй ки меронӣ ту киштӣ ҳар тараф, ғофил мабош,  
Ҳаббазо, аз хомушӣ, ҳайҳот аз ғавғои мавҷ!  
Роҳи роҳат зан, ки дар майхонаи баҳри вучуд  
Бошад аз абри каромат бодаи минои мавҷ.  
Туғралло, дорӣ талаб матлубро, хушёр бош,  
Кай бувад манзури ғофил чехраи зебои мавҷ?!

Чок аст гӯё перохани субҳ,  
Анҷум бирезад аз домани субҳ.  
Шабгир мекун, гар метавонӣ,  
Наззораи меҳр аз равзани субҳ.  
Монанди хур бош, то бигзаронӣ  
Тири иҷобат аз ҷавшани субҳ.  
Савдои ғамро дигар илоҷе  
Ҳаргиз набошад ҷуз равғани субҳ.  
Чоки дилатро натвон руфӯ кард  
Ҷуз риштаи оҳ бо сӯзани субҳ.  
Сиррест махфӣ: бидрид ногаҳ  
Перохани шаб андар тани субҳ.  
Чарх аз кавокиб дорад танаккул,  
Мебигзаронад парвезани<sup>1</sup> субҳ.  
Монанди булбул фарёд мезан,  
То бӯ, ки оӣ дар гулшани субҳ.  
Роҳи тавассул касро набошад  
Бе ҳодии шаб дар маскани субҳ.  
Ганҷи саодат бошад насибат,  
Гар баҳра гири аз маҳзани субҳ.  
Ҷовид бодо ашъори Туграл,  
Ҷидаст гавҳар аз маъдани субҳ!

---

<sup>1</sup> Парвезан – ғирбол.

Ҳар кас, ки бошад ҳамхонаи субҳ,  
Чун меҳр гардад парвонаи субҳ.  
Дорад зи мастӣ чун баҳри амвоч  
Андар даҳан каф девонаи субҳ.  
Дар охири шаб, зинҳор, гӯед  
Бо гӯши хуршед афсонаи субҳ;  
Машшотаро гӯ, созад мутарро  
Гесӯи шабро аз шонаи субҳ.  
Фарз аст бо мо ноошноӣ,  
Ҳар кас, ки бошад бегонаи субҳ.  
Дар базми имкон бе саъю кӯшиш  
Восил нагардад ҷонаи субҳ.  
Ғофил мабошед, ёрон, ки дорад  
Ганҷи фаровон вайронаи субҳ!  
Сад хӯша хирман ҳосил тавон дод  
Дар мазраи дил аз донаи субҳ.  
Дар сина ҷо кун, ҳар гаҳ ки гӯяд  
Дарси адабро фарзонаи субҳ.  
Наззора мекун монанди Туғрал  
Аз равзани дил қононаи субҳ!

Гарчи дар майхона бар лаб хандаҳо дорад қадах,  
Чашми ибрат сӯи ин базми фано дорад қадах.  
Дар ҷаҳон сад шӯр аз як ҷоми тақсими азал,  
Ҳеч медонӣ, ки андар дил ҷиҳо дорад қадах?  
Дар сулуки ишқ андар ишратободи ҷаҳон  
Кай ба ҷуз пири суроҳӣ муқтадо<sup>1</sup> дорад қадах?!  
Баски сартопои дунё домгоҳи офат аст,  
Бар шикасти ранги ишрат мӯмиё дорад қадах.  
Чун хумори бода ҳар дам дар гаҳи афтодагӣ  
Аз ҳаёли қомати мино асо дорад қадах.  
Дам ба дам дасти дуо бикшода дар базми адаб,  
Як тавозӯ аз суроҳӣ илтиҷо дорад қадах.  
Пеши минои тараб бо сози қул-қул ҳар нафас  
Аз забони бода арзи муддао дорад қадах.  
Рӯзу шаб, Туграл, мисоли ҷанг бо қадди нигун  
Аз барои духтари раз нолаҳо дорад қадах.

---

<sup>1</sup> Муқтадо – пешво.

Боз аз ранги ҳино шуд панҷаи дилдор сурх,  
Ранги домони шафақ омад кунун пайкор сурх.  
Оламе дорад ҳаёли захми теғи абрӯяш,  
Кош аз хунам бувад он теғи ҷавҳардор сурх!  
Ҳар кучо гар нағмаи зеру бами лаълаш бувад,  
Нохуни мутриб шавад аз пардаи он тор сурх.  
Сӯи мо дорад хиром он рашки гулзори Ирам,  
Гулшани моро бувад имрӯз баргу бор сурх.  
Сабзаи лаълаш бувад акнун бароти зиндагӣ,  
Оҳ, аз он рӯзе, ки пӯшад он парирухсор сурх!  
Эй ки дорӣ орзуи машҳад<sup>1</sup> ушшоқи ӯ,  
Метавон кардан гулӯи хешро ночор сурх.  
Мо, шаҳидонро бувад ин хиркаи хунин алам,  
Зоҳидонро гарчи бошад аз таассуб ор сурх.  
Гар набошад имтиёзи даъвии ботил зи Ҳақ,  
Кай шавад аз хуни сад Ҳаллоҷ чӯби дор сурх?!  
Он қадар аз дида бо ёди рухаш хун рехтам,  
Чехраам гардида аз ашки надоматбор сурх.  
Эй хуш он мисраъ, ки, Туғрал, месарояд Бедиле:  
«Ҷомаат з-ин хум намеояд бурун ҳар бор сурх!»

---

<sup>1</sup> Машҳад – маҳалли ҳузур ё ҷойгоҳу макони шаҳидон.

Эй он, ки дорӣ як хирмани рух,  
Як бўса кофист аз маъдани рух!  
Килки нахустин кардаст таҳрир  
Аз хатти райҳон бар домани рух.  
Ҳамчун ғазолон чашмони шўҳаш,  
Сунбул тавон чид аз гулшани рух.  
Гар аспӣ мақсад кардӣ зи фарзин,  
Раҳ кай тавон бурд дар маскани рух.  
Фили дамонро бар хок орад,  
Дар чилва ояд гар тавсани<sup>1</sup> рух.  
Хоҳӣ, ки гардад чавҳар намоён,  
Сайқал тавон зад дар оҳани рух.  
Ҳар гаҳ ки хоҳӣ зулмоти зулфаш,  
Раҳ метавон бурд аз равшани рух.  
Ганҷури ҳикмат кардаст пинҳон  
Сад чавҳари чон дар махзани рух.  
Гирад ҷаҳоне бо як шабехун,  
Ғофил мабошед аз рафтани рух!  
Назди ҳаёлат имрӯз Туғрал  
Шатранҷ бозад аз дидани рух.

---

<sup>1</sup> Тавсан – аспӣ шўҳ ва саркаш.

Баски афтод ба пояш сари кокул густох<sup>1</sup>,  
Ҳамчу Ҳорут, ки андар чаҳи Бобул густох.  
Накҳати боғ шавад ҳалқаи занҷири чунун,  
Гар сабо шона кунад турраи сунбул густох.  
Ҷазби маъшуқ кашад ҷониби худ ошиқро,  
Булбули ғамзада ояд ба сари гул густох.  
Эй ки дорӣ талаби давлати васлаш, ҳуш дор,  
Кай бувад роҳ касеро сӯи Кобул густох?!  
Ақд бастанд ба домоди тараб духтари раз,  
Ки суроҳӣ шуда дар хутба ба кул-кул густох.  
Оби ангур, ки тамкини Таҳамтан бибарад,  
Кас набошад, ки бувад дар қадаҳи мул густох!  
Ҳар кӣ густохи фани хеш бувад дар олам,  
Лек дар сайди маонӣ шуда Туғрул густох!

---

<sup>1</sup> Густох -1. Ҷасур ва далер. 2. Беадаб.

То ҳаёли абруяш кардам, сарам омад ба ёд,  
Ёди мижгонаш намудам, ханчарам омад ба ёд.  
Кўхро дидам, зи тамкин пой дар доман кашид,  
Ибрате мехостам, гўши карам омад ба ёд.  
То сабо машшота зад гесуи сунбулро ба боғ,  
З-он шамими гесуи чун анбарам омад ба ёд.  
Муштарӣ набвад ба нақди чинс шабҳои ғамам,  
Оқибат савдои рўзи маҳшарам омад ба ёд.  
То бидидам ҳалқаҳои зулфи лайлиталъатон,  
Ҳамчу Маҷнун достони чанбарам омад ба ёд.  
Мешунидам аз ҳадиси лаъли ҷонбахшаш суҳан,  
Мўъҷизоти Исии пайғамбарам омад ба ёд.  
Қути шабҳои фироқам гашт ёкути лабаш,  
Доштам фикри дили ў, мармарам омад ба ёд.  
Дўш мекардам тамошои найистони адаб,  
Нолро<sup>1</sup> дар нола дидам, пайкарам омад ба ёд.  
Ваҳ, чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, Бедили баҳри суҳан:  
«Алвидоъ, эй ҳамнишинон, дилбарам омад ба ёд!

---

<sup>1</sup> Нол – най.

Агар шамъи далели улфати мо раҳнамо гардад,  
Пари парвонаро хосияти боли ҳумо гардад.  
Гар ин бошад сулуки сархати меҳроби абрӯяш,  
Қади моҳи нав аз баҳри сучуди ӯ дуто гардад.  
Ба ғайр аз нола кай бошад варои ноқай ҳушам,  
Шикасти ранги ман гар маҳмили роҳи садо гардад!  
Агарчи рафт чун ранги ҳино домонаш аз дастам,  
Бад-ин шодам, ки пояшро сиришки ман ҳино гардад.  
Ду олам дастбӯси фарши таслими хиромаш кун,  
Агар девонаи моро чунун занчири по гардад.  
Ба ёди гардиши чашмаш дили пуризтироби ман  
Мисоли донae бошад, ба коми осие гардад.  
Агар ин аст бо бегонаву дур ошноихо,  
Ҳаметарсам, ки бо ман оқибат ноошно гардад.  
Ба Маҷнун ҳамсабақ будем дар одоби маҷнунӣ,  
Ба ойини муҳаббат кас ҳарифи мо чаро гардад?!  
Муҳаббат гар ҳавас дорӣ, зи сурхӣ майли зардӣ кун,  
Ки гар дар мис расад иксир, бешак, кимиё гардад.  
Хаданги фикри кас ҳаргиз наёяд бар нишони мо,  
Пари тири камони ӯ агар боли расо гардад.  
Хушо, Туғрал, аз ин як мисраи баҳри сухан Бедил:  
«Агар савдои сар дорад, бигӯ, бар гирди мо гардад».

Надонам, соғари ишрат киро саршор мегардад,  
Ки имшаб чаши соқӣ чун қадаҳ бедор мегардад!  
Раги дасти маризи ишқ дорад шўхии дигар,  
Фалотун аз хумори набзи ў бемор мегардад.  
Баландиҳои сарв аз пасти иқболи қумрӣ шуд,  
Набошад оҳи булбул дар чаман, гул хор мегардад.  
Хаёли турраи Лайлӣ бувад занчири пой ў,  
Агар Маҷнуни мо дар қўчаву бозор мегардад.  
Ба ҳар маҳфил, ки шамъи орази ў партавафкан шуд,  
Чу ман парвона бар гирди сараш бисёр мегардад.  
Агар аз мушкилоти зулфи ў наҳве кунӣ равшан,  
Хафои дарси улфат маънии такрор мегардад.  
Кушояд ҳар кӣ бар рӯяш даре аз хонаи ҳайрат,  
Вале нақши вучудаш сурати девор мегардад.  
Ба дасти Аҳриман чун шона гар ояд сари мӯе,  
Саводи куфри зулфаш ҳалқаи зуннор мегардад.  
Шудам парвонаи ин мисраи Бедил аз он, Туграл::  
«Чу шамъ аз узв-узvam оғаҳ саршор мегардад».

Агар ойина бар рӯи ту арзи муддао дорад,  
Зи дасти суратат занчири ҳайронӣ ба по дорад.  
Асои қомати пирист ёди сарви озодат,  
Чу ман ҳар кас ба ёди абрӯят қадди дуто дорад.  
Раҳи ишқ аст, аз дил даст мебояд туро шустан,  
Ки ёди сӯзани мижғони ӯ хоре ба по дорад.  
Набошад лангаре ғайр аз таваккул киштии ӯро,  
Ки дар мавҷи талотум чуз Худо қай нохудо дорад?  
Тасаллӣ бахш аз зулфаш мусалсал хотири худро,  
Ки охир даври гардун аз ҳаводис корҳо дорад!  
Агарчи шеваи хӯи вай омад мардумозорӣ,  
Ба мардум чашми ӯ хосияти мардумгӣ дорад.  
Надорад хотирам майли дурустӣ як сари мӯе,  
Ки чун зулфаш дили мо аз шикастан мумиё дорад.  
Агар зоҳид чу ман шабҳо ба ҳичронат ба рӯз орад,  
Ба таҳқиқаш намо равшан, ки тақлиди зиё дорад.  
Ҳазорон офарин, Туғрал, ба ин як мисраи Бедил:  
«Иҷобат инфӣёл<sup>1</sup> аз шӯҳии дасти дуо дорад!»

---

<sup>1</sup> Инфӣёл – мутаассиру шармзада шудан.

Бути номехрубонам кай зи ҳоли ман хабар дорад,  
Зи меҳраш нагзарам як зарра, гар аз ман гузар дорад.  
Равам ҳар дам ба ёди оташи рухсорааш аз худ,  
Шикасти ранги ман оҳанги парвози шарар дорад,  
Хушам чун шона аз мазмуни фикри томи гесӯяш,  
Ки домони хаёлам рутбаи чайби саҳар дорад.  
Ба роҳи интизорааш баста маҳмил ноқои хушам,  
Париданҳои рангам сози оҳанги сафар дорад.  
Ба базми васли ӯ шуд ҷавҳари дил арзи хомӯшӣ,  
Ба ҷуз ҳайрат дигар ойнаи мо кай хунара дорад?!  
Ба як ними нигаҳ аз наргиси шӯҳаш машав эмин,  
Ки қонуни тилисмаш сози найранги дигар дорад!  
Бибин оҳанги болафшонии сайди муҳаббатро,  
Ки аз завқи тапидан бисмили ӯ болу пар дорад.  
Ба қўҳ аз талҳии ҳичрон чӣ ғам Фарҳоди маҳзунро,  
Садои тешааш чун най зи ширинӣ шакар дорад.  
Парешонӣ насозад кам сари мӯ хотири ҷамъаш,  
Агар Маҷнун ҳаёли зулфи Лайлӣ бештар дорад.  
Зи меҳри орази зулфаш маро ин шубҳа равшан шуд.  
Ки гар сад шомӣ навмедист, уммедӣ саҳар дорад.  
Хушо аз мисраи султони авранги суҳан, Туграл:  
«Ту акнун нола кун, Бедил, ки оҳанги асар дорад».

Ғубори сурма то дар хонаи чашмаш ватан дорад,  
Сиёҳипарда аз сози тағофул дар бадан дорад.  
Насими турраи пурпечутоби анбаросояш  
Ба дасти қосиди боди сабо мушки Хутан дорад.  
Ҳазорон боғи гулшан дар ғубори мақдамаш надҳам,  
Ки нақши хоки пояш обуранги сад чаман дорад.  
Даҳони ғунчааш чун ҳуққаи<sup>1</sup> сарбаста мебинам,  
Ки ҳангоми тақаллум лаъли ў дурри Адан дорад.  
Ба тахти ҳусну тоҷи дилбарӣ султони ҳубон аст,  
Ба яғмои дили ман лашкари нозу фитан дорад.  
Зи сеҳри наргиси қодуи ў бояд ҳазар кардан,  
Чунон Ҳорут сад афтода дар чоҳи зақан дорад!  
Хушам аз нақхати зулфи қачи шабранги пурчинаш,  
Димоғам кай ҳавои савсану майли суман дорад?  
Маро фарёду афғон кай расад дар гўши ў, Туғрал,  
Ки дар ҳар сў ҳазорон додхоҳе ҳамчу ман дорад?!

---

<sup>1</sup> Хукка – зарф, сандукчаи ҷавохирот

То килки сунъи чашми ту сармашқи ноз кард,  
Ҳамчун тазарв нози ту дар чашми боз кард.  
Омад силоҳи ғамзаат аз баҳри ҳуши ман,  
Кард ончунон ба ман, ки ба Маҳмуд Аёз кард.  
Шаҳди лабат, ки бод табарзад ғуломи ӯ,  
Нархи наботи Миср ба нархи пиёз кард!  
Қадди баланди сарви ту кумрӣ ба боғ дид,  
Ку-ку заду ба пеши ту арзи ниёз кард.  
Лаъл аз Бадахш хезаду гавҳар зи лаъли ту,  
Донад, ҳар он ки лаълу гуҳар имтиёз кард.  
Ёбад наво зи пардаи «Ушшоқ», ҳар кӣ ӯ  
Зеру бами таронаи ишқи ту соз кард.  
Чайби қабо чу шона даридам зи кўтахӣ,  
Дастӣ қазо, ки домани зулфат дароз кард.  
Ин тифли ашқи рози ниҳони даруни ман  
Омад ба назди мардуму ифшои роз кард.  
Нӯшад зи Салсабилу<sup>1</sup> равад оқибат бихишт,  
Ҳар кас ба тоқи абрӯи ту як намоз кард.  
Саррофи ишқ нақди дили Туграли маро  
Рӯзи азал ба бўтаи меҳнат гудоз кард.

---

<sup>1</sup> Салсабил – номи чашмае дар бихишт.

Оташи ишқи кӣ хокам тўҳфа бар бод оварад?  
Нанги ҳастӣ обрўи нестӣ ёд оварад.  
Хома мелағзад зи дасташ аз камоли лоғарӣ,  
Сурати мо бар қалам ҳар гаҳ ки Беҳзод оварад.  
Ҳалқа кун доми умед аз ҳалқаи гесуи ӯ,  
То қазо нахчири мо дар доми сайёд оварад.  
Сархати моро сафедӣ нест, ин бахти сияҳ  
Шодкомиро кучо дар табъи ношод оварад?!  
Ғайри зулфаш додрас набвад, ки дар пояш фитад,  
Мардуми чашмаш агар ойини бедод оварад.  
Сабза набвад бар лабаш, андар камоли ошиқон  
Муршиди Тури муҳаббат хатти иршод оварад!  
Медихад аз пардаи «Ушшоқ» оҳанги наво,  
Ҳар кучо сози худ он шўҳи паризод оварад.  
Як чаман сунбул ба дўш афканда шамшоди қадаш,  
Аз барои пойбанди сарви озод оварад.  
Мешавад оғаҳ сари мўе зи рамзи зулфи ӯ,  
Хешро ҳар кас ба зери нахли шамшод оварад.  
Бонии чашми туро нозам, ки дар таъмири дил  
Нусхае андар бағал бе тарҳи устод оварад!  
Кай барад шаҳди висол аз талҳии ҳаҷраш гарав,  
Гар касе афсонаи Ширин ба Фарҳод оварад.  
Нестам ғамгин, агар имрӯз саррофи сухан  
Беҳтар аз ман дар арӯси маънӣ домод оварад.  
Офарин, Туграл, бар ин мисраъ, ки Бедил гуфтааст:  
«Қайди худдорӣ чунун бар табъи озод оварад».

Ранги рухсори ту аз рухсори гул нанг оварад,  
Гул агар рӯи ту бинад, ранг аз ранг оварад.  
Ҳалқаи пурпечутоби турраи шабранги ту  
Дар ҳами чавғони худ сад дил ба найранг оварад.  
Ёбад андар даҳр ҳамчун Хизр умри ҷовидон,  
Ҳар кӣ дар оғӯши худ як шаб туро танг оварад.  
Масти саҳбои ҷамоли анваратро ҳолатест,  
Дар ҳаёлаш то абад кай нашъаи банг оварад?!  
Қомати шамшоди зебои туро бинад агар,  
Бар сари нахли санавбар боғбон санг оварад.  
Ламъае гар аз гули рӯи ту афтад дар ҷаман,  
Булбули шӯридари ҳар дам ба оҳанг оварад.  
Муждаи эъҷози Исо медиҳад оҳанги ӯ,  
Мутрибе гар нағмаи ишқи ту дар ҷанг оварад.  
Месазад, гӯяд Фалотун офарин бар табъи ман,  
Туғралам гар дониши худро ба фарханг оварад.

Монии Чин нақши матбӯи ту дар чин оварад,  
Чини зулфат чини ғам бар ҷабҳаи чин оварад.  
Юсуфи Мисри малоҳат чини абрӯи ту дид,  
Чин ба абрӯ зад, ки ин абрӯ ба мо чин оварад.  
Ром созад холи ҳиндуи ту ҳинду ба дин,  
Ин аҷаб ҳинду, ки дини хеш бар дин оварад.  
Зери бори ишқи ту қадде, ки мегардад дуто,  
Кӯҳи Албурзу ҷиболи нав ба таҳсин оварад.  
Аз ғами ишқи ту гар Фарҳод гардад талҳком,  
Тарки савдои хаёли лаъли Ширин оварад.  
Ҳар кӣ рӯят дид, чун симоб гардад беқарор,  
Кист, бинад оразатро, боз тамкин оварад!  
Мадди токи абрӯи пайвасти мушқини туро  
Зоҳиди садсола бинад, раҳна бар дин оварад.  
Дар бисоти оразат ҳар кас, ки бозад нарди ғам,  
Аспи бахташ киштии шаҳрух зи фарзин оварад.  
Мекунад ҳар дам ба авҷи мӯшикофӣ ошён,  
Сайди маънӣ Туғралам аз чанги шоҳин оварад.

Ғунча аз лаъли ту сабақ гирад,  
Дурру ёкут дар табақ гирад.  
Чашмат аз хуни бода баста ҳино,  
Боҷ аз сурхии шафақ гирад.  
Назди таҳрири васл килки маро  
Шаҳди мазмун димоғи шақ<sup>1</sup> гирад.  
Ошиқ аз лаъли ту ба Хизри хат  
Даъвии бўса карда ҳақ гирад.  
Ба фиребу фусуну макр рақиб  
Аз гулоби ту кай арақ гирад?!  
Юсуф ойини дилбарии туро  
Гар бибинад, аз ин насақ<sup>2</sup> гирад.  
Назми Туғрал ба ҳар китоб ки ҳаст,  
Зинат аз шеърӣ ў varaқ гирад.

---

<sup>1</sup> Шақ – шикоф, чок.

<sup>2</sup> Насақ – назм, тартиб.

Шаҳобосо нигоҳам аз сипеҳри дида метозад,  
Тамошо дар бисоти оразаш шатранҷ мебозад.  
Ало шоҳе, ки фарзинаш рақиби қач ба ӯ ҳамдам,  
Маро ӯ бегунаҳ аз ростӣ руҳмот месозад.  
Ҳамин бори ғамаш умрест ҳамчун фил бар дӯшам,  
Ба сӯи ӯ бувад оё, ки аспӣ бахти ман тозад?!  
Мапурс ойини чашми соҳири он шӯҳи золиро,  
Ки тори як нигоҳаш оламе дар хок андозад.  
Ями ҳар қатраи ашқам агар тўфоннамо гардад,  
Ва гар Нўҳ аст, аз бими сиришқам киштӣ оғозад!  
Равад то домани хуршед дуди оҳи ушшоқон,  
Фалакро тундари барқам ачаб набвад, ки бигдозад!  
Зи юмни мақдами он шаҳсавори кишвари хубӣ  
Бисоти сахни ғабро<sup>1</sup> то абад бо хештан нозад.  
Аз ин Машриқ тулўъ орад шаҳи авранги маҳбубӣ,  
Дами андешаат, Туғрал, агар чун субҳ ҳамёзад.

---

<sup>1</sup> Ғабро – замин, хок.

Зулфи мушкин то ба даври моҳи рӯяш ҳола зад,  
Шўри тўфон аз навоям дар найистон нола зад.  
Зоҳид, аз баҳри Худо, сўзи даруни мо мапурс,  
К-аз ҳадиси оташи ишқаш лабам табҳола зад.  
Тухми уммеде, ки андар мазраи меҳру вафо  
Кишта будам, аз саҳоби ноумедӣ жола зад.  
Ҳар кӣ бар рухсори ӯ холи сиёҳаш дид, гуфт:  
Ҳиндуи оташпарасте хайма дар Бангола зад.  
Оламе меҳнат ба ранге аз чамолаш мекашад,  
Чок шуд перохани гул, доғ бар дил лола зад.  
Месазад дар мулки хубӣ гардад ӯ фармонраво,  
Баски дар авчи малоҳат ахтараш дунбола зад.  
Гардиши даври фалак, Туғрал, зи тақдири азал  
Қуръаи номи маро з-андўҳи чандинсола зад.

Маро аз оламу одам ғами ишқи ту бас бошад,  
Ба пеши оташи ишқат дилам монанди хас бошад.  
Аз он рӯзе, ки афтодам ба доми чун ту сайёде,  
Аз он рӯй пераҳан дар тан маро ҳамчун қафас бошад.  
Яке боз о ба сӯи ман, ки аз бетоқатӣ то кай  
Фиғону нолаву фарёдам аз дил чун чарас бошад?!  
Нигахро рухсати наззора фармо дар шаби зулфаш,  
Кучо ушшокро андешаи тарси асас бошад?!  
Набуррам аз ту пайванди муҳаббатро ба сад меҳнат,  
Агарчи фурсати умрам ба олам як нафас бошад!  
Нигоҳи чашми саффокаш<sup>1</sup> ба сӯи ошиқон ҳар дам  
Бад-он монад, ки турки Рум бар рӯи фарас бошад.  
Ба як парвоз сайди сад маонӣ мекунад Туғрал,  
Ба пеши чангули ӯ сайди анқо чун магас бошад.

---

<sup>1</sup> Саффок – бераҳм.

Маро ишқи ту то сармояи дунёву дин бошад,  
Аз он аз дину дунё ҳосили умрам ҳамин бошад.  
Зи доғи фурқатат нолам, вале чун най наменолам,  
Ки ин андӯху меҳнат бо ман аз хатти ҷабин бошад.  
Хами абрӯш маҳмил баста аз бори ишоратҳо,  
Вале тарсам, ки чашми шӯҳи ӯ андар камин бошад.  
Бувад бо меҳри рӯи ӯ расиданҳои ман мушкил,  
Ки ҳамчун соя бахти тираам фарши замин бошад.  
Намудам пеши устои муҳаббат хатми ишқи ӯ,  
Аз он бо хотами ман номи ӯ нақши нигин бошад.  
Зи ганчури азал омад калиди ганчи ғам бо ман,  
Ба ғайр аз ман кучо дар маҳзани меҳнат амин бошад?!  
Кунун дар боғ чои сабзаву гул нозбӯ рӯяд,  
Ба ҳар чое, ки нақши пои он нозофарин бошад.  
Хушам бо ҳасрати дарду ғами ҳичрони ӯ, Туграл,  
Ба комам заҳри ҳаҷраш хуштар аз сад анғубин бошад.

Ҳар киро зулфи анбарин бошад,  
Мор дар ганчи ӯ қарин бошад.  
Ҳаст Кайвон<sup>1</sup> ғуломи ҳиндуят,  
Гарчи дар чархи ҳафтумин бошад.  
Тавсани умри бандаро зи азал  
Доғҳои ту бар суриш бошад.  
Моҳ дар пеши хирмани ҳуснат  
Ҳамчу хуршед ҳўшачин бошад.  
Ҳуққаҳои ақиқу лаъли лабат  
Ҳотами ҳуснро нигин бошад.  
Ангубинро ба назди гуфторат  
Нисбати заҳру ангубин бошад.  
Сарв дар пеши қадди дилҷўят  
Аз ҳаё моили замин бошад.  
Гуфтамаш: - Мурдам аз ғамат. Гуфто:  
- Ишқи моро натиҷа ин бошад!  
Чуз ҳаёлат ба хоҳири Туғрал  
Нест чизе, ки ҳамнишин бошад.

---

<sup>1</sup> Кайвон – Зухал.

Ҳар киро дил маҳви он ойинаи рухсор шуд,  
Чилваи ойинаи ӯ шӯҳии дидор шуд.  
Чашми масташ карда ҳар дам тоза кеши кофарӣ,  
Аҳриманро зулфи ӯ то ҳалқаи зуннор шуд.  
Ҳамчу мавҷ аз бод меларзам зи чини абруяш,  
Раҳм набвад мӯҳраи теге, ки ноҳамвор шуд.  
Нест савдоии кавкаб чуз ризои муштарӣ,  
То матои ҳусни ўро гармии бозор шуд.  
То задам дар боргоҳи сина шодурвони<sup>1</sup> ғам,  
Хаймаамро ёди мижгонаш чӣ хуш мисмор<sup>2</sup> шуд!  
Аз ҳаёли наргиси ӯ мезадам фоли тараб,  
Нуктаи дил маркази ин ҳалқаи паргор шуд.  
Он қадар нолидам аз хичрони ӯ шаб то сахар,  
Ҳар буни мӯ бар танам дар нола мусиқор шуд.  
Нест аз чоми висоли ӯ ба зоҳид баҳрае,  
Шумии баҳти бадаш найранги истиғфор шуд.  
Чавҳари арзи дили ушшоқ аз меҳнат барист,  
Аз сафо ойна умре пуштбардевор шуд.  
Ғайри ғафлат нест дар чашми таҳайюрмансабон,  
Дидаи маҳмал кай аз хоби гарон бедор шуд?!  
Шуд зи қатлам қасри бунёди муҳаббат вожгун,  
Хуни ман охир ҳинои панҷаи меъмор шуд.  
Дастӣ хуснаш гар гиребони чаман ҳар сӯ кашид,  
Пои зулфаш лек нақши домани гулзор шуд.  
Баски маъдумист чун анқо нишони он даҳан,  
Аз вучудаш дам задам, субҳе табассумзор шуд.  
Эй хушо, аз мисраи Бедил, ки, Туғрал, гуфтааст:  
«Об гардид интизору олами дидор шуд».

---

<sup>1</sup> Шодурвон – хайма, саропарда.

<sup>2</sup> Мисмор – меҳ.

Ҳар киро чашми ту сахбо<sup>1</sup> мекашад,  
Даст аз дунёву уқбо мекашад.  
Аз ғамат ҳар кас, ки афтад бар замин,  
Мадди оҳаш бар Сурайё мекашад.  
Баҳри даъво оразат хуршедро  
Дам ба дам пеши Масеҳо мекашад.  
Котиби қудрат<sup>2</sup> зи зулфат як қалам  
Нусхаҳои хатти туғро мекашад.  
Маҳвиҳайратгаштаи махмурият  
Нашъае аз мавҷи сахбо мекашад.  
Ҳар кӣ ёди турраи ӯ мекунад,  
Риштае з-андеша бар по мекашад.  
Шавқ бошад маснади иқболи мо,  
Шўъла аз пастӣ ба боло мекашад.  
Нест кам аз дурри дарёи Адан.  
Гавҳаре аз дил, ки доно мекашад.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил гуфтааст:  
«Хонаи ҳайрат тамошо мекашад».

---

<sup>1</sup> Сахбо – шароб.

<sup>2</sup> Котиби қудрат – Худойи мутаъол.

Аз табассум лаъли ў то нашъа аз мул мекашад,  
Чехраи мино арақ аз шарми қул-қул мекашад.  
Аз ҳаданги нози чашми шўхи ў эмин мабош,  
Ништари мижғони ў хун аз рағи гул мекашад.  
Умрҳо баҳри висол андар биёбони ғамаш  
Корвони шавқи ман бори таваккул мекашад.  
Аз фиреби донаи холи сиёҳаш кун ҳазар,  
Мурғи дилро доми зулфаш бетаҳаммул мекашад.  
Сози савту нағмае дорам, ки ҳар ҷо мутрибест,  
Тори қонунам зи мадди оҳи булбул мекашад.  
Нусхаи ошуфтаи ҷузви парешони ғамам,  
Мониву Бехзод тасвирам зи сунбул мекашад.  
Дар димоғи хушк баҳти тираи вожуни ман  
Равғани бодомро аз набзи кокул мекашад.  
Наргиси сеҳрофаринаш баҳри таълими фусун  
Беибо Ҳорутро аз чоҳи Бобул мекашад.  
Нохуни бурҳони Туғрал чун ба даври зулфи ў  
Хори татбиқ аз кафи пои тасалсул мекашад?!

То каманди зулфи ӯ сад дил ба як мӯ мекашад,  
Бори миннат мурғи дил аз холи ҳинду мекашад.  
Мардуми чашми маро аз шаш чихат тасхир кард,  
Баҳри қатли ошиқон ҳам теғи абрӯ мекашад.  
Хоки пой тавсанаширо тўтиё кардам ба чашм,  
Сурма акнун дидаам аз хоки он кӯ мекашад.  
Ҳосили ишқам маро шуд ранги зарде ҳамчу коҳ,  
Каҳрабони қазби меҳраш дил зи ҳар сӯ мекашад.  
Нақҳати рӯи гулаш тасвириро бахшад ҳаёт,  
Дар машомаш аз насими ӯ расад, бӯ мекашад.  
Аз майи шавқаш ба зоҳид дод соқӣ чуръае,  
Аз камоли беҳудӣ дар хонақаҳ ҳу мекашад.  
Акси чашми масти ӯ, Туғрал, ба ҳангоми рақам  
Монию Беҳзод бо мижғони оҳу мекашад.

Китоби оразашро то саводи хат намоён шуд,  
Зи мазмунӣ бароташ мӯр меҳмони Сулаймон шуд.  
Нигоҳи ҳайратангезаш бисот орошт шӯҳиро,  
Рамаи ҷашми ғизолон аз ҳаданги нози миҷгон шуд.  
Тамошоӣ баҳористони рухсораш ҷӣ сон созам,  
Ки аз акси ҷамоли ӯ ҳазор ойина ҳайрон шуд?!  
Сухан мерафт дар гулшан ҳамоно дӯш аз зулфаш,  
Вағарна аз ҷӣ ин дам хоҷири сунбул парешон шуд?  
Биё, эй бонии қасри дили ушшоқ, к-аз ҳаҷрат  
Зи селоби сиришки ман биноӣ Каъба вайрон шуд!  
Вафо, эй бевафо, ҳаргиз намесозӣ ба аҳди худ,  
Фаромӯшат зи хотир гӯиё он аҳду паймон шуд?!  
Зи ғесуи ту то зуннор баста бар миён Туғрал,  
Буто, раҳме ба ҳоли ӯ, ки дур аз нақди имон шуд!

Ох, аз даври фалак, як лаҳза бар комам нашуд,  
Қуръаи фоли тараб як бор бар номам нашуд!  
Дар ҳавои васли матлаб кардам аз ором рам,  
Ҳеч амре мӯчиби таскини оромам нашуд.  
Сўхтам дар оташи ҳасрат чу ҳинду борҳо,  
Холи ҳиндуи бутон аз бахти бад ромам нашуд.  
Гарчи нўшидам бaсе паймонаҳои заҳри ғам,  
Аз майи ишрат вале як чуръа дар ҷомам нашуд.  
То ниҳодам дар паси сайди талаб доми умед,  
Мурғи ин ваҳшатсаро дар ҳалқаи домам нашуд.  
Хонабардӯши ҳаёлаш мунтазир шаб то саҳар,  
Як тулӯи кавкаби бахт аз лаби бомам нашуд.  
Туғралам дар дом шуд 3-он ҳар ду бодомӣ тараш,  
Як илоҷи хушкӣи савдо зи бодомам нашуд.

Моҳи симандоми ман ҳарчанд олиҷоҳ шуд,  
Пайкарам симоб, корам оҳ, рангам коҳ шуд.  
Хусни ӯ аз ишқи ман болид, сар боло кашид,  
Дадам аз шоҳи висолаш сарбасар кӯтоҳ шуд.  
Ёди он рухсори гулгун мебарад ҳолат зи ман,  
Ҳар кучо тарфи гулистонам нишемангоҳ шуд.  
Аз камоли шиддати дарду аламҳои фироқ  
Менадонам субҳдам, ё чошт, ё бегоҳ шуд?!  
Лабшакар, дандонгуҳар, ширинтакаллум дилбарон  
Дидаам, аммо на як ҳамчун туам дилхоҳ шуд!  
Домани васлаш чӣ имкон аст, чун ояд ба каф,  
Ман ҷалиси<sup>1</sup> аҳли ғақрам, ӯ аниси шоҳ шуд.  
Ёди ҷашми ниммасташ мерабояд ҳуши ман,  
Ҳар сияҳчазме, ки манзурам гаҳу ногоҳ шуд.  
На димоғи шиква аз маъшук дорам, на зи ғайр,  
Баски дар рӯзи аластам ин бало ҳамроҳ шуд.  
Хостам манзумае иншо кунам аз баҳри дӯст,  
Дил пайи номи дилоромаш мувашшаҳхоҳ шуд.  
Аз сари ҳар байти ман ҳарфе ба ҳам оварданист,  
Ҳар кӣ донист ин амал, аз исми ӯ огоҳ шуд.  
Нестам аз носипосони тариқи ошиқӣ,  
Номи ӯ туғрои<sup>2</sup> абётам, биҳамдиллоҳ шуд!

---

<sup>1</sup> Ҷалис – нишаста, унс гирифта.

<sup>2</sup> Туғро – сармашки нома.

Моҳи ман имрӯз дар Мисри малоҳат шоҳ шуд,  
Юсуф аз шарми ҷамоли ӯ ба зери чоҳ шуд.  
Ҷоми май бе ёди лаъли ӯ насиби ман мабод,  
Ҳамдаи базмам ағарчанде ки меҳру моҳ шуд.  
Тори гесӯи камандаш гашт доми мурғи дил,  
Донаи холи сиёҳаш то маро дилхоҳ шуд.  
Кай амон ёбад зи тири новаки дилдӯзи ӯ  
Синаи он кас, ки меҳнатсанчи ин даргоҳ шуд.  
Аз ҳилоли абрӯяш шарманда гардад моҳи нав,  
В-аз сафои оразаш хуршед ранги коҳ шуд.  
Бочи хубиро зи хубони ҷаҳон гирад, равост,  
Баски номи ӯ ба хубӣ дар ҳама афвоҳ<sup>1</sup> шуд  
Дар азал килки қазо тасвири рӯяш мекашид,  
Булбули рӯҳи ман аз бўи гулаш огоҳ шуд.  
Ин муаммо ҳал кунад ҳар кас, бад-ӯ Туграл ғулом,  
Дар биёбони тавашшӯҳ матлабам ҳамроҳ шуд.

---

<sup>1</sup> Афвоҳ - даҳонҳо

То назокат з-он хироми қадди дилчӯ мечакад,  
Аз ҳаё сарв об гашта, бар лаби чӯ мечакад.  
Рамзи зулфи ӯ ба сахрои Хутан шуд ошкор,  
Хуни ҳасрат то абад аз нофи оҳу мечакад.  
Аз латофатҳои ҳусни обдори ӯ мапурс,  
Мавҷи гавҳар аз ҳадиси васфи он рӯ мечакад.  
Бисмилам карду ба хок андохт он золим, ҳанӯз  
Қатраҳои хуни ман аз теғи абрӯ мечакад,  
Булҳавас, бигзар зи савдои ҳаёли зулфи ӯ,  
Сели тӯфони бало аз ҳар сари мӯ мечакад!  
Эй дил, андар остони ӯ расӣ, ғофил мабош,  
Рашҳаи<sup>1</sup> андӯху ғам аз хоки он кӯ мечакад!  
Аз раҳи мастӣ ҷаҳонеро, бибин, дар хок зад,  
Хуни мардум дам ба дам з-он чашми ҷоду мечакад!  
Дар ғазаб чини ҷабинаш дидаму гуфтам ба дил:  
Шарбати сиркангубин аз шоҳи лимӯ мечакад.  
Туғралам дар сайди маъниҳои рангини баланд,  
Аз сафои шеърӣ ман то ҳашир лӯлӯ<sup>2</sup> мечакад!

---

<sup>1</sup> Рашҳа – чакка, қатра.

<sup>2</sup> Лӯлӯ – марҷону ҷавохир.

Ба авҷи дилбарӣ рӯи ту то моҳи тамом омад,  
Ҳилоли абрӯят дар чашми ман иди сиём омад.  
Қиёми қоматат бар мо намуд ошӯби давронро,  
Ба боғи ҳусн то сарви баландат дар хиром омад.  
Аз он рӯзе, ки ҳуснат аз таҷаллий партавафкан шуд,  
Ба Тури қурби Мӯсо з-он сабаб аз най калом омад.  
Ҷамоли оламорои ту зад як чилва дар олам,  
Пайи таъзими ҳуснат Юсуфи мисрӣ ғулом омад.  
Алам дар сина беҳад дорам, аҳволам наменурсӣ,  
Маро ҷои шакар сад ҳанзали фурқат ба ком омад.  
Надорам сабру тоқат, лек оромам шавад ҳосил,  
Агар ҳиндуи холи ӯ маро бо ром-ром омад.

Шабе дар хотирам зулфи ту омад,  
Хаёли нофа аз ёдам баромад.  
Кушо имрӯз абвоби табассум,  
Шаби ҳичронат, эй золим, сар омад!  
Баромад аз дилам ғамҳои олам,  
Ғами ишқи ту то дар дил даромад.  
Ба рағми ман задӣ бо ғайр тире,  
Хадангат бар нишони ман наёмад.  
Шавад боғ аз хазон то ҳашр эмин,  
Агар бар чониби гулшан хиромад.  
Фитод овозаи ҳуснат ба олам,  
Зи тахти дилбарӣ Юсуф фаромад.  
Кашад берун гуҳарҳои маонӣ,  
Ба ҳар ҷо чангали<sup>1</sup> Туграл даромад.

---

<sup>1</sup> Чангул – чангол.

Хубрӯён шеваи ҳайрат шиорам кардаанд,  
Ҳамчу нақши по ба худ ойинадорам кардаанд.  
Чун қадаҳ оғӯши сад хамёзаи айши абад  
Аз шикасту гардиши ранги хуморам кардаанд.  
Бишкуфад гул аз гулистони хаёлам баъд аз ин,  
Баски ранги сад чаман назри баҳорам кардаанд.  
Кисватам шуд гарчи урёнӣ зи қонуни азал,  
Дар баму зери муҳаббат пардадорам кардаанд.  
Муждаи пайғоми васлаш дода аз боди сабо,  
Чашми ҳайронро ба роҳаш интизорам кардаанд.  
Гарчи навмедист аз вазъи бутон бо ман, вале  
Аз нигоҳи вопасин уммедворам кардаанд.  
Чун сахар як кавкаби бахт аз дилам равшан нашуд,  
Тирабахтиҳо чу шом аз зулфи ёрам кардаанд.  
Сўхтам дар оташи ҳичрону мурдам аз ғамаш,  
Доғҳо чун лола бар лавҳи мазорам кардаанд.  
Нағзарад бар хотирам фикри қиёмат баъд аз ин,  
То шаби ҳаҷри туро рӯзи шуморам кардаанд.  
Ҳамчу ман дигар набошад ҳеч домоди сухан,  
То арӯси бикри маънӣ дар канорам кардаанд.  
Мебарам ман дар сухан имрӯз гӯй аз ҳамдамон,  
Дар саманди фикр чун маънисаворам кардаанд.  
Туғрало, аҷзи камоли ҳазрати Бедил нигар:  
«Он қадар ҳечам, ки аз худ шармсорам карданд».

Мӯҳри ишқаш дар азал хатти чабинам кардаанд,  
Номи Маҷнунро аз он нақши нигинам кардаанд.  
Ҳалқаи пурпечутоби назри зулфаш дил рабуд  
Ҳамчу Искандар, ки бо зулмат қаринам кардаанд.  
Ёд додан аз вучуди он даҳан ваҳм асту бас,  
Баски андар нестӣ айнуляқинам<sup>1</sup> кардаанд.  
Аз сари ихлос кардам остони ӯ ватан,  
Ҳоки кӯяш беҳтар аз хулди баринам кардаанд.  
Лолаосо доғҳои синаи садҷокро  
Аз ҳавои ишқи он нозофаринам кардаанд.  
Дину дил бар бод доду маҳрами васлаш накард,  
Вомику Фарҳод бо сабр офаринам кардаанд!  
Нолаву фарёди ман таъсир н-орад дар дилаш,  
Нест айби ӯ, маро бахт инчунинам кардаанд!  
Ёрро танҳо намеёбам, ки гӯям рози дил,  
Душману ағёр аз ҳар сӯ каминам кардаанд.  
Ҷомаи урёнии мо фориғ аз лавни<sup>2</sup> ҳавост,  
Пераҳан дар ишқи ӯ ранги заминам кардаанд.  
Он қадар дар роҳи ӯ аз сар қадамфарсо шудам,  
Шӯҳрати номи ҷунун бо ман аз инам кардаанд.  
Котибони қисмату тақдир аз фикри расо  
Хирмани мулки суҳанро хўшачинам кардаанд.  
Нахли ашъори ту, Туғрал, ном меорад самар,  
Гулшани тавшехро<sup>3</sup> хосият инам кардаанд!

---

<sup>1</sup> Айнуляқин – дидан ба яқин.

<sup>2</sup> Лавн – ранг.

<sup>3</sup> Тавшеҳ – зинат додан.

Шабнами арзи адаб аз чашми ҳайрон рехтанд,  
Донаи уммедро чун меҳр яксон рехтанд.  
Ҳар кӣ шуд ҳамчун садаф дар саъйи сомони амал,  
Оқибат андар даҳонаш оби найсон рехтанд.  
Аз вучуди хеш дорам гармии меҳри адам,  
Шабнами моро чӣ сон дар боғи имкон рехтанд?  
Махзани ганҷи қаноат баски беибром буд,  
Обрӯи хеш охир ин гадоён рехтанд.  
Баски дар боғи ҷаҳон улфатпарастӣ шабнаме,  
Аз сиришки мо ба олам мавҷи тўфон рехтанд.  
Мазраи мо дархури ҷамъияти дилҳо набуд,  
Донаи сунбул ба хоки мо парешон рехтанд.  
Обрӯ хоҳӣ, нишин дар хилвати ҷайби адаб,  
Оби гавҳарро ба доман аз гиребон рехтанд.  
Чун сароб аз ҷашмааш як қатрае зоҳир нашуд,  
Бар дили зоҳид магар об аз зимистон рехтанд?!  
Гарчи дар мулки сухан ман Туғрали Аҳрорӣям,  
Лек ҷоми қисматам аз хоки Тўрон рехтанд.

Соғари айши абад гарчи ба дастам доданд,  
Роҳи роҳат ҳама аз чоми аластам доданд.  
Корвонони қазову қадар аз хушёрӣ  
Чун ҳино баста маро бар кафи мастам доданд.  
Ҳар кучо бошам агар, бе асари доғ наям,  
Шўълаи шавқаму бар хок нишастам доданд.  
Ба сафоле нарасад сози дурустоинам,  
Чиниям, гарчи зи Фағфур шикастам доданд.  
Буд таҳқиқи адам сурати имкони вучуд,  
Нестӣ ойинае буд, зи ҳастам доданд.  
Сайди матлаб нашавад бастаи қуллоби ҳавас,  
Моҳии баҳри адаб гарчи ба шастам доданд.  
Хонабардӯши ҳаёлам ба сухан ҳамчу хубоб,  
Вожгунӣ ҳама аз толеи пастам доданд.  
Чӣ хуш аст мисраи дарёи маонӣ, Туграл:  
«Васл мехостам, ойина ба дастам доданд».

Аз ниғаҳ тире ба чонам он камонабрӯ занад,  
Шукри алтофаш маро бар тан сар аз ҳар мӯ занад.  
Тоби лаъли майпарасташ қимат аз гавҳар барад,  
Насхи<sup>1</sup> бозори шакарро ў зи гуфтугў занад.  
Мардуми чашмаш маро аз шаш чихат тасхир кард,  
Тири мижгонаш диламро ҳар дам аз ҳар сў занад.  
Накҳати зулфаш ҳазорон дил асири худ намуд,  
Ваҳ аз он ҳолат, ки дил дар ҳалқаи гесу занад!  
Баҳри таъзими қадаш тўбӣ саросар гашта хам,  
Сарву шамшоду санавбар бар замин зону занад.  
Ҳамчу дуздон бо нигоҳи худ надорад дўстӣ,  
Ошноӣ сурмаро дар наргиси ҷоду занад!  
Моҳ бо рухсори ў, Туғрал, чӣ даъво оварад?  
Партави меҳри ҷамолаш бо фалак паҳлӯ занад!

---

<sup>1</sup> Насх – ботил кардан, рад кардан.

Ҳар кучо он шўх гар сайде ба абрў мезанад,  
Бисмилаш чун моҳи нав бар чарх паҳлў мезанад.  
Дй ба гулгашти чаман нахлаш хиром овард бор,  
Қумрй бо ёди қадаш имрўз ку-ку мезанад.  
Наргиси масти хадангандози афсунсози ў  
Тири оҳу аз раҳи ваҳшат ба оҳу мезанад.  
Сарв агар дар боғ бинад сарви озоди туро,  
Як қалам ангушти ҳайрат бар лаби чў мезанад.  
Хоки поят тўтиёи дидаи ҳар кас нашуд,  
Дастӣ ҳасрат аз надомат саҳт бар рў мезанад!  
Бо дили садчок зери нахли шамшодам кунун,  
Шона аз машшота он маҳ то ба гесў мезанад.  
Панчаи донишрабо бикшода аз авчи камол,  
Туғрали мо сайди маъниро чу теҳу мезанад.

Ишкро хусни ту қонуни дигар пайдо кунад,  
Вомиқ аз меҳри ту тарки пешаи Узро кунад.  
Булбулу кумрӣ ба боғ аз ҳасрати қадду рухат  
Он яке ку-ку занад в-он дигаре ово кунад.  
Эй маҳи хубон, зи ишқат Зӯҳра саргарми навест,  
Бар фалак килки Аторуд васфи ту иншо кунад!  
Дар чаман сунбул зи хичлат сар фуруд орад ба пеш,  
Гар сабо афсонаи он зулфи анбарсо кунад.  
Ламъаи хусни туро бинад Зулайхо гар ба хоб,  
Аз надомат бар сари Юсуф басте ғавго кунад.  
Гар ба гӯши боғбон афсонаи рӯят расад,  
То қиёмат кай дилаш майли гули раъно кунад?  
Раҳти ҳастӣ барниҳам бар маҳмили роҳи фано,  
Гар рақиби бесаодат дар бари ӯ чо кунад!  
Як шаб аз роҳи қарам, эй шӯҳ, сӯи ман биё,  
То нигоҳам дар бисоти оразат маъво кунад.  
Масти саҳбои висолат гар шавад Туғрал, чӣ бок?!  
Як қалам мулки ду оламро ба пушти по кунад!

Анбари зулфи кажат бозори анбар бишканад,  
Қимати лаъли лабат савдои гавҳар бишканад.  
Бо кади шамшод сӯи боғ гар орӣ гузар,  
З-инфиъоли<sup>1</sup> қоматат шохи санавбар бишканад.  
Дар раҳи ишқат шудам хоку вале тарсам аз он,  
К-аз ғубори ман туро наъли таковар бишканад.  
Алҳазар аз фитнаи яъҷучи чашми сохират,  
Охир ин хайли бало садди Сикандар бишканад!  
Лаъли худ гар во кунӣ чун ғунча хангоми сухан,  
Аз табассумҳои лаълат нархи шаккар бишканад.  
Хайрати ойина аз акси руҳи зебои туст,  
Аз арақ ҳар дам ба рӯи хеш ҷавҳар бишканад.  
Мадди абрӯи ту дар торочи дил монад бад-он-к  
Зулфиқори Муртазо девори Хайбар бишканад.  
Як шабе сармасти сахҳои висоли хеш кун,  
Гар шикастӣ ин сухан, дил ҳам баробар бишканад.  
Дорам андар дил ҳавои ишқат, эй нозофарин,  
Ин хумори ман кай аз ҳар чому соғар бишканад?!  
Чун равам сӯят вале аз сангборони рақиб,  
То ҳарими васли ту сад ҷо маро сар бишканад!  
Ангубинат таъна созад бо шароби салсабил,  
Наргиси бебоки мастат қадри абҳар<sup>2</sup> бишканад.  
Номи ту то бар сари ҳар байти Туғрал тоҷ шуд,  
Аз хичолат афсари фағфуру қайсар бишканад.

---

<sup>1</sup> Инфиъол – шод, мутаассир.

<sup>2</sup> Абҳар – рағи чон.

Бодаи ишқи ту дар ҳар дил агар чӯш кунад,  
Агараш оби ҳаёт аст, кучо нӯш кунад?!  
Орзуманди висоли ту агар ҳушнок аст,  
Ба яке қатраи май васли ту беҳуш кунад.  
Сари худ гарчи бар афлок маҳи нав сояд,  
Ҳалқаи доғи ғуломии ту дар гӯш кунад.  
Тӯтии Ҳинд шакархойии лаълат бинад,  
Аз хичолат сухани хеш фаромӯш кунад.  
Чашми оҳуи ту оҳу ба Хутан мегирад,  
Балки оҳу ба сияҳчашмии оҳуш кунад.  
Аз қазо хатти бароти аҷал орад ҳар кас,  
Чун дупайкар зи камарбанди ту оғӯш кунад.  
Нахли шамшод хироми қади ўро бинад,  
Беибо сачдаи меҳробии ду абрӯш кунад.  
Ҳам шавад қомати ў чун қади Туғрал умре,  
Ҳар касе бори ғами ишқи ту бар дӯш кунад.

Рангу бўи боғи хуснат дар чаман шӯр афканад,  
Аз даҳони ғунча лаълат хандаро дур афканад.  
Халқаи зулфи туро Ризвон агар бинад ба хоб,  
Тавқи кумрӣ созаду дар гардани чӯр афканад.  
Юсуфи Миср аз ҳадиси хубият ёбад хабар,  
Аз хиҷолат хешро дар чоҳи дайҷур афканад.  
Меҳри рӯят гар дам аз субҳи буноғӯшат занад,  
Фитрати хуршедро дар табъи кофур афканад.  
Ҷон дамад дар қолаби ойна акси оразат,  
Маҳви ҳайрат созаду лек аз хирад дур афканад.  
Эй ки шавқат сар кашад аз дастгоҳи доругир,  
Оташи бетоқатӣ дар қалби Мансур афканад.  
Нағмаи зеру бами ишқат расад дар гӯши соз,  
Шавқи оҳанги чунун аз тори танбӯр афканад.  
Гар расад дар гӯши Исрофил ғавғои дарат,  
Фаҳми маҳшар созаду аз дасти худ сур афканад.  
Шарбати васлат агар дар коми махмуре расад,  
Нашъаи ҷоми шароб аз чашми махмур афканад.  
Раҳм кун бо Туғрали маҳзун, ки 3-оини қарам  
Соҷи давлат Сулаймон бар сари мӯр афканад.

Ғунчаро лаъли лабат дилхун кунад,  
Сарвро нахли қадат вожун кунад.  
Лаҳҷаи лаъли ту аз хоки адам  
Мурдаи садсоларо берун кунад.  
Он чи савдои ту бо ман мекунад,  
Кай ғами Лайлиш бо Маҷнун кунад?!  
Марҳами васли ту дардамро давост,  
Лек ҳичронат ғамам афзун кунад.  
Чашмат ар Морут<sup>1</sup> бинад, баъд аз ин  
Тарки таълими фани афсун кунад.  
Ашкам аз ҳачри ту чун дарё шавад,  
Рафта-рафта таънаи Ҷайхун кунад.  
Номи ту равшан шавад, ҳар кас, ки ў  
Фаҳми рамзи Туғрали маҳзун кунад.

---

<sup>1</sup> Морут – номи малоика, ки ривоятҳои ҷолибе ба исми ў ва ҳамзоташ Ҳорут бастаанд.

Арғувон дар пеши рухсори ту берангӣ кунад,  
Ғунча аз хандидани лаъли ту дилтангӣ кунад.  
Хусни Юсуфро агар Парвин барои имтиҳон  
Бо тарозу баркашад, кай бо ту ҳамсангӣ кунад?!

Монии Чин гар бибинад чини абрӯи туро,  
Дар татаббӯхонаи Чин нақши аржангӣ кунад.  
Дар тариқи мадҳи ту дар соҳати дашти варақ  
Роизи<sup>1</sup> килки ман аз по афтаду лангӣ кунад.  
Ҷомае бо қоматат гар аз сухан дўзам, вале  
Сад қабои ноз андар қоматат тангӣ кунад.  
Эй гули боғи латофат, аз кадомин гулбунӣ?  
Ҳар кӣ рухсори ту бинад, булбулоҳангӣ кунад.  
Нисбати хуршед бо рӯйи ту бошад ҳамчунин  
Он тасаввурҳо, ки афюн бар сари бангӣ кунад.

---

<sup>1</sup> Роиз – чобуксавор; тезгард.

Ёр ба ман боз ҷафо мекунад,  
Тарки мудорову вафо мекунад.  
Мезанадам гарчи ба тири нигаҳ,  
Раҳмати бераҳминамо мекунад.  
Мекушадам ҳар нафасе чанд бор,  
Шукр, ки ин зулм маро мекунад.  
Чашми ман афтад ба рухаш дар намоз,  
Даст ба рӯ баҳри дуо мекунад.  
Ҷониби масҷид гузарам аз қазо,  
Ҳамчу намозам, ки адо мекунад.  
Гарчи дил аз захми ҷафояш пур аст,  
Лаъли лабаш боз даво мекунад.  
Хоҳам агар бўса кунам нақши пош,  
Аз паси худ шӯр ба по мекунад.  
Пардаи сози ғами ӯ аз фирок  
Нағмаи ушшоқ наво мекунад.  
Туғрали рӯҳам ба ҳарими дараш  
Дам ба дам аз шавқ ҳаво мекунад.

Ғамзаи мардумшикорат ғорати ҷон мекунад,  
Ишваи обидфиребат қасди имон мекунад.  
Бурқаъ аз рух барфикан, бепарда гардад оламе,  
Акси рӯят таъна бо хуршеди тобон мекунад.  
Доғи ишқи туст, эй Лайлӣ, на Мачнунрову бас,  
Печутоби сунбулат ошӯби даврон мекунад.  
Ханда зан бар рӯям, эй гул, то нагирам баъд аз ин,  
Варна сели ашки ман дар баҳр тўфон мекунад!  
Ин чӣ бераҳмист, хони ошиқонро аз ғазаб  
Вокашида бар сари ҳар меҳи миҷгон мекунад.  
Аз хати райҳони лаъли ӯ маро маълум шуд:  
Лашкари Шоми Ҳабаш ин шаҳр вайрон мекунад.  
Туғрал, ар хоҳӣ висолаш, нола кун шому сахар,  
Нолаи булбул сахар гул дар гулистон мекунад.

Орази чун моҳаш аз бурқаъ намоён мекунад,  
Оламеро шамъи рухсораш чароғон мекунад.  
Аз хаёли ғунчааш дорам ба дил чамъияте,  
Хотирамро ёди он гесӯ парешон мекунад.  
Дӯш бо ёди рухаш аз дида боридам гуҳар,  
Мавҷи ашкам дар ҷаҳон имрӯз тӯфон мекунад.  
Дил ба кӯи ёр мебошад, вале ҳар дам чу мӯр  
Он тафохурҳо, ки дар дасти Сулаймон мекунад.  
Эй парирӯ, нақши найранги кадомин суратӣ?  
Чашми сад ойинаро акси ту ҳайрон мекунад!  
Ғар ҳамин бошад гудози шӯълаи шамъи вафо,  
Хонаи занбӯрро парвона вайрон мекунад.  
Бо мари́зи ишқ дору нест дар дуккони даҳр,  
Мушкили Мачнуни моро Лайлӣ осон мекунад.  
Ҳайрате дорам, ки, Туғрал, булбул аз шаб то саҳар  
Дар ҳузури шохиди гул саҳт афғон мекунад.

Дил ба токи абрӯи ӯ майпарастӣ мекунад,  
Чун кабӯтар дар равоқи каъба мастӣ мекунад.  
Аз баландӣ кай расам дар зурвай<sup>1</sup> он остон?  
Толеъу иқболи сустам сахт пастӣ мекунад.  
Сурма дорад орзу чашм аз ғубори мақдамаш,  
Хоки пояшро ҷабинам пешдастӣ мекунад.  
Ҳеч кас дар ишқи Лайлӣ нест ин ҷо устувор,  
Кай чу Маҷнун дигаре даъвои ҳастӣ мекунад?  
Аҳз бошад дар талаб шамъи далели муддао,  
Сад дуруст аз мумиё як дилшикастӣ мекунад.  
Фикри мавзунам кунун, Туғрал, дар иқлими сухан  
Ҳукми девони вазорат чун Маҳастӣ мекунад.

---

<sup>1</sup> Зурва – авҷ, баландӣ.

Партави ойнаам ҳайратбаёнӣ мекунад,  
Сурати Беҳзоди фикри ман на Монӣ мекунад.  
Вазъи мизони ҳаёламро мапурс аз нозукӣ,  
Соия мӯе ба ёд ояд, гаронӣ мекунад.  
Укдаҳои мушкили рамзу киноёти маро  
Фаҳмад он доно, ки ҳалли Булмаонӣ мекунад.  
Дар сарири мӯшикофӣ шоҳам аз фикри расо,  
Дар диёри назм табъам ҳукмронӣ мекунад.  
Ахтари толеъ ба авҷи донишам дунбола зад,  
Мулки маъниро дилам соҳибқиронӣ мекунад.  
Ҳар кӣ шуд дар баҳри ашъорам нахустин ноҳудо,  
Заврақ аз фаҳми баланди хеш сонӣ мекунад.  
Мӯҳраи нардӣ бисоти байти мавзунӣ маро  
Ҳар касе бо қадри дониш донаронӣ мекунад.  
Дар шикори сайди маъниҳои ваҳшатроми ман  
Кай ҳаданг аз ғамза, кай абрӯ камонӣ мекунад?  
Туғралосо рӯзу шаб дар авҷи мазмунҳои бикр  
Тоири рамзи нукотам парфишонӣ мекунад.

То кумоши<sup>1</sup> хусни ўро корвон аз ноз буд,  
Муштарио маҳмили савдо ҷарасовоз буд.  
Мурдам аз ҳасрат, ки з-истиғно намеғўяд сухан,  
Ёди айёме, ки лаъли ў масеҳэъҷоз буд!  
Қоматаш дар бўстони хусн дидам ҷилвагар,  
Дар миёни навниҳолони ҷаман мумтоз буд.  
Аз сабо то муждаи пайғоми дидораш расид,  
Чашми уммедам ба роҳи интизораш боз буд.  
Муншии субҳи азал зад қуръаи фоли маро,  
Оқибат мурғи дилам дар ҷанги ин шаҳбоз буд.  
Донаи холаш ба сони қаҳрабод дил мекашад,  
Афъии зулфи қачи ў саҳт афсунсоз буд.  
Дошт чашми соҳираш дар мулки дин яғмогарӣ,  
То камони абрўяшро ғамза тирандоз буд.  
Аз ҷудой ҳамчу най анҷоми умрам нола шуд,  
Лоласон доғи дилам аз ҳасрати оғоз буд.  
Дар азал сайди маонӣ боли техуро кушод,  
Туғрали мо аз паяш он рўз дар парвоз буд.

---

<sup>1</sup> Кумош – рахт ва матоъ.

Ҳар кучо шавқӣ туам соғаркаши омор буд,  
Субҳи ишрат сарбаланду шомӣ ғам помол буд.  
Доштам аз зулфи ӯ сармояи айши абад,  
То саводи хатти ӯ бар рӯи давлат хол буд.  
Дидаи ойина бар рӯяш кушуданд дар азал,  
Арзи чавҳар дар забони сурати ӯ лол буд.  
Меадам ҳар лаҳза ман дасте ба домони дуо,  
Чун алиф қаддам ба ёди абруи ӯ дол буд.  
Бар умеди хокбӯси нақши пояш дам ба дам  
Омадурафти нафас тамҳиди истикбол буд.  
Хотири мо кай кунад имрӯз ёди чоми Чам,  
Баски чоми ишрати мо дӯш молотол буд!  
Нест чуз савдои ӯ дар чорсӯи эътибор,  
Муштарӣ гӯё нишони мӯҳраи ин фол буд.  
Чун нигоҳ андар ҳавои ишқи ӯ пар меадам,  
Ошёнӣ мурғи рангам аз шикасти бол буд.  
Баски санҷидам ба субҳи шодмонӣ шомӣ ғам,  
Кӯҳ дар мизони ҳаҷраш вазни як мисқол буд.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Мозиву мустақбали<sup>1</sup> ин базми ҳайрат хол буд».

---

<sup>1</sup> Мустақбал – оянда.

Ёди айёме, ки ҳар дам бо манат пайғом буд,  
Шаҳди мазмуни ҳадиси дилкашат дар ком буд.  
Дам ба дам, соат ба соат аз навиди номаат  
Тарфи гулзори ҳаёли ман баҳорайём буд.  
Аз каломат «васбиру» во тафсир мекардам мудом,  
Изтироби мурғи дил дар ҳалқаи ором буд.  
Мекашидам сайди ишратро ба қуллоби хатат,  
Печутоби мавҷи мактубат каманди дом буд.  
Накҳати рамзи саводи нома аз иншои ту  
Дар димоғи хушкмағзон равшани бодом буд.  
Доштам сомони мастӣ аз кушоди маъният,  
Матлаи меҳри нишонам аз дару аз бом буд.  
Туғрал аз мазмуни истиғнош акнун пухтааст,  
Боғбони гулшани лутфаш ҳамоно хом буд.

Субҳи содиқ аз тулӯи маънияи огоҳ буд,  
Бар муборакбоди табъам меҳр ҷои моҳ буд.  
Назми ширинам агар килки Аторуд менавишт,  
Дасти Ноҳид аз тараннум як қалам кӯтоҳ буд.  
Маряи фикрам Масеҳ аз айни маънӣ зодааст,  
Нақди ашъорам нахустин Муштарӣ дилхоҳ буд.  
Кори сад Баҳром хоҳам кард бо теғи забон,  
З-он ки аз ҳалли нукоти ман Зухал дар оҳ буд.  
Аз камоли хештан дар авҷи маънӣ Туғралам,  
Ин ҳама софӣ ба асли гавҳарам ҳамроҳ буд.

Сарам ба зери кудуми ту гар ғубор шавад,  
Зи юмни мақдами ту хони ман мазор шавад.  
Яке гузар ба сари турбатам, ки баъд аз марг  
Зи хоки ман ба раҳат наргис интизор шавад.  
Даме ба сӯи чаман бигзару тамошо кун,  
Ки саҳни боғ пур аз гул-гули ҳазор шавад.  
Суман, ки зулфи туро дид, сар фуруд орад,  
Гул аз таровати рухсораи ту хор шавад.  
Лабат, ки вақти такаллум ҳаёт мебахшад,  
Масеҳ аз лаби лаъли ту шармсор шавад.  
Амири кишвари ҳусниву нест монандат,  
Ҳар он ки рӯи туро дид, беқарор шавад.  
Манам, ки ҳалқабағӯши туам, нампурсӣ,  
Чӣ мешавад, ки туро Туграл эътибор шавад?!

Бувад он рӯз, ки чашмам ба рухат боз шавад,  
Занги ғамҳои дилам ойинапардоз шавад.  
Қадаҳе аз майи майхонаи чашмат нӯшам,  
Пардаи шарм ба мизроби чунун соз шавад.  
Аз бисоти руҳи ту нардӣ тамошо бибарам,  
Кишти ин дона ба мот аз ҳама мумтоз шавад.  
Чӣ кунам чора, ки бо гарди висолат нарасад,  
Аспи бахтам, ки зи фарзин шуда, дар тоз шавад.  
Байдақосо<sup>1</sup> дилу дин бохта дар мӯҳраи ғам,  
Фили иқболи ман, эй кошкӣ шаҳбоз шавад!  
Эй хуш он рӯз, ки ин Туграли беболу парам  
Ҷониби кӯи ту як бор ба парвоз шавад!

---

<sup>1</sup> Байдақ – пиёда дар шохмот.

То шуъои меҳр аз чайби ту равшан мешавад,  
Домани ҳар зарра аз ойна хирман мешавад.  
Пардаи дигар ба мизроби ғамаш даркор нест,  
Аз баму зери чунун ин нола шеван мешавад.  
Нест имкон, то ба арз орам ҳадиси васфи ӯ,  
Баски аз ҳайрат забонам ҳамчу савсан мешавад.  
Васл дорӣ орзу, шав бисмили шавқи талаб,  
Мушкилоти дарси ӯ ҳал аз тапидан мешавад.  
Ҳайрати мо гар шавад саргарми арзи муддао,  
Чавҳари ойна яксар чини доман мешавад.  
Дар ҳарими васли ӯ ҳар лаҳза дар базми адаб  
Ошени мурғи рангам аз паридан мешавад.  
Пайкари мо нест мӯҳточе ба ташрифи дигар,  
Оқибат ин хоксорӣ кисвати тан мешавад.  
Туғрал, аз баҳри зиёи партави меҳри рухаш  
Ҳар буни мӯ бар танам монанди равзан мешавад.

Зери теғи абрӯяш сад мисли ман гар сар диҳад,  
Баҳри куштан мӯъҷизи лаълаш ҳаёт аз сар диҳад.  
Хоҳам аз лаълаш ба сад зорӣ агар оби ҳаёт,  
Дар гулӯи ташнаам об аз дами ханҷар диҳад.  
Дар хароботи муғон паймона гар қисмат кунад,  
Ғайро ратли гарон бахшад, маро соғар диҳад.  
Беғунаҳ бинвохт моро, н-аз мусулмонист ин,  
К-инчунин дашноми бечо кас на бо кофар диҳад!  
Накҳати рӯи гулаш бо мо намедорад раво,  
Лек чун бо дигарон аз гулшани дил бар диҳад.  
Ғайри моро ҳамчу носеҳ ҳарфҳо гӯяд бахайр,  
Дар суоли ман вале посух зи шӯру шар диҳад.  
Дафтари чурми рақибон маҳв созад сад ҳазор,  
Бесабаб аз қаҳр бо Туғрал дусад дафтар диҳад!

Наргиси масти ту олуи Ҳиротам надихад,  
Ҳалқаи зулфи ту аз банд наҷотам надихад.  
Ҷониби кӯи ту хоҳам, ки кунам парвозе,  
Шаҳпари бол расоӣ ба қанотам надихад.  
Ваҳ, ки амволи ҷамолат ба нисоб аст кунун,  
Лаъли ҷонбахши ту як бўса закотам надихад!  
Ман ба ағёри ту ҳар лаҳза ба ҷангу ҷадалам,  
Лек тарсам, ки халосӣ зи ҷиҳотам надихад.  
Шукри ёдат кунам имрӯз, ки иқбол маро  
Ба ҳарими ҳарамат гар дараҷотам надихад.  
Дил ба зулфи ту гарав додаму бахти бади ман  
Дар ғами ишқи ту ҷуз сабру суботам надихад.  
Ман, ки дар мӯҳраи савдош фитодам, Туғрал,  
Тарсам аз киштии он руҳ, ки ба мотам надихад.

Зи чӯши ашк дар обам, гуҳарбор инчунин бояд,  
Зи шомӣ ғам сияҳрӯзам, шаби тор инчунин бояд.  
Намебошад ба ғайри яъс дигар дастгири ман,  
Ба накбатхонаи<sup>1</sup> дунё мададгор инчунин бояд!  
Надонад куфри зулфаш ҳеч ойини мусулмонӣ,  
Ба кеши Аҳриман, албатта, зуннор инчунин бояд.  
Зи дасти нокасе ҳамсанги пои мӯр гардидам,  
Ба мизони муҳаббат вазну миқдор инчунин бояд.  
Матои ҳар ду олам нақди меҳнатро намеарзад,  
Қумоши чинси ғамро нархи бозор инчунин бояд.  
Адиби тифли ашки ошиқон бошад сиришки ман,  
Бале, дар силки ҷавҳар дурри шаҳвор инчунин бояд.  
Пари парвона бошад рағғани шамъи вафо имшаб,  
Ба арзи муддао сомони изҳор инчунин бояд.  
Арақ гул мекунад аз ҷавҳари акси рухаш ҳар дам,  
Ба ҳайратхонаи ойина меъмор инчунин бояд.  
Ҳазораш офарин, Туғрал, бар ин як мисраи Бедил:  
«Зи ҳар мӯ домбардӯшам, гирифтор инчунин бояд!»

---

<sup>1</sup> Накбат – бадбахтӣ.

Биё, эй дил, ки найрангу фусунат пур ба кор ояд,  
Зи чашмаш соғари андешаро ранги хумор ояд.  
Зи даври печутоби оташи дил ашки гулгунам  
Ба ёди пойбӯсаш ҳамчу тифли найсавор ояд.  
Намебахшам ба ғамҳои фироқаш рӯзи шодиро,  
Ки ногаҳ як шабе ёди висолаш дар канор ояд.  
Зи чӯши сабзаи лаълат шуд оҳи бедилон афзун,  
Ки булбул дар чаман хангоми фасли навбахор ояд.  
Даҳонашро, ки асло нест имкони вучуди ӯ,  
Агар ваҳмат чу анқо бар сари шохи чанор ояд.  
Сафои оразу гулгунии рухсори ӯ бо ҳам  
Чу ранги сурхии барфе, ки аз оби анор ояд.  
Бароти сарнавишти мост аз эҷозӣ ёқутӣ,  
Ки ҳамчун чомаи хунин шаҳидатро ба кор ояд.  
Шаби ялдои ҳаҷратро агарчи нест поёне,  
Бад-он уммед хурсандам, ки дар рӯзи шумор ояд.  
Расад бӯи висолат дар димоғам з-изтиробӣ дил,  
Кучо имшаб маро хобе ба чашми интизор ояд?!  
Чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, ҳазрати баҳри сухан Бедил:  
«Ту гар ой, тараб ояд, бихишт ояд, баҳор ояд!»

Эй нигоҳи шафқатомезат маро аз ҷон лазиз,  
Ҳарчӣ бошад дар ҷаҳон хуштар, маро аз он лазиз.  
Ҳаст дар комам гуворо талхии заҳри ғамат,  
Гарчи бошад дар мазоқи ҳар гадое нон лазиз.  
Ман гирифторам кунун бо дарди бедармони ту,  
Шарбате беморро кай бошад аз дармон лазиз?!  
Ҷониби мо, мустамандон кун, Худоро, як назар,  
Ҳеч набвад дар ҷаҳон некӯтар аз эҳсон лазиз!  
Мурдам аз фарёдат, эй рашки бутони кобулӣ,  
Гӯиё, бошад ба гӯшат нолаи афғон лазиз!  
Ҳарфе аз лаъли ту бошад гавҳари қиматбаҳо,  
Менабошад ҳар матое, к-аш бувад арзон, лазиз.  
Дар суҳан, Туғрал, тариқи пухтагонро пеша кун,  
Меваат гар хом бошад, нест дар дандон лазиз.

Ба сӯи ёр агар ман кунам равон коғаз,  
Ба ҷои барф биёяд зи осмон коғаз.  
Румузи нуктаи ушшоқ мекунад равшан  
Ба ҳар касе, ки бувад рози ӯ ниҳон коғаз.  
Набуд лойиқи ҳамчун ту тўҳфаи дигар,  
Ба дарғаҳи ту фиристодам армуғон коғаз.  
Ман ар ҳадиси ҷафоҳои ёр бинвисам,  
Тамом менашавад, гар шавад ҷаҳон коғаз.  
Яке зи ҳоли харобам ба нома кун пурсиш,  
Ки мебаранд ба ҳар сӯ кабӯтарон коғаз.  
Хушо насим, ки ҳангоми субҳдам як раҳ  
Ба андалеб расонад зи гулситон коғаз!  
Касе набуд, расонад ба ӯ паёми маро,  
Ба дасти боди сабо додаам аз он коғаз.  
Назар ба нома куну печутоби мо дарёб,  
Навиштаем ба сӯи ту з-имтиҳон коғаз.  
Ду ҷаъди турраи гесӯи ӯ бад-он монад,  
Фусунгарон, ки бароранд аз даҳон коғаз.  
Агарчи дурам аз он остон, бад-он шодам,  
Ки назди ёр кунад арзи ман баён коғаз.  
Бувад кунун зи сафои замири анвари худ  
Миёни ошиқу маъшуқ тарҷумон коғаз.  
Саводи нусхаи девони ишқ кун дар ҳам,  
Мабод дафтари ғамро кунад зиён коғаз.  
Дихад ғубори хати ӯ бароти<sup>1</sup> ман, Туграл,  
Ки хоҷа медиҳад охир ба бандагон коғаз.

---

<sup>1</sup> Барот – навиштае барои дарёфти подош.

Ҳар кучо гар гирдбодде ҳалқа месозад ғубор,  
Ҳалқаҳои доми уммед аст чашми интизор.  
Меравад дил аз барам ҳар дам ба ёди чилвааш  
В-аз хиромаш нест дар дастам инони ихтиёр.  
Бохтам бо оби ҳайвон ман ба лаъли ӯ гарав,  
То шавад равшан чафои ин суҳан аз лаъли ёр.  
Меғудозад ҳамчу равшан шамъи руҳсораш дилам,  
Мекашад гар набзи зулфаш равшан аз дуди шарор.  
Рӯзи васл аст, эй ниғаҳ, гир аз руҳи ӯ лаззате,  
То ки дар айёми ҳичронат туро ояд ба кор!  
Донаи тухми умеди тешаи Фарҳодро  
Кай кунад тамҳид<sup>1</sup> ғайр аз домани ин кӯҳсор?!  
Қомати сарви саҳй ангушти ҳайрат мешавад,  
Бинадаш андар чаман гар шӯҳии рафтори ёр.  
Аз садои нағма ин овоз меояд ба гӯш:  
«Нест чуз танбӯр дигар як ҳарифи пардадор».  
Эй хушо, Туграл, аз ин як мисраи баҳри суҳан:  
«Шонае даркор дорад ришханди рӯзгор!»

---

<sup>1</sup> Тамҳид – чора, тадбир.

Дар дил хаёли он қади раъно нигоҳ дор,  
Ёди парӣ намудӣ ту, мино нигоҳ дор.  
Омад қумоши ҳусн ба бозори эътибор,  
Савдои Юсуфаш ба Зулайхо нигоҳ дор.  
Шарти тақаллуфоти шараф шуд туро адаб,  
Ҳар ҷо агар нишинӣ ту, он ҷо нигоҳ дор!  
Ғаҳ шикваи фироқ таманно кунад дилам,  
Ё Раб, аз ин хаёл ту моро нигоҳ дор!  
Дар, мўҳраҳои нарди ғами ўст бурду бой,  
Дасте бикаш зи домани ў ё нигоҳ дор!  
Шуд сарфи мушкilotи ҷунун дарси умри ту,  
Бо номи ёр як-ду муаммо нигоҳ дор!  
Забти инони дил набувад, эй ҳавас, ба мо,  
Моро ба мо гузору дили мо нигоҳ дор!  
Ҷун шамъ теғи ишқ бибуррад сари туро,  
Шарти мурувват аст, ту ҳам по нигоҳ дор!  
Соқӣ, ба ёдгории айёми васли ў  
Қадре зи бода дар тағи мино нигоҳ дор.  
Туғрал, хичил зи мисраи зебои Бедилам:  
«Мушти арақ ба манъи тақозо нигоҳ дор!»

Кас набошад ба сайри ин гулзор,  
То кунад имтиёзи гул аз хор.  
Бар ҳусули мазореи уммед  
Донаҳои сиришки ғам мекор.  
Ғарра маншин, ки фитнаҳо дорад  
Гардиши инқилоби лайлу наҳор!  
Ҳаст дар сози ошиқон асаре,  
Нест ин зеру бам ба мусикор.  
Масали даҳр хоби харгӯш аст,  
Гарчи бошад ду чашми ў бедор.  
Қуввати ҷазби ишқ меорад  
Сари мансури мо ба пой дор.  
Рутбаи тахти Ҷам шавад ҳосил  
Ошиқонро зи сояи девор.  
Аз сари дил гузар чу ман акнун,  
Орзуят бувад агар дилдор.  
Сехри зоҳид нигар, ки мебошад  
Шўъбае<sup>1</sup> аз фусунаш истиғфор.  
Баски дар зулфи шоҳидони ҷаман  
Зада машшота обуранги баҳор,  
Ҳамчу ойина дашту кўҳу дара  
Менамояд ба чашми ман ҳамвор.  
Бахти бад бар сарам нишаста ҷунон  
Љуғди вайрона бар сари девор.  
Имтиёзе наметавон кардан  
Ҳалқаи зулфи ў зи ҳалқаи мор.  
Баски саргарми гирияи ўям  
Аз ғамаш то саҳар чу шамъи мазор,  
Туғралам, маҳви мисраи Бедил:

---

<sup>1</sup> Шўъба – шоха, фирка.

«Ками мо ҳам мадон кам аз бисёр».

Баски андар боғ аз ҷаннат асар дорад баҳор,  
Ҷомае ҳамчун пари тўтӣ ба бар дорад баҳор.  
Дам ба дам ойинасон дар ишратободи чаман  
Шоҳиди гулҳои рангин ҷилвагар дорад баҳор.  
Аз хати райҳони лаъли ӯ маро маълум шуд:  
Бар лаби дарёи раҳмат нилуфар дорад баҳор!  
Мерасонад шир андар коми тифлони набот,  
Аз тақозои маволидаш<sup>1</sup> хабар дорад баҳор.  
Баста маҳмил ранги гул бар нокаи боди сабо,  
Гӯиё, 3-ин боғ оҳанги сафар дорад баҳор.  
Чун ниғаҳ дар ошёнаш ҳочиби парвоз нест,  
Баски аз ранги паридан болу пар дорад баҳор.  
Он қадар дар боғи имкон карда сомони карам,  
Шохи ҳар нахле, ки бинӣ, пурсамар дорад баҳор.  
Аз шуъои шўълаи ҳар сафҳаи гул равшан аст,  
Баски аз эъҷози ёкутӣ хабар дорад баҳор.  
Дар гиребони тааммул фурсати андеша нест,  
Домане аз роҳи суръат бар камар дорад баҳор.  
Сад чаман гул гар намояд пеши чашмаш ҷилвае,  
Кай ба ғайр аз рангубӯ мадди назар дорад баҳор?!  
Офарин бар мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Чашм во кун, рангу асрори дигар дорад баҳор!»

---

<sup>1</sup> Маволид – фарзандон.

Он қадар дорад сафо ойнаи рухсори ёр,  
Акс чун наззора аз лағзиш намегирад қарор.  
Чавҳари фарди даҳонаш чузви беаҷзо бувад,  
Аз ҷавори қисмати ў муддаӣ шуд шармсор.  
Бо яке ҳичрон ду рӯзи васл фоли тавъам аст,  
Дар раҳаш то дидаам шуд з-интизориҳо дучор.  
Сабзаи лаъли лабаш з-эъҷози ёкутӣ диҳад  
Насхи таълиқи бароти ошиқ аз хатти ғубор.  
Шўхраи офоқ шуд аз ишқи Ширин Кўҳкан,  
Номи Мачнун аст аз савдои Лайлӣ ёдгор.  
Ихтиёри равзаи ҷаннат надорам аз дараш,  
Ошени мурғи анқо кай бувад шохи чинор?!  
Туғрал, аз гуфтори рангини ту чун авроки гул  
Месазад чузви туро шероза аз ранги баҳор.

То шунидам аз сабо афсонаҳои зулфи ёр,  
Соияи шамшодро дар боғ кардам ихтиёр.  
Нест андар дафтари ҳастӣ ҳисоби дигарам,  
Баски мебошад шаби ҳаҷраш ба ман рӯзи шумор.  
Орзу кардам, валекин бахти бад ёрам нашуд,  
Сурмае аз гарди домонаш ба чашмам интизор.  
Дар пайи ҳар субҳи ишрат шомӣ кулфат тавбаам аст,  
Нест андар боғи имкон як гуле бе неши хор.  
Карда дар тарфи чаман найранги саҳҳофи азал  
Аз рағи гул риштаи шерозаи ҷузъи баҳор.  
Аз таваккул бодбони киштии уммед кун,  
Баски пайдо нест дар мавҷи муҳити ғам канор.  
Кай дили садпораам аз мумиё гардад дуруст,  
Ёди чашмаш бишканад гар соғари ранги хумор?!  
Он қадар доғи таманноӣ ҳаёлаш гаштаам,  
Нест монанди дилам имрӯз боғи лолазор.  
То сафои орази ӯ арзи ҷавҳар мекунад,  
Дидаи ойинаро набвад ба ҷуз ҳайрат шиор.  
Мевае аз боғи васлаш кай расад осон ба каф,  
То нагардад донаи ашки ту чун ёқути нор.  
Бар лаби Кавсар зи ҷӯши сабза равшан мешавад  
Насхи таълиқи хати райҳонаш аз хатти ғубор.  
Ваҳ, ҷӣ хуш гуфтааст, Туграл, шоҳи авранги сухан:  
«Шуд сафед охир зи мӯям кӯчаҳои интизор!»

Пардаи субҳи нигаҳро бар рухи дилдор дар,  
Тўтиё бо чашми худ аз хоки ин дарбор бар.  
Ранги зардам аз тилло гаштан ба васлаш роҳ бурд,  
Нақди савдои муҳаббат шуд дар ин бозор зар.  
Баски аз сар то ба пой ӯ латофат мечакад,  
Васфи ӯ созӣ, даҳонат гардад аз гуфтор тар.  
Аз ғубори хоки пояш кардаам кўҳли басар,  
Сурма кай бошад ба чашми интизорам коргар?!  
Соқиё, дар базми мо паймонаро лабрес кун,  
Маҷлиси Туғрал бувад бе соғари саршор шар!

Дар ҳарими ёр гар орӣ гузар,  
Эй сабо, аз ман ба ӯ пайғом бар.  
Аз ту аҳволи маро пурсад, бигӯ:  
- Бандаи худро зи меҳнат бозхар.  
Гар бигӯяд: - Нақди ишқаш сарфи кист?  
Гӯй: - Савдои туро дорад ба сар.  
Дарди ман пурсад, фаромӯшат мабод,  
Гӯй: - Мегӯяд зи ғайрат «алҳазар!»  
- Аз кӣ ишқ омӯхт? – гӯяд, - гӯ зи ман,  
- Ишқбозии ман аст ирси падар.  
Аз ғамам фарёд дорад? - гуфт агар,  
Гӯй: - Бо ёди ту ҳар шому сахар.  
- Зоди роҳи ишқ, - гӯяд, чист? - гӯ:  
- Тӯшаи ошиқ бувад лахти чигар!  
- Дар фироқам, - гуфт, - мерезад сиришк?  
- Абр кай ҳолӣ бувад, - гӯ, - аз матар!<sup>1</sup>  
Аз қазо пурсад зи оғози ғамам,  
Гӯй: - Анҷоми муҳаббат аз қадар.  
Меваи нахлам, агар гӯяд, ки чист?  
- Гӯй: Сарватро чафо бошад самар!  
В-ар бигӯяд бо чӣ мемонад дилам?  
- Сангро гуфтан тавон, - гӯ, - мумтар!  
Чӯяд андар нармии хӯяш назир,  
Ту ҳикоят сар кун аз нори шарар.  
- Оразам равшан, - агар гӯяд, - зи чист?  
Дар ҷавобаш гӯй: - Равшан аз қамар.  
Хоҳад ӯ бо наргиси масташ шабех,  
Бе таваққуф пардаи бодом дар!  
Бо хати лаълаш агар чӯяд адил,

---

<sup>1</sup> Матар – борон.

Гўй он дам достони нилуфар.  
В-аз лабаш ар гуфтугўе оварад,  
Дар миён овар ту ҳарфи найшакар.  
Боз, эй боди сабо, зинҳор гў:  
- Аз чӣ дур андохт моро аз назар?  
Гар бувад мақсуди ӯ нақди иёр,  
Чун садаф дорам диле пур аз гуҳар.  
Хотири ӯро агар майли тилост,  
Чеҳраи зарди маро бишмор зар!  
Субҳи рӯяш аз бадохат дам занад,  
Бе тааммул гўй фиҳи анназар<sup>1</sup>.  
Дар фироқаш гар масал хоҳад, бигў:  
- Қитъае бошад зи ҳичронат сақар<sup>2</sup>.  
Масканам пурсад гар он лайлиасос,  
Гўй: - Маҷнунро намебошад мақар!<sup>3</sup>  
Нисбати худро зи ҳубон чуст, - гў:  
Имтиёзи байти Туғрал аз шакар!

---

<sup>1</sup> Фиҳи анназар – дар ӯ назар кун.

<sup>2</sup> Сақар – пастгарин зинаи дӯзах.

<sup>3</sup> Мақар – ситод, қароргоҳ.

Офарин, эй бути парипайкар.  
Наргисат маст, ғунчаат шаккар.  
Сунбулат боиси парешонӣ,  
Ниғаҳат фитнасози сад маҳшар!  
Нозбӯи хати туро нозам,  
Ки дамидаст бар лаби Кавсар.  
Аз хироми ту дар чаман товус  
Карда рафтори хешро дигар.  
Додӣ бар бод зулфу бишкастӣ  
Қимати мушку нофаву анбар.  
Чашм бикшода дар раҳат наргис,  
Ба Худо, ҷониби чаман бигзар!  
Сўхтам дар ғами висоли ту ман,  
Мезанад аз дилам забона шарар.  
Нест мисли ту дар қаламрави хусн,  
Ин суханро навиштаам бо зар:  
Туғрали мо асири қайди ту шуд,  
Ба ҳами зулф кардияш чанбар!

Эй ғунчадаҳон, лаби ту шаккар,  
Дандони ту ҳамчу дурру гавҳар.  
Эй орази ту ҳарир аз гул  
В-эй зулфи сиёҳи ту муанбар.  
Эй нахли қадат баробари чон,  
Рухсори маҳат ба чон баробар.  
Чашмат ба карашма рехт хунам,  
Мижгон-т барам кашида ханҷар.  
Хубони ҷаҳон фузун, валекин  
Монанди ту кас надида дилбар.  
Хубӣ ба ту хатми ишқ бо ман,  
Ин ҳарду шуд аз қазо муқаррар.  
Ҳам кишвари ҳуснро амирӣ,  
Ҳам мулки қулубро ту сафдар.  
Шарманда зи чехраи нақўят  
Гардида ҳама бутони Озар.  
Туғрал ба ҳаволаи ду чашмат  
Дар дашти фироқ гашта шашдар.

Ба боғи даҳр, ки ҳар лоларост доғи дигар,  
Чу ғунча ҳосили мо нест ғайри хуни чигар.  
Мабош бе асари шавқ дар раҳи уммед,  
Ки решарост давидан ба хок баҳри самар.  
Биё, ки бе лаби лаъли ту бода шуд дилхун,  
Ба интизори ту маҳв аст дидаи соғар.  
Чу нуқта кай равам аз маркази вафо берун,  
Ҳазор теғи ҷафо гар занӣ маро бар сар?  
Ба кӯи ёр, ки аз фарши махмалем озод,  
Чӣ хуб бистари ноз аст паҳлуи лоғар!  
Бас аст то ба абад дар вафои ӯ аҳдам,  
Намеравам бурун аз ҷодаи ғамаш дигар.  
Қазо ҳисоби нучуми сиришки ман накунад,  
Ба сафҳаи фалак аз Каҳкашон занад мистар,  
Нишин ба хок, гарат орзуи бедорист,  
Ки шўъларо натавон дошт чуз ба хокистар!  
Ба хушксол ҷаҳоне чу коғази абрӣ  
Ба ашки хеш намо хомаҳои мижгон тар!  
Ба фаҳми кўҳи ту аз чашма раҳ тавон бурдан,  
Беҳ аз садост баму зери лаб ба гўши кар!  
Хушо, зи мисраи Бедил, ки гуфтааст, Туғрал:  
«Гуҳар ба ришта кашидем аз хати мистар».

Боз чонам шуд фидои чашми хуммори дигар,  
Мушкилам афтод дар дасти ситамгори дигар.  
Борҳо будам зи ишқи хубрӯён чун камон,  
Қотиле дӯшам ба тир афканд, к-ин бори дигар.  
Чои марҳам омаду озурдам аз васли рақиб,  
Бар чароҳатзори захмам монд озори дигар.  
Тори сози васлаш ар бигсаст, дорад чои он  
Нағмаи зеру бами ҳаҷраш ба сетори дигар.  
Даъвии ишқи варо исботи ваҳдат мекунам,  
З-он ки набвад рутбаи Мансур дилдори дигар.  
Назди ёри хеш бо рағми адӯ ёрӣ мапурс,  
Бар гумони он, ки набвад ёрро ёри дигар.  
Чашми ман бе чашми шўхаш аз рамад<sup>1</sup> бемор буд,  
Бо табиби ишқ гуфтам, гуфт бемори дигар.  
Хубрӯён нақди ҳусни худ ба бозор оваранд,  
Нақди ҳуснашро бувад ҳар рӯз бозори дигар.  
Туғрал, осоиш агар хоҳӣ ту андар рӯзгор,  
Дасти худ кўтоҳ кун ҷуз ишқ аз кори дигар!

---

<sup>1</sup> Рамад – варами чашм.

То ҳаёли сураташ шуд дидаамро чилвагар,  
Чашм накшоам ба сӯи накшу тасвири дигар.  
Бахти вожунро ба тахти подшоҳӣ кай диҳам,  
Соия боли ҳумо гар бахшадам тоҷе ба сар.  
Чун гуҳар дар кисвати мо нест ҷайбу домане,  
Ғайри урғӣ набошад чомае моро ба бар.  
Кам нагардад гармии як рӯзи бозору шабаш,  
Дар дили парвона набвад ғайри савдои шарар.  
Доми сайди матлаби мо гашт қуллоби нафас,  
Нест дар мурғи умеди мо ҳавои болу пар.  
Гарчи тафсили гулистони ҷамолаш мекунам,  
Менамоям ҳарфи мазмуни даҳонаш мухтасар.  
Шуд зи дасти куфри зулфаш кишвари динам хароб,  
Менамоям ҳарфи мазмуни даҳонаш мухтасар.  
Чилваву нози хироми нахли ӯ дидам ба боғ,  
Нест дар сарви қадӣ ӯ ғайри озодӣ самар.  
Фоли бад бошад агарчи сӯҳбати Ақраб ба Моҳ,  
Кош, эй ҳамсӯҳбатон, дар ақрабаш бинам қамар  
Кам намегардад судоӣ ошиқ аз субҳи умед,  
Мешавад афзун зи сандал оқибат ин дарди сар.  
Хомаи таҳрир аз ҷӯби санавбар боядам,  
Баски дар васфи қадӣ ӯ чун қалам бастам қамар.  
Нест ҷуз шахди маонӣ баски сомони дилам,  
Мебарад табъам гарав аз банд-банди найшакар.  
Офарин, Туғрал, бар ин як мисраи баҳри сухан:  
«Эй хиромат мавҷи гавҳар, андаке оҳистатар».

Эй хироми нози ту чун чилваи товуси нар,  
Тойири наззораро андар ҳавоят болу пар.  
Гарчи шуд маҳв аз сиришкам нусхаҳои ғам, вале  
Гашта бар лавҳи дилам хатти ту нақши калҳачар<sup>1</sup>.  
Чуз ба фармони ту набвад ранги нофармониям,  
Бишкуфад гар аз лаби дарёи ашкам нилуфар.  
Дар китоби ғам варақгардонии айём нест,  
Кай расад дар хотири Мачнун ғами шому саҳар?!  
Ошиқ он бошад, ки ҳар сӯ дидаи худ во кунад,  
Сурати ёраш бувад чун мардумак мадди назар.  
Нест дар ҷўши талотум ноҳудо ғайр аз Худо,  
Киштии мо гар фитад сад бор дар мавҷи хатар.  
Аз арақ тамҳиди гавҳар кардаам, то кардаам  
Орзуи меҳри ў аз шабнами ин чашми тар.  
Дар пайи шахди висолаш заҳри ҳичрон тавъам аст,  
Ангубинаш баски ҷои нўш дорад нештар.  
Баски дорад гўши ў бо нолаи ман улфате,  
Ҳар қадар кам бошад афғонам, ҷафояш бештар.  
Нест аз боғи таманно ҳосиле сомони ман,  
Оқибат нахли муродам дод навмедӣ самар.  
Фаҳм кун аз шарҳи тамкин, баски дарси хомушӣ  
Маъние дорад, ки ҳаргиз нашнавад чуз гўши кар.  
Беди Мачнун кай шавад аз тарбият чун норван?<sup>2</sup>  
Таъби мавзун нест асло бо кас аз ирси падар.  
Ҳаббазо аз мисраи Бедил, ки, Туғрал, гуфтааст:  
«Дар гиребони тааммул қатраҳо дорад гуҳар».

---

<sup>1</sup> Нақши калҳачар – нақши рӯи санг.

<sup>2</sup> Норван – номи дарахт.

Эй рӯи ту офтоби Ховар,  
Лаъли лаби ту зулоли Кавсар!  
Сад мўъчизаи Масеҳ дорӣ,  
Афсӯс, ки нестӣ паямбар!  
Фарқи ту миёни хубрӯён  
Чун фарқи араз бувад зи чавҳар.  
Гар Мисри чамолро Азизӣ,  
Юсуф набувад туро баробар!  
Эй омада бо қади баландат  
Шамшод ғулому сарв чокар!  
Ҳамшираи кехтари ту Маҳтоб,  
Хуршед бувад туро бародар!  
Хоки қадами ту кўҳл бодо  
Дар чашми сипеҳри чархи ахзар!  
Аз хоки адам ба завқ хезам,  
Ронӣ ба сарам ту гар таковар<sup>1</sup>.  
Имрӯз шикаста байти Туғрал  
Бозори наботу нархи шаккар!

---

<sup>1</sup> Таковар – даванда, тезрафтор, аспи тундрав.

Оҳ, аз он рӯзе, ки гардидам ман аз васли ту дур,  
Хушам аз сар рафту тоқат аз дилу аз дида нур.  
Боди ҳичрон дар баҳори васл яғмо пеша кард,  
Давлати дидорро аз ин ҳашам омад футур.  
Бе дами субҳи висолат дар паси шоми ғамам,  
Синаи садчоки ман кай бе рухат дорад сурур?!  
Дар даруни дидаам чун мардумак ҷо доштӣ,  
Гаштаам дур аз ту чун миръот орӣ аз шуур.  
Туғрал, айёме, ки будам аз дилоромам ҷудо,  
Назм кардам ин ғазал дар қабри Айюби<sup>1</sup> сабур.

---

<sup>1</sup> Айюб (а) – паёмбаре, ки бо сабуриву дардпарварӣ машҳур аст.

Зи ҳаҷр ба пои тамошо нигоҳи ту занҷир,  
Зи шоми зулфи ту субҳи умед домангир!  
Бунафш рози ғамат шуд натиҷа мӯи сафед,  
Нарафта аз даҳани ў ханўз бўи шир.  
Нигоҳи дидаи маҳмил, ки фарши таслим аст,  
Ба ҳайратам, ки чӣ бошад ба хоби ў таъбир?!  
Ҳалол бод ба шамшери абрўяш хунам,  
Агар кунам сари мӯе ба ҳурматаш тақсир!  
Магар навишта баротам ба ғозаи сахарӣ,  
Ки шуд ба рўзи чавонӣ шаби умедам пир?!  
Ба сад умед, ки бигрифти домани васлаш,  
Мадех зи даст, ту коре куну ба пояш мир!  
Расонд боди сабо қиссаи шамими хатат,  
Намонд бўи хушзамирони дигар ба замир!  
Хироми ройизи килкам расад ба байти шараф,  
Ба ёди қадди ту гар мисрае кунам таҳрир.  
Чу ганҷ кай бувадам тоби миннати меъмор,  
Ки нест ғайри харобӣ ба қаср бо таъмир!  
Шунид ғунча ба боғ аз ҳикояти суханат,  
Шуд аз ҳадиси даҳони ту дар чаман дилгир.  
Шуд аз баҳори тамошои гулшани рўят  
Нигоҳи дидаи қурбониён чамантасхир.  
Хушо зи мисраи Бедил, ки гуфтааст, Туғрал,  
«На ғунча офқибатафсун, на ҷон бақотаъсир!»

Шаб, ки бо ёди рухат дошт дилам сўзу гудоз,  
Барқи оҳам ба тақопўи ту шуд дар такутоз.  
Ҳушам аз сар ба ҳаёли сари зулфи ту бирафт,  
Ҳамчу Мўсо тарафи Тур давон аз пайи роз.  
Сонеи рўзи азалро ту чӣ хуш маснўй,  
Ки ба акси ту бувад ойинаро рўи ниёз.  
Лўъбатонро равиши пардаи афсун як мўст,  
Карда зеру бами ишқи ту маро лўъбатбоз.  
Чун ба ҳангом хиромӣ ту ба гулгашти чаман,  
Чашми наргис ба тамошои ҷамолат шуда боз.  
Масти саҳбои ҷамоливу ба худ менозӣ,  
Ё магар килки қазо баста асоси ту зи ноз?!  
Мурғи дил баски ба тири ниғаҳат мўътод аст,  
Сарфи ҳар сифла макун, ҷониби Туграл андоз!

Қоматам ҳам гашт охир аз ғами болои ноз,  
Як сари мӯ кам мабодо аз сарам савдои ноз!  
Ин чӣ сомон аст, ё Раб, дар ғурурободи ҳусн,  
Ҳар сари мӯи ту бошад ноз бар болои ноз?!  
Дар чаман гар сарви ӯ аз ноз гардад чилвагар,  
Бишканад қадри санавбар аз қади зебои ноз.  
Гарчи бошад рухсати наззора бар рӯяш, вале  
Соғари чашмаш бувад лабрес аз саҳбои ноз.  
Баски ойини нигоҳаш бо тағофул тавъам аст,  
Хуфта, гӯё наргисаш бар бистари дебои ноз.  
Рояти Мансури ҳуснаш гар бибардорад алам,  
Бигзаронад аз фалак аз ҳиммати волои ноз.  
Гар шавад бозори имкон пур зи чӯши муштарӣ,  
Нест андар чорсӯи ҳусн чуз савдои ноз.  
Пеши устои муҳаббат дар сулуки ошиқӣ  
Хондай дарси тағофул, лек сар то пой ноз.  
Интиҳои кори мо охир чиҳо хоҳад шудан,  
Ин бувад гар ибтидои бениёзиҳои ноз?  
Гар ҳамин бошад сулуки ишва, натвон ёфтан  
Аз бисоти ҳусни ӯ як зарра холӣ ҷои ноз!  
Офарин, Туграл, бар ин як мисраи баҳри сухан:  
«Чини абрӯ шуд табассум бар лаби гӯёи ноз».

Гарчи дар роҳи муҳаббат дар такутозам ханӯз,  
Нест мизробам бурун аз пардаи созам ханӯз.  
Баски будам аз баҳори ҳусн гулчини вафо,  
Аз шикасти бӯи гул ёбӣ ту овозам ханӯз.  
Аз каманди ҷазбаи ишқаш раҳой мушқил аст,  
Чун ниғаҳ домест шӯҳиҳои парвозам ханӯз.  
Нест озодӣ зи зулфаш, бошадам умри абад,  
Беҳабар аз сарнавишти хатти оғозам ханӯз.  
Гар бувад олам пур аз афсонаи ишқам, вале  
Шаммае воқиф нашуд як одам аз розам ханӯз.  
Гарчи набвад ҳосиле ҷуз яъс аз васлаш маро,  
Беибо ҳамчун ниғаҳ ҳар сӯй метозам ханӯз.  
Сарбаландӣ шуд насибам оқибат аз пой дор,  
Рояти Мансураму дар ишқ мумтозам ханӯз.  
Дар бисоти ишқ аз ҳаҷраш агарчи шашдарам,  
Донаҳои мӯҳраи ин нард мебозам ханӯз.  
Сурати мавҷи хироми нози ӯ андар чаман  
Чилваи теҳу бувад дар дидаи бозам ханӯз.  
Шабнамосо сард шуд аз даҳр дасти токатам,  
Гармии меҳри кӣ дорад шӯҳии нозам ханӯз?  
Ғамзаҳои чашми ӯ шуд маҳрами рози дилам,  
З-он сабаб ойинасон дар силки ғаммозам ханӯз.  
Кай ба озодӣ расад аз хуни теғаш гарданам?  
Хештанро ҳар тараф чун бисмил андозам ханӯз.  
Нест як кас, то кунад шерозаи ҷузви сухан,  
Бӯи Саъдӣ медамад аз ҳоки Шерозам ханӯз.  
Ҳаббазо, Туграл, ки мегӯяд ҷаноби Бедиле:  
«Содалавҳон ришта мебанданд бар созам ханӯз».

Баски аз зулфи ту ман хотирпарешонам ханӯз,  
Сунбул аст чизе, ки мебошад ба домонам ханӯз.  
Ҳамчу шамъи нимсӯзам имшаб аз дасти ғамат,  
Рафта чонам аз тану дар кандани чонам ханӯз.  
Нест мотам, гар сарам бибрид бо теги чафо,  
З-он ки дар идаш чу Исмоил қурбонам ханӯз.  
Он қадар ман дар фироқаш ашки гулгун рехтам,  
Чун шафақ хун медамад аз шомӣ ҳичронам ханӯз.  
Оҳ, аз шамъи вафо парвона кардам беватан,  
Ҳамчу занбӯри асал ман хонавайронам ханӯз.  
Нола кардам аз фироқаш ҳамчу най шому сахар,  
Рӯзу шаб лек аз ғамаш бо оҳу афғонам ханӯз.  
Аз китоби ишқ кардам ибтидо дарси ғамаш,  
Интиҳое нест дар тамҳиди сомонам ханӯз.  
Баски бо ёди руҳаш чун шамъ кардам гиряҳо,  
Ашки ҳасрат меравад ҳар дам зи мижғонам ханӯз.  
Оташи шавқи муҳаббат аз сари ман кам мабод,  
Баски ман парвонаи шамъи шабистонам ханӯз.  
Ҳамчу гул, Туғрал, зи ишқаш чайби сабрам пора шуд,  
Медихад бӯи вафо чоки гиребонам ханӯз.

Рафт чон бар боду дур аз васли чононам ҳанӯз,  
Раҳнаварди соҳати<sup>1</sup> саҳрои ҳичронам ҳанӯз.  
Пур шуд аз даври қазо паймонаам аз аҳди ў,  
Бо вафои ишқи ў дар аҳду паймонам ҳанӯз.  
Куфри зулфаш мекунад ҳар дам зи ман торочи дин,  
Боз мегўям, ки ман аз аҳли имонам ҳанӯз.  
Мохро кардам шабеҳи оразаш ҳангоми бадр,  
Лек аз он кардаи бечо пушаймонам ҳанӯз.  
Бо адиби ишқ хондам солҳо дарси чунун,  
Дар сулуки ошиқӣ тифли дабистонам ҳанӯз.  
Синаи садчок шуд бо тири мижгонаш ҳадаф,  
3-он сабаб заҳматкаши хори муғеланам ҳанӯз.  
Доштам, Туғрал, ҳаёли кокулаш шаб то сахар,  
Аз тасаввурҳои гесўяш парешонам ҳанӯз.

---

<sup>1</sup> Соҳат – паҳна, вусъат.

Дар ғамат чон додаму аммо ту дар нозӣ ханӯз,  
Дар бисоти ишқ рухмотам, ту шахбозӣ ханӯз.  
Теғи абрӯ бегунаҳ урён ба қатлам кардай,  
Чун уручи нашъаи май бар сарам тозӣ ханӯз.  
Гаштам аз доғи ғамат саргарми анчоми фироқ,  
Давлати васлат надида фурқат оғозӣ ханӯз.  
Н-оядат шарм аз мушаббакҳои<sup>1</sup> сӯрохи дилам,  
Бар сарам ҳамчун ҳадаф тири ғам андозӣ ханӯз.  
Чанд гуфтам, дар мақоми васл худдорӣ намо,  
Аз ҳучуми изтироб, эй ашқ, ғаммозӣ ханӯз!  
Чон диҳад лаълаш ба хангоми сухан амвотро<sup>2</sup>,  
Шарм дор, эй муддаӣ, толиб ба эъҷозӣ ханӯз!  
Доштӣ, Туғрал, шикоятҳо шаб аз дасти фироқ,  
Аз чудой ҳамчу най бо нола дамсозӣ ханӯз.

---

<sup>1</sup> Мушаббак – шифок, сӯроҳ.

<sup>2</sup> Амвот – майитҳо, мурдаҳо.

Эй орази гулгуни ту аз бода гуҳаррез,  
Шамшери чафои ту бувад бар сари ман тез.  
Абрӯи ту ҳам гаштаст аз бори тағофул,  
Аз бодаи ноз аст қадаҳи чашми ту лабрес.  
Дар пеши ғамат тавсани умрам бувад акнун  
Монандаи хинге, ки кашад заҳмати маҳмез.  
Ҳар равзанаи синаи деҳқони муҳаббат  
Гардида зи шавқи ту чу ғирбол шарарбез!  
Эй дил, агарат орзуи айши давом аст,  
Навъе куну бар домани он зулф биёвез!  
Вақт аст, ки осон надихӣ доманаш аз каф  
Имрӯз, ки як Шамси дигар нест ба Табрес.  
Зинҳор адаб пеша намо, бин, ки чиҳо дид,  
Аз номаи пайғамбари мо Хусрави Парвиз!  
Ғафлат нашавад бадракаи роҳи умедат,  
То чанд чу махмал? Ту аз ин хоби гарон хез!  
Ин водии ишқ аст, пур аз шебу фароз аст,  
Ошиқ най албата, аз ин бодия бигрез!  
Шуд дофеи савдои ту то чини ҷабинаш,  
Сафрот фузун аст, ту аз сирка мапарҳез!  
Туғрал, шудам ошуфтаи ин мисраи Бедил:  
«Эй хоки бахунхуфта, ғубори дигар ангез!»

Ҳар чӣ чуз ишқаш маро ор асту бас,  
Муддао аз ёриям ёр асту бас.  
Нест бори дигаре бар дӯши ман,  
Қоматам ҳам зери ин бор асту бас!  
Кай расам дар васли ӯ аз бахти бад,  
Пеши рӯям баски девор асту бас.  
Он қадар дар ишқи ӯ хун шуд дилам,  
Ашки ман чун донаи нор асту бас.  
Нест коре дар ҷаҳон чуз ошиқӣ,  
Қорҳои даҳр бекор асту бас!  
Ҷони ширин меканад дар Бесутун,  
Қисмати Фарҳод қуҳсор асту бас!  
Пеши ҷашми ошиқи Маҷнуни мо  
Қўху саҳро ҷумла ҳамвор асту бас.  
Нест ҳақ даъвои ҳар кас дар ҷаҳон,  
Як сари Мансур бар дор асту бас!  
Бесабаб кай меравад Мўсо ба Тур?  
Матлабаш як арзи дидор асту бас!  
Ҳалқаҳои қуфри зулфаш дам ба дам  
Барҳаманро тори зуннор асту бас.  
Гуфт, ҳар кас дид ҷашму абруяш:  
«Дар равоқи Каъба меъмор асту бас».  
Муддао ҳосил нашуд аз боғи даҳр,  
Ҷои гул дар дашти ман хор асту бас.  
Туррааш ҳар ғаҳ ки бар дӯш афканад,  
Дар назар чун ҳалқаи мор асту бас.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил гуфтааст:  
«Ҷашм во кун, шаш ҷиҳат ёр асту бас».

Бас аст ойинаро кулфати ғубори нафас,  
Ки ғайри ваҳм начинад гул аз баҳори нафас.  
Зи сози пардаи ҳастӣ ҳамерасад овоз,  
Ки нест риштаи умри ту ғайри тори нафас.  
Хусули мазраи омол хирмани яъс аст,  
Ба ним ҳабба намеарзад эътибори нафас.  
Ба қасри умри ту ҳар дам ачиб меъморест,  
Ки поя-поя ба зер омад аз шумори нафас.  
Сафои сайқали ойна мешавад тира,  
Агар фитад зи қазо сӯи ў гузори нафас.  
Дурӯза фурсати айём, зиндаи, хуш бош,  
Ки чашми умри ту бошад дар интизори нафас.  
Нигар ба маҳмили ин қорвони ваҳму хаёл,  
Ки ғайри ҳеч набошад дигар ба бори нафас.  
Барои хирмани исён, ки бод хокистар,  
Фурӯз, мардӣ агар, оташ аз шарори нафас!  
Гузар кун аз сари дунёву гирудори ў,  
Ки доругир набошад ба гирудори нафас.  
Ту софтинатӣ, мағзар ба сӯи тирадилон,  
Ки нест ойинаро роҳ бар фирори нафас.  
Қазо зи кўҳ кунад хонаи вучуди туро,  
Чу мавҷ кай бувадаш як даме қарори нафас.  
Халос мешавӣ аз мавҷи қулзуми ҳастӣ,  
Расид киштии умри ту дар канори нафас.  
Чу соя меҳри тараққӣ туро бувад душман,  
Ки нест ғайри таназзул дигар ба кори нафас.  
Нишони мисраи чун тири Бедилам, Туғрал:  
«Сухан зи файзи тааммул шавад шикори нафас».

Аз табассум лаъли ў чун ғунча хандон асту бас,  
Бар чароҳатҳои қалбам як намақдон асту бас.  
Гар набошад муддао арзи ниёзи хештан,  
Аз арақ бар рӯи соҳил мавҷи тўфон асту бас.  
Тўхфаи дигар надорам дархури арзи адаб,  
Пешкаш дар пеши теғаш ҷавҳари ҷон асту бас.  
Сад китоби ҳикмати дарси ҷунунро хондаем,  
Як ҷаҳон девон, вале як байти вайрон асту бас.  
Нусхаҳои ҷавҳари теғаш намедонам, вале  
Он қадар донам, ки ў як мадди эҳсон асту бас.  
Гарчи мерезад ба хоки ҳар даре сад оби рӯ,  
Муддаи сойил аз ибром як нон асту бас.  
Зулмати зулфаш, ки, ё раб, хатти Искандар мабод,  
Дар ҳаёлободи ҳастӣ як шабистон асту бас.  
Дам ба дам мавҷи ҳаё гул мекунад аз рӯи ў,  
К-аз арақ бар оразаш ҷўши гулистон асту бас.  
Туғрал, аз зеру бами ишқаш маро маълум шуд,  
Бар дилам аз нолаҳояш як найистон асту бас!

Бар рухаш ойинаро як чашми ҳайрон асту бас,  
Чавҳари дилро ғараз найранги имкон асту бас.  
Ҳар матое дорад ин ҷо ҷилваи арзи зухур,  
Интиҳоби нусхаи ҳастӣ на ин сон асту бас.  
Кай шавад бе лутфи ӯ ҷамъияти деуу парӣ?  
Хосият танҳо на дар дасти Сулаймон асту бас!  
Аз ҳадиси лаъли ӯ ин нукта равшан шуд маро,  
Лаъл кай махсус дар кӯҳи Бадахшон асту бас?!  
Кӯҳкан гар ҷони ширин кард сарфи Бесутун,  
Ҳосилаш аз ин таманно кандани ҷон асту бас.  
Он чи аз боғи умеди васли ӯ чидам самар,  
Бар дилам з-абрӯи ӯ як даста пайкон асту бас.  
Туғрал, аз дарси камоли хеш дорам хичлате,  
К-аз арақ бар ҷабхаам ҷӯши ҷароғон асту бас.

Бо захми тағофул зи лаби ёр даво пурс,  
З-абрӯи качаш воқеаи қадди дуто пурс.  
Афсонаи зулфаш, ки басте дурудароз аст,  
Қўтаҳ кунам, ин қисса ту аз боди сабо пурс.  
Бо чавҳари теғаш мазан аз арзи вафо дам,  
Аҳволи шаҳидони вай аз ранги ҳино пурс!  
Қонуни муҳаббат, ки барӣ аз баму зер аст,  
Ушшоқ ба ҳар соз, ки дидӣ, зи наво пурс.  
Қосид, ба ту ҳар кас, ки кунад арзи ниезе,  
Лекин зи ман, албатта, ба такрор чудо пурс.  
Осудадилон душмани ғамҳои ҷаҳонанд,  
Ҳар нукта, ки аз дӯст бипурсӣ, ту зи мо пурс.  
Кас нест кунад маърифати дашти ҷунунро,  
Ин хори раҳи ишқ ту аз обилапо пурс.  
Манъи қарами хеш кунӣ чанд зи ибром?!  
Эй ҷабҳагиреҳқарда, ту аз дасти дуо пурс!  
Ҳар кас набувад маҳраи асрори муҳаббат,  
Гар ҳамдаи Маҷнун шудӣ, аз дарси вафо пурс.  
Бе арзи тамаъ нест суяш ҳоҷати ҳар кас,  
Эй бод, гараш дидӣ, зи ман, баҳри Худо, пурс!  
Туғрал, шудаам шашдари ин мисраи Бедил:  
«Роҳе, ки ба ҷое нарасад, аз ҳама ҷо пурс».

Оханги кўҳсор ту аз гўши кар мапурс,  
Ташвиши пой обида аз нештар мапурс.  
Аз меҳр сўи зарра тавонӣ ту роҳ бурд,  
Гар хўи ёр дидаӣ, вазъи шарар мапурс.  
Дар асру шомӣ турраи ў хуфтанат қазост,  
Қардӣ адо, вале зи қазо ин қадар мапурс.  
Ушшоқро ба роҳи муҳаббат далел нест,  
Эй беҳабар зи ишқ, ту аз мо ҳабар мапурс!  
Фарқ аст дар миёни ману дил ҳазор санг,  
Дил меравад зи ҳеш, маро аз сафар мапурс.  
Равшан зи шаб ҳикояти хуршед қай шавад?!  
Хаффошро, ки дидӣ, ҳадиси саҳар мапурс.  
Зинҳор, аз ишорати шамшери абрўяш  
Аз саргузашти мову ту дигар сипар мапурс.  
Иксири рутбаи ту ба қадри иёри туст,  
Эй доғи кимӣ, ту зи мис қадри зар мапурс.  
Шаҳд аст дарси маърифатат сўи анғубин,  
Ҳарфе шунидӣ аз лабаш, аз найшакар мапурс.  
Туғрал, қушо ба мисраи Бедил ту чашмо:  
«Таъбири ҳобат ин, ки шунидӣ, дигар мапурс!»

Меравам аз хеш ҳар соат зи дунболи нафас,  
Маҳмили моро бувад сози шикасти дил чарас.  
Метавон имрӯз будан фарши пой офтоб,  
Шабравони роҳро чун соя набвад бими кас.  
То набошӣ раҳнаварди водии дашти адам,  
Кай расӣ дар ҷодаи иқболи ин боли фарас?!  
Бе фано ҳосил нагардад давлати дидори ӯ,  
Кас чӣ сон созад таманнои висоли ӯ хавас?!  
Пухтагонро кай бувад аз сӯҳбати дунон гузир,  
Шӯъларо бисёр бошад эҳтиёчи хору хас!  
Коргоҳи боғи имконро бувад найрангҳо,  
Зоғ дар саҳрову булбул гашта маҳбуси қафас.  
Хонаи дилро ту аз занги кудурат соф кун,  
Мешавад ойина ин ҷо тира аз ҷӯши нафас.  
Ҳар киро бошад ба қадри машраби худ ҷодае,  
Кай бувад фили дамонро тоби як гашти фарас?!  
Ашк дар роҳи талаб бошад далели муддао,  
Қоғазӣ абрӣ бувад ойини ишқи булҳавас.  
Дил ба дуздӣ меравад имшаб ба ҷаъди зулфи ӯ,  
Кай бувад айёро<sup>1</sup> андешаи ҷӯби асас?!  
Туғрал, аз забти нафас фоли саодат мезанам,  
Бар сари мурғи сухан боли хумо бошад қафас.

---

<sup>1</sup> Айёр – чавонмард, сахӣ.

Як нигоҳ аз чашми махмураш туро бошад ҳавас,  
Арзи матлаб кун, мабод афтад қабули мултамас<sup>1</sup>.  
Дил кунун бо сархати дарси таманнои адаб  
Карда аз боғи ҷамолаш машқи гулчинӣ ҳавас.  
Булҳавас, бигзар зи савдои ҳаёли ишқи ў,  
Кай бувад дар пеши оташ эътибори хору ҳас?!  
Ғайри ў аз дигарон дасти тамаъ кўтоҳ кун,  
Муддаои ҳеч кас ҳосил нашуд аз ҳеч кас.  
Сози тамкини адаб набвад мақоми ҳар диле,  
Бигзарӣ, оҳиста бигзар, сўи дуккони ҷарас.  
Бо гирифтронии зулфи ў намебошад дигар  
Љуз каманди ҳалқаи зулфаш касе фарёдрас.  
Ҳар киро доданд андар боғи имкон фурсате,  
Корвони умр бошад раҳнаварди пешу пас.  
Бигзар аз савдои он чизе, ки набвад дар ҷаҳон,  
Маҳзи авҳом аст шири мурғу ҳам боли фарас.  
Дод найранги ҷаҳон аз роҳи якрангӣ ғалат  
Устухонро бо ҳумову қандро андар магас.  
Эй хуш он мисраъ, ки, Туғрал, месарояд Бедиле:  
«Ҳоби анқо талх мегардад ба овози магас».

---

<sup>1</sup> Мултамас – илтимос.

Зи хуни дидаи ман нома ба ёр навис,  
Ба ҷои мўҳр, ки омад, ту интизор навис.  
Сухан зи зулфи дарозаш агар кунӣ кўтах,  
Ҳадиси турраи ўро ба пушти мор навис.  
Чу ман ба дафтари ҳуснаш турост майли ракам,  
Расидӣ бар руҳи ў, навбати баҳор навис.  
Агар ба васфи руҳаш рафт навбати таҳрир,  
Саводи нусхаи ў аз хати ғубор навис!  
Фасонаҳои сиришкам ба хатти ёкутӣ  
Ба сафҳае, ки нависӣ, ба оби нор навис.  
Қалам ба ҳарфи муҳаббат зи оҳи булбул кун,  
Яке ҳикояти ушшоқ аз ҳазор навис.  
Агар нависӣ ту хатте ба сўи ёр аз ман,  
Ҳамин қадар, ки зи ишқи ту шармсор навис.  
Ту ҳақшиносии таърихи рояти Мансур  
Ба ҳар кучо, ки нависӣ, ба чўби дор навис.  
Хушо, зи мисраи султони маърифат, Туғрал:  
«Ба ҷои ҳар алиф ангушти зинҳор навис».

Гар зиён зоҳир намоӣ, дар хаёли суд бош,  
Яъс то кай? Бар умеди чехраи мақсуд бош!  
Бе нишони тири шўхрат чанд, эй нанги адам,  
Як асар бигзору андар олами мавҷуд бош!  
Аз фурӯғи шавқ зан бар мичмари дил оташе,  
Бар димоғи аҳли олам чун шамими уд бош.  
То тавонӣ, маркази ин ҳалқаи таслим шав,  
Шўълаи шавқи муҳаббат гар набошӣ, дуд бош!  
Шоҳиди ҳар кас ба қадри даъвии ишқи худ аст,  
Гар тамошои Аёзаш мекунӣ, Маҳмуд бош!  
Чанд бошӣ дар ҳавои буду нобуди ҷаҳон?  
Эътиборе нест андар буди ў, нобуд бош.  
Барфишон бар мазраи дил донаи ашки умед,  
Чун саҳоби тира яксар дар хаёли ҷуд бош!  
Ғофил аз дарси адаб, лофи муҳаббат то ба кай?!  
Маҳраи асрори ишқаш нестӣ, мардуд<sup>1</sup> бош!  
Ҳаст ташвиши ту аз тазйифи таснифи амал,  
Аз ғами бешу ками олам гузар, хушнуд бош!  
Баски дорад нағмаи ушшоқ мизробӣ дигар,  
Тору пуди риштаҳои пардаи ин руд бош!  
Ҳаббазо, аз мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Эй зи фурсат беҳабар, дар ҳар чӣ бошӣ, зуд бош!»

---

<sup>1</sup> Мардуд – рондашудаи даргоҳи Ҳақ.

Гар най сандал<sup>1</sup>, бирав, дарди сари хаммор бош,  
Мӯхра натвонӣ шудан, боре ту захири мор бош!  
Ё бами сози хирад, ё пардаи зерӣ чунун,  
Ё зи мастӣ беҳабар, ё аз адаб хушёр бош!  
Қадри ҳар чинсест андар чорсӯи эътибор,  
Ё матои косиде, ё гармии бозор бош!  
Барзанад ҳар ҷо муҳаббат фарши шодурвони ғам,  
Гар таноби хайма натвонӣ шудан, мисмор бош!  
Соясон такрори дарси тирабахтӣ то ба кай?!  
Маънии равшан шаву чун офтоб изҳор бош!  
Нест дарди дигаре ҳаргиз маризи ишқро,  
Офият дорӣ талаб, чун чашми ӯ бемор бош.  
Пардаи сози адам кам нест аз базми вучуд,  
Хирмани ҳастӣ ба оташ сӯзу мусиқор бош!  
Гар зи худ рафтӣ, ҳисоби ҳастият гардад фузун,  
Сифросо як адад аз кам шудан бисёр бош!  
Аз ҳаёли нашъаҳои ҷоми ҷамшедӣ гузар,  
Нест софӣ дар дилат, ойинаро зангор бош!  
Ќуз нишони фатҳ набвад бар ливои парчамат,  
Рояти Мансур меҳохӣ, аламбардор бош!  
Чанд бо оҳанги қонуни муҳаббат зистан?!  
Ё паси ин парда шав, ё нағмаи ин тор бош!  
Нестӣ гар маркази таълими ин даври фалак,  
Чун камон ҳамёзаи оғӯши ин паргор бош!  
Равшан аст мазмуни Бедил, Туграл, аз сад офтоб:  
«Зарра ҳам кам нест, то бошӣ, ҳамин миқдор бош!»

---

<sup>1</sup> Сандал – дарахте, ки ҷӯби он бисёр хушбӯст.

Чанд рӯзе бар бинои тоқи ғам меъмор бош,  
Ёвари уммед шав, ё сурати девор бош.  
Ё самуми ҳаҷр шав, ё нақҳати базми висол,  
Ё хазони бемаҳал, ё равнақи гулзор бош!  
То тавонӣ, саъй кун, аз ин чаман берун марав,  
Гулшуданҳоят агар мумкин набошад, хор бош!  
Нест дар кеши муҳаббат имтиёзи куфру дин,  
Риштаи тасбеҳ натвонӣ шудан, зуннор бош!  
Орзуи оташи ғам боядат парвонасон,  
Ҳамчу шамъи базми ишрат то саҳар бедор бош.  
Пеш аз он афтад туро, эй гул, ба ҷамъият ҳалал,  
Ё гулоби шиша шав, ё зинати дастор бош!  
Пеша кун аз базми имкон ихтиёри муштарӣ,  
Ёрро ҳамдам най, боре ту бо ағёр бош.  
То кай аз инкори теғи ў ба ноҳақ зистан?  
Ё қабули ин шаҳодат кун ва ё иқрор бош.  
Баски бошад ишқбозӣ сарнавишти обрў,  
Нест номусат агар, бигзар зи фахру ор бош!  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил месарояд мисрае:  
«Бар сари мижгон чу ашк истодаӣ, ҳушёр бош!»

Бинои ишқ гарат ҳаст, хонавайрон бош,  
Навои сози фироқат бувад, найистон бош.  
Агар зи моидаи умр лаззате хоҳӣ,  
Ду рӯз бар сари ин хони ғам ту меҳмон бош.  
Зи коргоҳи ҷаҳон кор агар ҳамечӯӣ,  
Ба ғайри ишқ зи кори ҷаҳон пушаймон бош.  
На з-эътибор тигӣ ҳаст гирияи шабнам,  
Гуҳар шудан натавонӣ агар ту, найсон бош.  
Кушоду бастӣ карам маънии дигар дорад,  
Мабош чашми ҳасисону дасти эҳсон бош.  
Шарар ба хирмани ҳастӣ бизан чу парвона,  
Бисоти хеш агар сӯхтӣ, чароғон бош.  
Фусуни ҳалқаи мори сияҳ бувад найранг,  
Хаёли гардиши зулфаш куну парешон бош.  
Мабош маркази ҷамъияти адаб чу хирад,  
Зи ҳамнишинии ин мардумон гурезон бош.  
Ба сурати руҳи ӯ нест шоҳиди дигар,  
Қасам ба ҷавҳари ойина, саҳт ҳайрон бош!  
Фусурдагист чу ойина ҷавҳари ишқат,  
Чу зоҳид аз нафаси хештан зимистон бош.  
Зи рамзи маънии Бедил ба ҳайратам, Туграл:  
«Ба ҳусни маънии куфр обрӯи имон бош».

Ҳар киро бошад чу ман гар шӯхи симин ғабғабаш,  
Дар чаҳон набвад ба ғайр аз шодкомӣ машрабаш.  
Оқибат, ҳар кас, ки дил бастаст андар зулфи ӯ,  
Ҳал шавад аз уқдаҳои ин муаммо матлабаш.  
Мерасад охир ба васли давлати лайливашон,  
Ошиқеро гар бувад Мачнун шарикӣ мактабаш.  
То дами рӯзи қиёмат сад ақиқ андар Яман  
Ҳуни ҳасрат меҳӯрад аз сурхии лаъли лабаш.  
Менамояд чашми моро чун ҳилоли рӯзи ид  
Ҳар кучо бошад нишони лаъли пои маркабаш.  
Ваъдаи як бўсаи маршрут чонам карда буд,  
Насхи таълиқ аст, гӯё, хатти райҳони лабаш.  
Моҳ дар ақраб бувад манҳус дар назди ҳақим,  
Эй хуш он рӯзе, ки бошад моҳ андар ақрабаш.  
Чун сагон нолид Туғрал бар дараши то субҳдам,  
Н-омадаш раҳме ба дил аз нолаи ними шабаш.

Шаҳодатбисмилам аз як нигоҳи чашми мастасташ\*,  
Аҷал дар хотирам н-ояд зи лаъли майпарастасташ.  
Муҳити кулфати ғамро дилам з-он рӯ шуда моҳӣ,  
Ки то берун кашад з-он баҳри ғам он маҳ ба шаасташ.  
Сари таслим хубонро ба пой ӯ аз он бошад,  
Ки андар сар бувад ўро кулоҳи қачшикасташ.  
Аз ӯ хоҳам кушоди мушкили бахти сиёҳи худ,  
Ки бошад бастану бикшодани дилҳо ба дастасташ.  
Ливои нозанинӣ аз ҳама боло зада ҳуснаш  
Аз он рӯзе, ки андар маснади хубӣ нишастасташ.  
Дилам ҳамчун сипанд аз оташи ишқаш ҳамесўзад,  
Зи хомўшӣ вале як раҳ аз ин мичмар наҷастасташ.  
Яке сар кай бувад холӣ зи савдои хаёли ӯ?  
Зи доми ҳалқаи гесўи ӯ як дил нарастасташ!  
Назокат чокари сарви қади шамшоди ӯ гашта,  
Пайи торочи дилҳо дар камар то баҳла<sup>1</sup> бастасташ.  
Чаманро боғбон зинат фузуд аз баҳри ташрифат,  
Фидои мақдами неки ту созад, ҳар чӣ ҳастасташ.  
Агарчи субҳ зад дам аз дами субҳи буноғўшат,  
Синони найзаи хуршед ўро сина ҳастасташ.  
Ниҳоли боғи табъам, Туғрал, аз хуршед бар дорад,  
Ба гулчинӣ дар ин гулшан ба ҳар қобил раҳ аасташ.

---

\* Мастасташ – яъне, масташ ва ин ҳам як навъ аз вожасозиҳои ҷаноби Туғрал аст, ки мисдоқашро дар осори ӯ дидем.

<sup>1</sup> Баҳла – дастпӯши чармини шикорӣ.

Зи худ чандон фаромӯшам, ки н-оям ҳеч дар ёдаш,  
Агарчи ҳамчу булбул рӯзу шаб бошам ба фарёдаш.  
Дар ин гулшан, надонам, оташи шавқӣ кӣ боло шуд,  
Ки қумрӣ шуд чу хокистар ба ёди сарви озодаш.  
Бувад таъзими якрангӣ ба ҳам улфатпарастонро,  
Сари машшота мебошад ба пой нахли шамшодаш.  
Ба ёди сурати чашмаш шудам чун сурма аз ҳайрат,  
Магар шуд мӯи чинӣ хомаи ангушти Бехзодаш?!  
Зи ҷӯши чилва нахли қоматаш аз бод мерақсад,  
Ба сахни боғ чун сарве, ки ҳар сӯ афканад бодаш.  
Сафед аз интизори Кӯҳкан шуд чашми навмедӣ,  
Ки ҷӯи шир кай гардад зи Ширин коми Фарҳодаш.  
Навои нолаи булбул агар бар осмон сояд,  
Ба гӯши ранги гул ҳаргиз наёяд сози фарёдаш.  
Нигоҳ аз дидани рӯят зи ҳайрат машрабе дорад,  
Нигар, аз ҷавҳари ойина шуд сармашқӣ устодаш.  
Ба қуллоби ҳавас то чанд оҳуи сухан гирӣ?!  
Ғизоли мо канад доми умед аз чашми сайёдаш!  
Раҳой нест аз доми аҷал, азбас намебошад  
Шикасти байзаи фўлод андар банди озодаш.  
Хушо, Туғрал, зи мазмуни ҷаноби ҳазрати Бедил,  
«Ки улфат оламеро доғ кард, оташ ба бунёдаш!»

Агар бар қосиди наззора бахшад рухсати бораш,  
Бисоти хирмани ҳастӣ бисӯзад барқи дидораш.  
Маро шуд сояи шамшод аз боли ҳумо беҳтар,  
Ки бошад бахти ман вобастаи зулфи нигунсораш .  
Шаби ҳаҷраш надорад субҳ аз сомони истиғно,  
Халосӣ нест ҷуз мурдан, ҳамин бошад агар қораш!  
Агар саъйи талаб з-ин ҳалқа бошад дастбанди ў,  
Набошад маркази таслим ғайр аз гардани ёраш.  
Маризи интизорашро саломат гар ҳавас бошад,  
Бувад доруи дарди ишқ набзи чашми бемораш.  
Баму зери муҳаббат пардае дорад, ки меояд  
Навои нағмаи «Ушшоқ» аз оҳанги ҳар тораш.  
Ба ҳаққи ишқ ҳар кас дар муҳаббат гар зафар хоҳад,  
Намебошад ба ғайр аз рояти Мансур бар дораш.  
Дилам аз ганҷи рухсораш тамошо орзу дорад,  
Вале метарсам аз ёди ҳаёли зулфи чун мораш.  
Намебинӣ ба ҷуз ойина аз бому дараш дигар,  
Агар ҳайрат ҳавас дорӣ, ниғаҳ кун нақши девораш!  
Бинои хонаи ҳастӣ асоси нестӣ дорад,  
Ҳамин осори вайронӣ бувад аз тарҳи меъмораш.  
Дар ин гулшан чӣ дил бандӣ, ки Бедил гуфтааст, Туграл,  
«Баҳорат булбуле дорад, ки шакли «ло»-ст минқораш».

Ҳар киро гар дилбараш бошад, набошад дил бараш,  
Дил бараш бошад фидо, он чо ки бошад дилбараш.  
Моҳи ман ҳар сӯ нишинад, офтоб он чо бувад,  
Чатри хуршед аст гӯё соябоне бар сараш,  
Он ки нӯшад дурд, нӯшашро наменӯшад дигар,  
Гар бувад оби зулол аз чӯйбори Кавсараш.  
Беҳ нагардад фоли иқболи вай аз бурчи шараф,  
Ҳар киро рӯзи азал махсус бошад ахтараш.  
Хонақоҳи ишқро, к-аш бошад ў рашки ҳарам,  
Кай хатибе чун суроҳӣ бошад андар минбараш?!  
Пеш аз ин бебок чонам буд теғашро араз,  
Лек метарсам кунун, хун бошад андар чавҳараш.  
Тарсамаш, озурда гардад аз камоли нозуки,  
Гар бувад аз барги гул фарши қумоши бистараш.  
Аз пайи таҳрири авроқи ҳами абрӯи ў  
Риштаи қавси қузаҳро<sup>1</sup> соз тори мистараш!  
Гар равӣ чун шона андар чаъди зулфаш мӯбамў,  
Чуз дили Туғрал намеебӣ дигар дар чанбараш!

---

<sup>1</sup> Қавси қузаҳ – рангинкамон.

Надонам гармии хуне, ки дорад ранги таъсираш,  
Ки чавҳар гул кунад ойинасон аз оби шамшераш.  
Агар хушам кунад дар зулмати зулфаш шабехунро,  
Асас гар моҳ бошад, манъ натвон кард шабгираш!  
Камони абрӯи ӯ ҳар кучо гар новак андозад,  
Расо гардад пари мурғи муҳаббат аз пари тираш.  
Аз он ҳар дам кашад теғ аз наёми хеш бар қатлам,  
Ки набвад чавҳаре чуз хуни ман дигар ба шамшераш.  
Равон лаззат барад аз мусҳафи рӯяш назар кардан,  
Ки аз рӯҳулбаёни рӯҳ бошад шарҳу тафсираш.  
Навои пардаи ғам баски мизробӣ дигар дорад,  
Намебошад ба чуз «Ушшоқ» оҳанги баму зераш.  
Арақ гул мекунад субҳи умед аз шомӣ навмедӣ,  
Бувад аз мӯҳри шабнам гармии бозори таъсираш.  
Ба як дам умр аз қайди тааллуқ нест озодӣ,  
Хубоб ойинае дорад, ки бошад мавҷ занҷираш.  
Ба субҳи инфӣёл аз шармӣ чуръат дам занад ишқам,  
Хиҷолат шабнаме дорад, ки бемехрист тасвираш.  
Биноӣ токатамро сӯхт, Туғрал, мисраи Бедил,  
«Ки токи умр чун бишкаст, мумкин нест таъмираш».

Чӣ хосият бувад, ё Раб, насиби чашми зехгираш,  
Ки дар парвоз меояд дил аз шавқи пари тираш?!  
Хаёли абрӯяш кун, китъаи рангин ҳавас дорӣ,  
Ки сармашқи шаҳодат нест ғайр аз мадди шамшераш.  
Ба савдои сари бозори ғам девона мегардад,  
Агар афтад ба пой ақл зулфи ҳамчу занчираш.  
Зи мазмуни баландихои қаддаш як қалам гӯям,  
Қалам аз шохи тӯбо кун, агар хоҳӣ ту тахрираш.  
Чу ман ҳар кас ҳадиси лаъли ширинаш баён созад,  
Шакар резад ба ҳангоми сухан аз шахди тақрираш.  
Каманди чазбаи шавқаш ачаб хосияте дорад,  
Ки бошад донаҳои доми матлаб хуни нахчираш.  
Шикасти ранги чуръат шуд насиби хомаи Монӣ,  
Ки имкони дурустӣ нест андар нақши тасвираш.  
Чӣ афсун аст, ё Раб, ҳамчу махмал наргиси ўро,  
Ки мебошад ба хоби нозу бедор аст таъсираш?!  
Ба шомӣ ҳаҷр аз субҳи висоли ў машав ғофил,  
Ки мечӯшад зи пистони амал шир аз табошираш<sup>1</sup>.  
Чӣ дарди сар маро аз эътибороти маҳак акнун,  
Иёри софие дорам, ки ҳочат нест иксираш.  
Зи меъмори қазо ҳаргиз набинад рӯи ободӣ  
Бинои хонаи ҳастӣ, ки вайрон аст таъмираш!  
Хушо, аз мисраи мавзунӣ дарёи сухан, Туграл:  
«Арақ кард оҳи ман охир зи хиҷлатҳои таъсираш!»

---

<sup>1</sup> Табошир – гиёҳест, ки дар канори об мерӯяд ва соқаи зеризаминии он хосияти дорӯй дорад, хайзарон.

Ҳар кас, ки пур аз бодаи ишқ аст аёғаш,  
Ҷуз бӯи гули айш набошад ба димоғаш.  
Чун сарв зи ташвиши тааллуқ бувад озод,  
Онро, ки зи хокистари кумрист суроғаш.  
Чун лола дар ин боғ ба найранги муҳаббат  
Карданд нишон тавсани умри ту зи доғаш.  
Рафтам ба тамошои баҳори чамани ишқ,  
Ҷуз сунбули ошуфта дигар нест ба боғаш.  
Як зарра гарат меҳру вафо ҳаст, тавон кард  
Аз сояи анқо асари ранг суроғаш.  
Ҳар кас, ки бувад оташи савдо ба сари ӯ,  
Равшан бувад аз равғани парвона чароғаш.  
Роҳест зи тақлид, ки дар боғи ҳақиқат  
Ёд аз равиши кабк диҳад чилваи зоғаш.  
Сармояи сад айш ба як зарра насанҷад,  
Дар зовияи ғам бувад онро ки фароғаш.  
Эй сӯхтаи доғи ҳавас, бигзар аз ин ғам,  
Азбаски надорӣ хабари лолаи боғаш!  
Туғрал, ба ҷаҳоне надихам мисраи Бедил:  
«Хуршед на ҷинсест, ки ҷӯй ба чароғаш!»

Физояд ҷавҳари теғи замон аз исми субҳонаш,  
Кушояд махзани маънӣ зи номи поки раҳмонаш.  
Дари ганчинаи дониш ба рӯи ҳар кӣ бикшояд,  
Дихад таълими сад ҳикмат ба Афлотуну Лукмонаш.  
Бувад ин нӯҳ фалак як марказ аз паргори ҳукми ў  
Вучуди олами одам даме аз субҳи эҳсонаш.  
Аз ў дар гиря бо тўри муҳаббат дар чаман булбул,  
В-аз ў дар ханда аз боди саҳар гул дар гулистонаш.  
Кулоҳи дилбарӣ з-ў қач ниҳода Юсуфи мисрӣ,  
Зулайхоро намуда мубталои доғи ҳичронаш.  
Гулистон қард ҳукми ў ба Иброҳим оташро,  
Начоти Нўҳро бахшид аз ғарқоби тўфонаш.  
Зи таҳқиқи камолоти улуми ў чӣ мепурсӣ?  
Ду олам як рақам аз интиҳоби сатри девонаш.  
Чу Мансури аналҳақ мезанад дам аз дами ваҳдат,  
Ҳар он к-ў чуръаи шавқе бинўшад аз хумистонаш.  
Фурў монад зи дарки фаҳми ў сад окилу доно,  
Дихад таълим ҳарфи Туғрал аз кунҳи дабистон.

Буте дорам, ки чатри меҳр бошад зеби аврангаш,  
Фалак бар чашм созад сурма хоки наъли шабрангаш.  
Зи ҳичронаш ба талхӣ чони ширин меканам, лекин  
Чу Фарҳодам дар ин кӯҳсору кай андешам аз сангаш.  
Ман аз фикри миёнаш кай бурун оям сари мӯе,  
Бад-ин мазмун дар оғӯши сухан бигрифтаам тангаш.  
Ба гулгашти чаман ҳар гаҳ ниқоб аз рух барандозад,  
Арақ бар рӯи гул гул мекунад аз шӯҳии рангаш.  
Табассум бо итоби ӯ сулуки доварӣ дорад,  
Чу барги бед меларзам ман аз ин сулҳу ин ҷангаш,  
Фусуни чашми ҷодуяш ба ранге мебарад дилро,  
Ки имкони раҳой нест аз ойини найрангаш.  
Ба Чин Бехзод ҷуз чини ҷабин дигар намебинад,  
Ки бошад чини зулфи ӯ гиребонгири Аржангаш.  
Чӣ сон сар бикшам аз амраш, ки чун ранги ҳиноӣ ӯ  
Инони тавсани умрам бувад имрӯз дар ҷангаш?!  
Чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, ҳазрати баҳри сухан Бедил:  
«Ба торочи ҷунун додам, чи ҳастиву чи фарҳангаш!»

Дамад субҳи умеди ман агар аз шомӣ ҳичронаш,  
Нигаҳ хуршед хирман мекунад аз рӯи тобонаш.  
Чӣ сон оям ба арзи ҷавҳари фарди даҳони ӯ,  
Ки ҳикматҳо бувад пӯшида дар тафриқи имконаш!  
Агарчи ҷашми ман равшан шуд аз хоки раҳаш, лекин  
Димоғи шона торик аст аз зулфи парешонаш.  
Хумори ҷашми ӯ зоҳид ба хоби ноз агар бинад,  
Ба як наззора мебозад гарав аз нақди имонаш.  
Навозишномаҳои вазъи ҷудаш гар баён созам,  
Арақ бар рӯи Ҳотам гул кунад аз шарми эҳсонаш.  
Агар бар даъвии рӯяш гул андар боғ бархезад,  
Кашад домони зулфи ӯ ба хоре аз гиребонаш.  
Ба роҳи водии ишқаш туро аз сар қадам бояд,  
Ки ошиқро набошад бок аз хори муғелонаш.  
Барои лаъли Ширин Кӯҳкан ҷон меканад, лекин  
Намеарзад ба пеши ӯ ба як ҷав қимати ҷонаш!  
Нагардад ҳар кас аз лофи муҳаббат ҳамсари Мачнун,  
Бувад хосияти давлат дар ангушти Сулаймонаш!  
Хушо аз мисраи султони авранги сухан, Туграл:  
«Шикасти мо тамошо кун, мапурс аз ранги паймонаш!»

Чӣ имкон аст, гардад аз дилам берун таманнояш,  
Ки бошад суратам ойинасон маҳви тамошояш.  
Барои интизори ўст тамҳиди нафас ҳар дам,  
Ки дар оғўши дил аз шавқ ҳолӣ мекунад ҷояш.  
Ниғахро сурмаи чашми умеди хайрати худ кун,  
Агар дорӣ ҳавас аз сурмаи хоки кафи пояш.  
Дурустӣ нест осон аз шикасти мушкили зулфаш,  
Ки айни уқда мебошад кушоди ҳар муаммояш.  
Дар ин ишратсаро гар нашъаи умри абад хоҳӣ,  
Тамошо кун ба ёди қадди ў ҷўши дуболояш.  
Намедонам, чӣ сайёдест дар ойина чашми ў,  
Ки мумкин нест растан аз каманди зулфи гирояш!  
Қумоши ҳусни ў дар чилваи арзи зуҳур омад,  
Бувад шўре ба бозори ҷаҳон аз ҷўши савдояш.  
Маро аз ҷоми тақсими азал ин нашъа зоҳир шуд,  
Ки мебошад сари айши абад дар пои минояш.  
Сафои оразаш аз сабзаи тар шуд зумуррадгун,  
Хати райҳони ёкут аст бар лаъли гуҳарзояш.  
Бувад дашти чунун девонаам аз як қадам, лекин  
Хаёли ҳалқаи он зулф занчирест бар пояш.  
Ҳамин бошад агар мавҷи талотум баҳри раҳматро,  
Арақ гул мекунад имрӯзи ман аз шарми фардояш.  
Ба хун бояд навиштан, Туғрал, ин як мисраи Бедил:  
«Ҳанўз аз хоки муштоқон ҳиноӣ мешавад пояш».

Мекунад наззора то бар рӯи он танноз рақс,  
Ҳамчу он тифле, ки дар гулшан кунад аз ноз рақс.  
Чилваӣ ҳуснаш кунун дар чашми бозам мекунад  
Чун хиромӣ чилваӣ теҳу ба чашми боз рақс.  
Дорад аз хатти лабаш пайғамбари ҳуснаш китоб,  
Турфа пайғамбар, ки мебошад варо эҷоз рақс.  
Дар ҳамаи зулфаш дилам имрӯз мерақсад чунон,  
Ҳамчу он гӯе, ки созад пеши чавгонбоз рақс.  
Раши раққос аст анҷомӣ тапишҳои дилам,  
Гар кунад он шӯҳи раққосӣ даме оғоз рақс.  
Дӯш дар оҳанги «Ушшоқ» аз «Наво» меқўфт по,  
Мекунад он гулбадан имрӯз дар «Шаҳноз» рақс.  
Мутрибо, зеру бамаи қонуни ҳудро соз кун,  
То насозад он парӣ дар анҷуман носоз рақс.  
Дишабам як бор рақсидӣ, кунун, баҳри Худо,  
Боз рақсу боз рақсу боз рақсу боз рақс!  
Сирри ишқаш, Туғрал, аз тамкини дил пӯшида буд,  
Баски мерақсад дилам, тарсам, шавад ғаммоз рақс!

То қазо зад хаймаи ҳастӣ дар ин нилибисот,  
Шаҳди чоми айшро бо заҳри ғам кард ихтилот.  
Роҳате набвад ба кас дар меҳнатободи ҷаҳон,  
Ҷои осоиш набошад саҳну боми ин работ.  
Фурсати фардо зи девони азал н-омад туро,  
Метавонӣ, кун ту кори хеш имрӯз эҳтиёт.  
Дар сулуки ошиқӣ тамкин бувад шартӣ адаб,  
Боргоҳи ишқ набвад ҷои ҳазлу инбисот.<sup>1</sup>  
Золи дунёро, ки мардон се талоқаш додаанд,  
Ғарраи макраш машав, бинӣ ба гӯши ӯ кирот<sup>2</sup>.  
Оқибат печад ба поят риштаи доми аҷал,  
Маслаҳи дунё, ки аз шому саҳар дорад қимот.  
Туғрал, аз чоми азал бо қисмати худ розиям,  
Заҳри ғам бошад насибам аз қазо ҷои кубот.

---

<sup>1</sup> Инбисот – шодӣ.

<sup>2</sup> Қирот – гӯшвора.

Гар най булбул, туро аз сўҳбати гулҳо чӣ ҳаз?!  
Нестӣ Мачнун, туро аз меҳнати Лайло чӣ ҳаз?!  
Ғўта дар баҳри ҳичолат зан, гуҳар мебоядат,  
Мурғи хокиро зи мавҷи софии дарё чӣ ҳаз?..  
Орзуи васл аз авҳом кай гардад тамом?!  
Гар набошад бода бо махмур, аз мино чӣ ҳаз?!  
Сўҳбати равшандилон ҳар ҷо намебахшад асар,  
Сангро аз тобиши меҳри ҷаҳоноро чӣ ҳаз?!  
Нест имкони сухан бо ёр бе тамҳиди ҷаҳд,  
Гар най Мўсо, туро аз Туру аз Сино чӣ ҳаз?!  
Дидаи дил соф кун, аз тўҳмати кўрӣ баро,  
К-аз фурўғи сурма андар чашми нобино чӣ ҳаз?!  
Гар найӣ ошиқ, марав дар домани дашти ҷунун,  
Доғ набвад дар дилат, аз лолаи ҳамро чӣ ҳаз?!  
То тавонӣ, соз ислоҳи мизоҷи худ, вале  
Дар димоғи фосидат аз анбари соро чӣ ҳаз?!  
Зинҳор аз ҳосили дунё муроде пеша кун,  
Ҳосиле гар нестат, аз ҳосили дунё чӣ ҳаз?!  
Худ табиби худ шаву бемории худ кун даво,  
Қобили сихҳат най, аз Бўалӣ Сино чӣ ҳаз?!  
Мақсад аз ҷаннат маро, Туғрал, бувад дидори ў,  
Гар на дидораш бувад, аз ҷаннатулмаъво чӣ ҳаз?!

Беди Мачнунро ба чуз ошуфтагӣ аз бар чӣ ҳаз?  
Аз садои нағмаи булбул ба гӯши кар чӣ ҳаз?  
Фарши Мачнун кисвати хоки дари Лайлӣ бувад,  
Гар на манзураш бувад Лайлӣ, зи хоки дар чӣ ҳаз?  
Фикри укбо кун, бувад шамъи далели роҳатат,  
Аҳриманро чуз надомат аз сафи маҳшар чӣ ҳаз?  
Кӯҳкан аз ишқи Ширин ҷони ширин меканад,  
Чуз садои теша андар гӯши ӯ дигар чӣ ҳаз?  
Дам ба дам гардад зи хунам ҷавҳари теғаш фузун,  
Хун набошад теғро, аз ҷилваи ҷавҳар чӣ ҳаз?  
Эй ки тоҷи салтанат дорӣ, адолат пеша кун,  
Гар сулуки адл набвад, шоҳро з-афсар чӣ ҳаз?  
Тухми ҳанзал гар бувад дар набзи амрозат даво,  
Дар мазоқат з-илтиёми марҳами шаккар чӣ ҳаз?  
Бистари ноз аст фарши чашми бемораш, вале  
Паҳлуи беморро аз роҳати бистар чӣ ҳаз?  
Сафҳаи дилро ту мистар зан барои муддао,  
Бе саводи муддао бо сафҳа аз мистар чӣ ҳаз?  
Хушкмағзонро зи файзи дидаи тар баҳра нест,  
Гар набошад абр дил, Туғрал, зи хушку тар чӣ ҳаз?

Ҳар кас, ки дорад як дилбари файз,  
Маҳв аст, гӯё, дар манзари файз.  
Дар ҳар ду олам ҳаргиз намирӣ,  
Гар кушта гардӣ аз ханҷари файз!  
Дар зулмати ғам мекун таҳаммул,  
Бошад, ки ёбӣ равшангари файз.  
Сад дил шухудаш бошад ба даъво,  
Ҳар кас, ки дорад як маҳзари файз.  
Бе субҳ як дам ҳаргиз набинӣ  
Бар фарқи хуршед ин афсари файз.  
Килки адабро бар сафҳаи дил  
Бинмоӣ роҳе аз мистари файз.  
Ғофил чӣ бошӣ, маҳбуби матлуб  
Дар ҳоби ноз аст бар бистари файз!  
Хуш метавонӣ кардан димоғат  
То бу, ки ёбӣ аз анбари файз.  
Ойинасон шав аз софии дил,  
Гирӣ ҷаҳоне аз ҷавҳари файз.  
Зоеъ магардон, ҳаргиз нарёяд  
Дар ҳар замин савсанбари файз.  
Монанди тӯтӣ дар коми Туғрал  
Ҳаргиз набошад ҷуз шаккари файз.

То шуд аз катми<sup>1</sup> адам дар мулки ҳастӣ буди шамъ,  
Доя шуд парвона, гўё, дар шаби мавлуди шамъ.  
Баски шаб то рӯз дорад гирия бар ҳоли ҷаҳон,  
Ҷуз садои ашки ҳасрат кай бувад дар руди шамъ?!  
Гарчи бошад чинси ўро гармии бозори шаб,  
Ғайри чон кандан аз ин савдо набошад суди шамъ.  
Гардани аҳли қарам андар баландӣ шуд масал,  
Як ҷаҳон парвона мебошад мутеи ҷуди шамъ.  
Бошад аз ҷўши савдо толеи ў Муштарӣ,  
Рашк меояд маро аз толеи масъуди шамъ.  
Дар қиём истода бо як пой аз шаб то саҳар,  
Қас намедонад, ҷӣ бошад оқибат мақсуди шамъ.  
Дар вафо сар дод ҳар қас, зиндагӣ аз сар гирифт,  
Ин масал равшан бувад аз ҷисми ғамфарсуди шамъ.  
Гар набошад шамъ, кай парвона бошад дар ҷаҳон?!  
Буди ин парвонаҳо набвад магар аз буди шамъ?!  
Туғрал, аз ҷўши ғами савдои ў маълум шуд,  
Қ-аш бувад аз рағани парвона, гўё, дуди шамъ!

---

<sup>1</sup> Катм – пинҳон доштан.

Баски шаб то рӯз аз ғам гирияҳо дорад чароғ,  
Аз забони шўъла арзи муддао дорад чароғ.  
Ҳайрате дорам, ки доим нонаш андар равған аст,  
Нолаву фарёд ҳар соат чаро дорад чароғ?!  
Баҳри дафъи лашкари зулмат кунун шаб то сахар  
Аз пари парвона, аз оташ ливо дорад чароғ.  
Дар муҳити оташи ғам киштии уммеди ў,  
Кай ба чуз парвона фикри нохудо дорад чароғ?!  
Туғрал, ин асрори махфӣ нек равшан шуд маро,  
К-аш аз ин бетоқатӣ як муддао дорад чароғ!

Аз камоли равшанӣ дар дида шуд ҷои ҷароғ,  
Кас набошад дар ҷаҳон имрӯз ҳамтои ҷароғ!  
Роҳ торик асту ту мағрури шамъи дил машав,  
Равшанӣ ҳаргиз намебинӣ ту дар пои ҷароғ.  
Мақсад аз сӯзу гудозу гираву охи шабаш  
Ғайри ҷонбозӣ намебошад таманнои ҷароғ.  
Дар шабистони ҷунун андар сулуки ошиқӣ  
Боли сад парвона мечинӣ зи гулҳои ҷароғ.  
Сӯхбати ноаҳл бошад мӯҷиби озори дил,  
Бештар аз об бошад шӯру ғавғои ҷароғ.  
Муштарӣ ҷӯшад агар дар зулматободи ҷаҳон,  
Кай касе донад ба ҷуз парвона савдои ҷароғ?!  
То ба субҳи ҳашр ҷуз парвонаи шамъи адаб  
Нест дигар моҳие, Туғрал, ба дарёи ҷароғ!

Эй ба хубӣ дар миёни хубрӯён мӯътараф,  
Ҷабҳаи гулрост аз шарми рухат доғи калаф!  
Гарчи дар банди ҷунунам, лек ҳар сӯ мекашад  
Домани зулфаш гиребони маро аз ҳар тараф.  
Хок гардидам ба роҳаш бар умеди интизор,  
Гар расад пояш ба фарқам, бас бувад инам шараф!  
Пой неҳ дар водии ғам, доман аз олам бикаш,  
То ба кай печӣ сари худ дар гиребон чун кашаф?!<sup>1</sup>  
Хондаам дарси муҳаббат пеши устоди ҷунун,  
Шуд аз он асрори ишқи ӯ диламро мункашаф,  
Нест ин саҳрои олам ҷуз ҷарогоҳи давоб,  
То ба кай ҷашми ту бошад ҳамчу ҳайвон дар алаф?!  
Мағзар аз ойини неконе, ки буданд қабл аз ин,  
Рафтагон рафтанд андар суннати аҳли салаф.  
Бо ҳунар бигзар ту аз ғаввосии баҳри суҳан,  
Барнаёяд дурри қимат аз даруни ҳар садаф.  
Баски дар мулки маонӣ ман нишони шӯҳратам,  
Синаи ман шуд аз он тири ҳаводисро ҳадаф.  
Сад дури маънӣ ба силки назм меорам, вале  
Нест саррофе, ки созад фарқ гавҳар аз хазаф.  
Бандае аз бандагони ҳазрати ишқам кунун,  
Гарчи бошам дар қатори оли султони Наҷаф.  
Офарин бар мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Нотавонӣ оламе дорад тақаллуфбартараф».

---

<sup>1</sup> Кашаф – сангпушт.

Ёри моро пераҳан аз барги гул бошад латиф,  
Аз ҳарири партави маҳ бар рухаш дорад насиф.  
Ғунчааш ҳар дам барад аз оташи ёкут об,  
Кай шавад лаъли Бадахшон бо лаби лаълаш ҳариф!  
Ин чӣ найранг аст дар бозори имкон, аз ғамаш,  
Ҳеч кас ҳолӣ набошад аз вазеъу аз шариф.  
Он қадар нахли муродам бори ҳичрон дод бар,  
Барги умрам шуд ҳазон чун барги гул андар ҳариф  
Ғаштам аз бори тааллуқ сарвосо мултавӣ,  
То ки дидам бо қадаш ғесӯи Лайлояш лафиф.<sup>1</sup>  
Баски кардам дар ғамаш фарёд аз шаб то сахар,  
Пайкарам чун бол зери бори меҳнат шуд заиф!  
Туғрал, азбас кардаам ман васф сар то пой ӯ,  
Мисраи барҷастаам бо қомати ӯ шуд радиф.

---

<sup>1</sup> Лафиф – омехта, дарҳампечида.

Эй шўҳи паривашони офоқ,  
Барбоддеҳи шикеби ушшоқ!  
Набвад ба ҷаҳон касе зи одам  
Як тан, ки туро бувад на муштоқ!  
Бечора дилам, ки чуфти ғам шуд,  
То кардаам абрӯи хамат тоқ.  
Ҳамдарс будам ба ишқи Маҷнун,  
Ў рафт ба дашту ман ба асвоқ.  
Дар гардани ҷони ман ниҳодӣ  
Монанди сукони хеш атвоқ.  
Рӯҳам ба азал миёни арвоҳ  
Бо ишқи ту баста буд мисоқ.  
Шероза наметавон гирифтан  
Девони ғами туро зи авроқ.  
Машҳури вафову меҳр будӣ  
Дар байни шакарлабон ба ахлоқ.  
Бисёр буридӣ ошиқонро  
Бо теғи ҷафову зулми аъноқ.  
Аз оташи ишқбор, Туғрал,  
Гардид қарору сабрам ихроқ.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Ихроқ – ҳарик, сӯҳор.

Эй лаъли лаби ту чони ошиқ,  
Абрӯи қачат камони ошиқ.  
Рӯзу шабу солу моҳ набвад  
Ќуз номи ту бар забони ошиқ.  
Бе хандаи лаъли ту нахандад  
Як бор зи ғам даҳони ошиқ.  
Дар маслахи ишқ сар буридан  
Бошад магар имтиҳони ошиқ?  
Бе рӯи гули ту ҳамчу булбул  
Бар чарх расад ғиғони ошиқ.  
Ҳар гаҳ ба лабон лабон кушой,  
Хандад ба лабон лабони ошиқ.  
Ту рӯҳи равони ошиқонӣ,  
Рафтӣ ту, равад равони ошиқ.  
Як бор зи роҳи меҳрубонӣ  
Бигзар тарафи макони ошиқ.  
Эй шӯҳ, чаро хабар надорӣ  
Аз Туғрали нотаवони ошиқ?!

Шарар ба арзи таманнои частане аз санг  
Дар ин ситамкада умрест хуфта бо дили танг.  
Ба боғи даҳр, ки андар гулаш намебошад  
На эътибор бо бўю на эътимод ба ранг.  
Бақо ба талхии заҳри аҷал намеарзад,  
Махӯр фиреби таманнои рангу бўи шаранг!  
Хаёли роҳат аз ин чодари фусун нанмо,  
Чаҳон, ки чоӣ фиреб асту хонаи найранг.  
Дил аз кудурати авҳомӣ ғайр холӣ кун,  
Ки тира мешавад ойина аз ҳуҷуми занг!  
Барам гарав зи рами оҳувон, ки натвон кард  
Ҳисоби даҳшатам аз нуқтаҳои пушти паланг.  
Зи бими бодӣ ҳаводис чу мӯ ҳамеларзам,  
Нишони мӯи миёнаш зи мӯ кашад Аржанг.  
Ҳазорпост ба гӯшам, ба ғайри сози ғамаш,  
Садон барбати Ноҳиду нағмаи наю чанг!  
Мачӯ зи вазъи чаҳон кадру эътибори маро,  
Шудам ба сафҳаи имкон мисоли мисраи ланг.  
Сиришки ғам ба раҳаш баски рехтам, Туғрал,  
Зи чӯши ашки надомат равам ба коми наҳанг?!

Дорад чаман зи равнақи фасли баҳор ранг,  
Ҳар барги гул гирифта магар аз ҳазор ранг.  
Имрӯз дар бисоти гулистон ба фарши ноз  
Хобидааст шоҳиди гул дар канор ранг.  
Монанди зоҳидон ту ба сачҷодаи чаман  
Аз донаҳои субҳаи шабнам шумор ранг.  
Дорад ба боғ азми сафар қорвони гул,  
Гӯё ки меравад зи пайи навбаҳор ранг.  
Азбаски рехтам ба фироқаш сиришки ғам,  
Чашмам барад ба гиря зи шамъи мазор ранг.  
Наззора кун ба боғ, ки фурсат ғанимат аст,  
Азбаски гашта тавсани гулро савор ранг!  
Берангӣ аст ранги хуми нилии фалак,  
Гар нест бовари ту, аз ин хум барор ранг!  
Гулро ба пеши рӯи ту сомони хичлат аст,  
Навбат ба ҷуз арақ ба рухи шармсор ранг.  
Туғрал, нигар, ки ҳазрати Бедил чӣ гуфтааст:  
«Ин ҷост бебақо гулу беътибор ранг!»

Агар хиромӣ ба сӯи чаман бад-ин найранг,  
Ба пеши рӯи ту гул меравад зи ранг ба ранг.  
Ба сайди шердилони ҷаҳон ба сайёдӣ  
Ғизоли ҷашми ту ҳар дам кунад камини паланг.  
Ба ёди он қадӣ мавзун фитодаам аз по,  
Нишони тири ман омад камонхонаи ҷанг.  
Ба ғайри сози фироқат кӣ оварад дигар  
Навои нағмаи ушшоқро бад-ин оҳанг?!  
Ба боғи ҳусн зи хубон чу сарв мумтозӣ,  
Сӯи ту нисбати хубон бувад тахайюли банг.  
Тариқи мадҳи ту ман он қадар намудам тай,  
Шудам ба сафҳаи офоқ ҳамчу мисраи ланг.  
Дилат чу қитъаи санг аст, кӣ оташинхӯйӣ,  
Кӣ нест маскани оташ ба ғайри синаи санг.  
Шикаст равнақи бозори нақши тасвират  
Нигорхонаи чиниву коргоҳи Фаранг.  
Ба назди меҳнати рӯзи финоқ ёри маро  
Баробар аст дами аждаҳову коми наҳанг.  
Хушо зи мисраи дарёи маърифат, Туғрал,  
«Хубоб баст нафас, баски дид қофия танг».

Хофизат аз чашми бад бодо Худованди таъол,  
Бод, ё Раб, нахли қаддат дар маҳалли эътидол!  
Бодапаймойи майи майхонаи шавқи туам,  
Чанд пинҳон мекуни рухро зи мо, бинмо чамол!  
Як шабе сӯи мани саргаштаи маҳзун биё,  
Умрҳо шуд дар фироқам ман ба уммеди висол.  
Бо кӣ аз чабру чафоят шаммае созам баён?  
Ҷуз дили афсурда набвад маҳраме дар ин мақол.  
Чораи дарди дили бечораам соз, эй ҳабиб,  
Марҳам аз васлат бинех, дигар маро набвад маҷол.  
Аз чӣ рӯ з-афтадагони хеш вокиф нестӣ?  
Қадри моро менадонӣ, тифлӣ, эй нозукниҳол!  
Нолаҳо кардам чу най, таъсир дар гӯшат накард,  
Туғрали ошуфтаро ҳаргиз нагуфтӣ чист ҳол.

Маро шӯрест бар сар аз ғами дил,  
Намедонам кунун бешу ками дил.  
Тарашшӯх<sup>1</sup> мекунад аз дидаи ман  
Дамодам ашки хунин аз ями дил.  
Яке имрӯз бо мо сайри дил кун,  
Ки дорад оламе ин олами дил.  
Барафшон донаи кишти муродат,  
Шавад сарсабзу хуррам аз нами дил.  
Нишин дар пардаи мизробии созаш,  
Басе дорад наво зеру бами дил.  
Намегардад дигар сайди камонат  
Ғизоли ваҳшии мо аз рами дил.  
Тавофи Каъбаи дил кун, ки нӯшӣ,  
Зи чоҳи муддаоят Замзами дил.  
Қабули кас нагардад ин ҳикоят,  
Агар гӯӣ, ки бошад маҳрами дил.  
Дили худро ба меҳри дил қавӣ кун,  
Ки бошад иқди Парвин шабнами дил.  
Хирад бар чарх месояд алафро,  
Ливояш гар бувад аз парчами дил!  
Дар ин меҳнатсари имрӯз, Туграл,  
Намеёбам касеро ҳамдами дил!

---

<sup>1</sup> Тарашшӯх – таровиш, шоридан.

Баланд аст аз фалак маъвои Бедил,  
Набошад ҳеч касро ҷои Бедил!  
Намоям тўтиёи дидаи хеш,  
Агар ёбам ғубори пои Бедил.  
Надидам аз суҳангўёни олам  
Касеро дар ҷаҳон ҳамтои Бедил.  
Агар кўҳ аст, бошад Тури Сино  
В-агар дарё бувад, дарёи Бедил!  
Дили афлокро созад мушаббак<sup>1</sup>  
Ливои ҳиммати волои Бедил!  
Ба мижгон метавонам кард берун,  
Агар хоре халад дар пои Бедил!  
Намеебам кунун ҳолӣ диламро  
Замоне аз ғаму савдои Бедил.  
Қабои атласи нўҳ ҷархи гардун  
Бувад кўтоҳ бар болои Бедил!  
Ба рифъат бартар аст аз кўҳ, Туғрал,  
Ҷаноби ҳазрати Мирзои Бедил!

---

<sup>1</sup> Мушаббак – сўроҳдор, сўроҳ-сўроҳ.

Хушо рӯзе, ки аз мазмуни Туғрал  
Ба арз ояд дури макнуни Туғрал!  
Саманди фикри худро зан ту маҳмез,  
Намояд чилва дар ҳомуни Туғрал.  
Суханҳое, ки чун сеҳри ҳалол аст,  
Мураттаб гашта аз афсуни Туғрал.  
Пур аз гавҳар шавад домони фикрат,  
Равӣ дар қулзуми машҳуни Туғрал.  
Равон шуд аз ғамаш дарё зи чашмам,  
Ҳазар созед аз Ҷайҳуни Туғрал!  
Ачаб набвад, ки аз роҳи талаттуф  
Ба даст орад дили маҳзуни Туғрал.  
Макуш бо теғи ҳичронам, ки акнун  
Намеарзад ҷаҳон дар хуни Туғрал!  
Хаёли қомати дилдор бошад  
Асои қомати вожуни Туғрал!

Оламе аз рӯи ӯ дорад гулистон дар бағал,  
Бар рухаш наззораро бошад чароғон дар бағал.  
Аз саводи ҷаъди зулфаш ҳар замон бар лавҳи дил  
Нусхаи ошуфтае дорам парешон дар бағал.  
Тӯшаи лахти чигар кофӣ бувад ушшоқро,  
Меравам дар роҳи ишқаш бе лаби нон дар бағал.  
Кӯҳканваш кӯҳи дил кан, лафзи ширин боядат,  
Шоҳиди маънӣ наёяд бо ту осон дар бағал!  
Эътибороти ҷаҳон аз ҷӯши тамкини дил аст,  
Мавҷ гавҳарро бувад дойим гиребон дар бағал.  
Софтабӯн маҳви изҳоранд дар арзи адаб,  
Чавҳар аз ойна дорад чашми ҳайрон дар бағал.  
Он қадар дӯш аз ғамаш аз дида боридам гуҳар,  
Тифли ашқам меравад имрӯз тӯфон дар бағал.  
Ҳамчу булбул рӯзу шаб бо нола дорам улфате,  
К-аз фироқи ӯ маро бошад найистон дар бағал.  
Паҳлуи ушшоқ бошад гарм дар бозори ғам,  
Зоҳид аз афсурдагӣ дорад зимистон дар бағал.  
Ҳар замон, Туграл, кунун з-андеша ҳосил кардаам  
Аз ҳаёлободи зулфаш сад шабистон дар бағал.

Эй аз баҳори оразат наззораро чон дар бағал,  
Ойина дорад аз рухат чӯши чароғон дар бағал.  
Фарёди ошиқ кай кунад дар гӯши маъшукаш асар,  
Булбул надорад дар чаман чуз оҳу афғон дар бағал.  
Эй дида, дар базми адаб мағрури озоиш машав,  
Як субҳи васлашро бувад сад шомӣ ҳичрон дар бағал.  
Аз ёди тири ғамзааш эмин набошад синаам,  
Чашми хадангандози ӯ хобида пайкон дар бағал.  
Дар чорсӯйи ишқи ӯ во карда дуккони чунун,  
Аз баҳри савдои ғамаш дорем ҳамён дар бағал.  
Хондем дӯш андар чаман аз дафтари авроқи гул:  
Мушқил, ки ояд дилбарат имрӯз осон дар бағал.  
Аз баҳри таълиқи Чунун дар пои мардум мефитад,  
Тифли сиришкам гӯйе дорад дабистон дар бағал.  
Чини ҷабини мунъимон кай манъи ибромаш кунад,  
Чашми гадо бинад агар дасти каримон дар бағал?  
Доруи дигар кай бувад андар мариҷи ишқи ӯ,  
Бемори чашмашро бувад пайваста дармон дар бағал.  
Шамъ аз гудози оразат дар гиря аз шаб то саҳар,  
Чидаст доман то қамар, гӯё, гиребон дар бағал.  
Дӯш ин ғазал дар гӯши ман меғуфт деҳқони суҳан:  
Назме, ки Саъдӣ гуфтааст, дорад «Гулистон» дар бағал!  
Туграл, ҳазорон офарин бар мисраи баҳри суҳан:  
«Эй аз хиромат нақши по хуршеди тобон дар бағал!»

Эй наргиси мастат чаманорои тағофул,  
Бозори ту гарм аст зи савдои тағофул!  
Дар сурма чу бахти сияҳи мо ҳама акнун  
Хобида магар фитнаву ғавғои тағофул?!  
Ғафлатасари шавқ бувад ғунчаи лаълат,  
Хун гашт дили мо ба таманнои тағофул.  
Ҷон дар талабат дода ба уммеи нигоҳе,  
Охир, шудам аз чашми ту расвои тағофул!  
Як чуръае аз бодаи шавқи ту маро бас  
Дар анҷумани ноз зи минои тағофул.  
Шӯрест зи кайфияти майхонаи чашмат,  
Ҳайронам аз ин мастии саҳбои тағофул.  
Дар бодияи ишқ давидему надидем  
Ҷуз чашми ту нахчир ба саҳрои тағофул.  
Бо маслиҳати ишқ ба гулзори ҷамолаш  
Чашме бикушо баҳри тамошои тағофул.  
Аз васли ту маҳрум ман аз толеи пастам,  
Аз ноз баланд аст магар ҷои тағофул?!  
Эй ҳамнафасон, хори раҳи ишқ бароред  
Бо сӯзани мижғони ман аз пой тағофул.  
Туғрал, ҷӣ хуш аст мавҷаи дарёи маонӣ:  
«Ман куштаи тамкинаму расвои тағофул».

Лабат лаълу қадат тўбӣ, рухат гул,  
Манам дар гулшани ҳусни ту булбул.  
Ба даври маҳ фикандӣ зулфи мушкин,  
Кашидӣ хатти бутлони тасалсул.  
Аз он рўзе, ки дидам рӯи хубат,  
Шудам аз тоқату сабру таҳаммул.  
Қадат андар чаман шуд чилваоро,  
Ба тўбӣ таъна зад дар боғ сулсул.  
Расид аз накҳати зулфат ба гулшан,  
Зи ҳасрат шуд парешон ҳоли сунбул.  
Ба ёди лаъли ту дорад ба маҳфил  
Суроҳӣ аз забони бода кул-кул.  
Ҳар он сарро, ки савдои ту бошад,  
Набошад майли ў бо соғари мул.  
Ба мили сояи мижғони оҳу

Кашида наргисат кўҳли тағофул.  
Адофаҳмон чу теҳу дар гурезанд,  
Ба ҳар ҷониб кунад парвоз Туғрул.

Гар касе чинад зи боғи оразат як бор гул,  
Дар канори худ кунад тамҳиди сад гулзор гул.  
Кардаи то дидаи худ маҳраи дидори хеш,  
Ҷавҳари ойина орад ҳар дам аз зангор гул.  
Кам бувад ҳамчун гули рӯи ту гул андар чаман,  
Дар гулистони ҷаҳон дидем мо бисёр гул.  
Сурате аз чини зулфат гар фитад ногаҳ ба Чин,  
Панҷаи Бехзод мечинад зи шохи мор гул.  
Дар чаман гулро агар бинӣ ту бо сад рангу бў,  
Гар на монанди рухи ӯ бишкуфад, машмор гул!  
Ҳар кучо бошад ҳадиси пардаи рухсори ӯ,  
Сози мутриб оварад аз нағмаи ҳар тор гул.  
Дам ба дам з-икболи бахти хеш монанди ҳадаф  
Мекунад бар синаам тири нигоҳи ёр гул.  
З-аввали шаб то саҳар хобида андар фарши ноз,  
Кай шавад аз нолаи булбул даме бедор гул?!  
Ќуз дами ваҳдат ба зери рояти ишқаш мазан,  
Хуни Мансурат кунад ногаҳ зи ҷӯби дор гул.  
Ваҳ, ҷӣ хуш гуфтаст, Туғрал, Бедили баҳри сухан:  
«Ҳоки роҳе бошу аз ҳар нақши по бардор гул!»

Баски овардаст нахли қомати дилдор гул,  
Сарвро ҳаргиз шунидӣ, к-оварад дар бор гул?  
Софдилро орзуи сайри гулшан кай бувад?  
Бар рухи ойна аз ҷавҳар бувад бисёр гул!  
Ошиқонро нест аз санги маломат чорае,  
Ҳеч дар боғи ҷаҳон дидӣ, бувад беҳор гул?  
Дар талоши ҷустуҷӯи боғбон ҳар сӯ марава,  
Ҳамчу ӯ дигар намеёбӣ дар ин гулзор гул.  
Оламе тўҳматпарасти гирудори оламанд,  
Кай кунад ҷуз хуни Мансураш зи ҷӯби дор гул.  
Эътибороти ҷаҳон бе нағмаи зеру бам аст,  
Гар бувад дар кўҳ, дар саҳро набошад хор гул.  
Баски натвонам, ки созам чораи ҳиҷрони ӯ,  
Шўълаи оҳи ман аз дил мекунад ночор гул.  
Рутбаи идбор ҳам бе равнақи иқбол нест,  
Муддаёят мекунад аз сояи девор гул.  
Боғбон, имрӯз аз баҳри ризои андалеб  
Бори дигар магзарон дар ҷониби бозор гул.  
Тори қонуни навои ӯ чу булбул гар кашад,  
Нохуни мутриб кунад аз нағмаи ин тор гул.  
Рез хунам, ки ба теғи хеш гул дорӣ ҳавас,  
То кунад аз хуни ман он теғи ҷавҳардор гул.  
Баски, Туграл, ҳамчу гул мазмуни рангин бастаам,  
Метавон чидан кунун з-абёти ман бисёр гул.

Эй зи субҳи оразат шарманда дар гулзор гул,  
Пеши рухсорат бувад имрӯз чои хор гул.  
Сӯй гулшан, эй баҳори ноз, бепарво хиром,  
Ки нигоҳат мекунад аз ҳар дару девор гул.  
Дар гулистоне, ки ёди шӯълаи дидори туст,  
Бишкуфад ҳар лаҳза аз фарёди мусикор гул.  
Кас намебинад кунун дар чорсӯи эътибор  
Чуз ҳадиси он гули рӯи ту дар бозор гул.  
То ба рухсори ту шуд ойинаи гулшан дучор,  
Мекунад таъзими рӯят дар чаман ночор гул.  
Домани зулфат ба рух печида з-он рӯ бишкуфад  
Барҳаманро ҳар замон дар гардан аз зуннор гул.  
Гар зи мирёоти рухат аксе ғитад ногаҳ дар об,  
Сарв чои барг орад бар лаби чӯбор гул.  
Панҷ навбат мезанад андар чаман аз шаш чиҳат,  
Оразу рухсору лаълу хандаат аз чор гул.  
Гар кашад ҳар кас зи тасвири чамолат як рақам,  
Бишкуфад аз панчааш то ҳашр чун гулзор гул.  
Офарин бар мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Ҳайф бошад чуз дили ошиқ ба дасти ёр гул!»

Дар маҳфили рақибон рӯят шукуфта гул-гул,  
Бо мо расид навбат, кори ту шуд тағофул.  
Андар муҳити ишқат умрест нохудоям,  
Афканда хештанро дар киштии таваккул.  
Мижгон қашида саф-саф чашмони сеҳрсозат,  
Қасди кадом дорӣ бо ин ҳама таҷаммул?!  
Шӯри тараб фазояд аз хандаи даҳонат,  
Васфи туро намояд мино ба бонги кул-кул.  
Бо ёди орази ту гул ҷомаро дарида,  
Бе ту ба боғу гулшан дар оҳу нола булбул.  
Доғ аст лоларо дил аз ҳасрати ҷамолат,  
Хун меҳӯрад зи лаълат пайваста шишаи мул.  
Ошuftарӯзгорам, Туғрал, ба даври зулфат,  
Бодо ҳамеша моро то ҳашр ин тасалсул!

То ба маншури сухан сармашқи туғро гаштаам,  
Як ҷаҳон мазмуни як олам муаммо гаштаам.  
Чашми бад дур аз барам имрӯз ҳамчун офтоб,  
Аз сафои дил дар оғӯши Масеҳо гаштаам.  
Баски дар баҳри маонӣ ғўта хўрдам чун гуҳар,  
Муштамил бо чанд маънӣ ҳамчу улё гаштаам.  
То кушодам уқдаҳои нусхаи дарси адаб,  
Сархати ҷамъияти иқди Сурайё гаштаам.  
Умрҳо бигашт, андар боғи имкон ҳамчу гул  
Хуни дил хўрдам, ки то маҳбуби дилҳо гаштаам.  
Меравам аз хеш чун дарё, вале монанди мавҷ  
Аз ҳаёли зулфи ӯ занчирбарпо гаштаам.  
Гарчи суфтам сад гуҳар бо мисқаби теғи забон,  
Лек аз бетолеиҳо саҳт расво гаштаам.  
Дам ба дам з-андешаи ӯ дар ҳаёлободи дил  
Ҳамчу моҳӣ дар муҳити ишқ бепо гаштаам.  
Гуфтамаш: «Бо зулфи ӯ дарҳам чаро печидайӣ?!»  
Гуфт: «Дар сайди бараҳман чун чалипо гаштаам».  
То сухан санҷидаам, Туғрал ба мизони адаб,  
Дар миёни шоирон имрӯз якто гаштаам.

Бишнавад булбул агар андар гулистон нолаам,  
Мекунад андар чаман тамҳиди сомон нолаам.  
Баҳри сози хеш най аз чўби тўбо боядам,  
То расад дар гўши он сарви хиромон нолаам.  
Арзи матлаб нест ҳоҷат пеши арбоби карам,  
Сар занад дар пош аз чоки гиребон нолаам.  
Сўхтам парвонасон дар оташи шавқи амал,  
Мекунад дар шомӣ ғам чўши чароғон нолаам.  
Зинҳор, эй орзу, густох бар он дар марав,  
Хусрави ғамро бувад имрӯз дарбон нолаам.  
Хўшачини хирмани гесўи мушкинаш будам,  
З-он сабаб рафтаст андар сунбулистон нолаам.  
Сози мо ҳарчанд дар бозори ибрат камбаҳост,  
Назди ушшоқ аст лекин хуштар аз чон нолаам.  
Нест ҳоҷат дар мариози ишқ доруе дигар,  
Ҳаст дар захми ғамӣ ў баски дармон нолаам.  
Нолам аз як мисраи Бедил, ки, Туграл, гуфтааст:  
«Дарди он дорам, ки хоҳад шуд парешон нолаам».

Барнамеояд бурун аз сина осон нолаам,  
Сурмасон дар аҳди чашмаш баста паймон нолаам.  
Аз ту, эй шӯри ҷунун, сози дигар дорам ҳавас,  
То шавад аз пардаи хомӯшӣ урён нолаам.  
Он қадар дар мичмари доғи адаб аҳгар шудам,  
Дар назар ояд туро шамъи шабистон нолаам.  
Нест ҳолӣ бо ҳама таъҷил аз пайғоми васл,  
Мерасад аз кӯи ӯ барчидадомон нолаам.  
Дар ҳаёли зулфи ӯ ин аст гар сомони ман,  
То кучо хоҳад шудан, ё Раб, парешон нолаам?!  
Муштарӣ, хоҳӣ ту гар чинс аз дукони эътибор,  
Қимати бисёр дорад, нест арзон нолаам!  
Хонаи сабрам саботе дошт аз дидори ӯ,  
Қасри тамкинам кунад имрӯз вайрон нолаам.  
Ҳар касе бори амонатро ба ҷое мениҳад,  
Бишнави, ҳар гаҳ гузаштӣ аз найистон, нолаам.  
Гашта аз бори фироқаш дӯши ман ҳамчун камон,  
Охи ман имрӯз чун тир аст, пайкон нолаам!  
Ҳаббазо, Туғрал, ки мегӯяд маҳи авҷи сухан:  
«Баъд аз ин ҳам нӯҳ фалак гӯест, чавгон нолаам!»

Кош дар базми адаб ман дилбаре медоштам,  
Пеши худ монанди мино соғаре медоштам.  
Роятам аз ишқи ӯ месуд сар андар фалак,  
Гар зи нақши хоки пояш афсаре медоштам.  
Сози конуни муҳаббат пардаи ишқам дарид,  
Кош менашнудаму гӯши каре медоштам.  
Мешудам ман сарбаланди сачдаи нози адаб,  
Чун суроҳӣ хутбаи беминбаре медоштам.  
Чуз гули матлаб намечидам зи гулзори умед,  
Дар баҳори ин амал чашми таре медоштам.  
Сўхтам парвонасон дар оташи доғи ғамаш,  
Мепаридам сўи ӯ, болу паре медоштам.  
Ҳамдами базми висолам чуз ғами Лайлӣ набуд,  
Ҳамчу Мачнун гар зи хоро бистаре медоштам.  
Нусхаҳои ишқи ӯ азбаски бешероза буд,  
Менавиштам шарҳи ғамро, мистаре медоштам.  
Мешуд андар дидаам акси ҳақиқат рӯ ба рӯ,  
Бар руҳи ойина гар хокистаре медоштам.  
Назди ин бедонишон фарқи хазаф аз дур набуд,  
Варна дар баҳри суҳан ман гавҳаре медоштам.  
Ҳаббазо аз мисраи Бедил, ки, Туғрал, гуфтааст:  
«Хок мекардам ба роҳат, гар саре медоштам!»

Тарабпаймои ишқам, хоксориҳост меъроҷам,  
Тапиданҳо бувад тўмори набзи саъйи алҳочам.  
Чароғам ёфт охир аз хамўшӣ сарфарозиҳо,  
Мурассаъ шуд зи санги сурма гўё гавҳари тоҷам.  
Сафири булбули оҳам чу най гар нола ангезад,  
Найистон як қалам оташ шавад, 3-аҳгар диҳад боҷам.  
Ба саъйи гуфтугўи ў сарам дар пой дор омад,  
Ба фатвои муҳаббат гўиё Мансури Ҳаллоҷам.  
Биё, эй машриқи субҳи саодат, дар барам як дам,  
Ки ман аз баҳри ташрифи кудумат саҳт мўҳтоҷам!  
Аз он рўзе, ки наҳли қоматат бишкаст тўбиро,  
Ба савдои ҳаёли сарви болои ту дурроҷам.  
Баланд аст он қадар фикри баландам дар суҳан, Туграл,  
Ту пиндорӣ, ки андар тору пуди шеър нассоҷам<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Нассоҷ – бофанда, матоъсоз.

Аз он рӯзе, ки ман дар ҳалқаи зулфи ту афтодам,  
Саропо қайд будам, гӯиё қардӣ ту озодам.  
Ба ошиқ талхӣ ҳичрони лайлиталъатон ширин,  
Аз он дар кӯҳу саҳро ҳамдами Маҷнуну Фарҳодам.  
Гиёҳи ташнаам сар барзада дар водии ҳасрат,  
Зи навмедӣ самар оварда нахли кулфатэҷодам.  
Тилисми унсурам дур аст аз обу гилу оташ,  
Надорад киштии тан мавҷро лангар ба чуз бодам.  
Ба афсуни дили худ оламе зери нигин дорам,  
Ки нақши хотаи дасти Сулаймон аст авродам<sup>1</sup>.  
Шаби ҳичрони ман бо кокули ӯ нисбате дорад,  
Парешонӣ маро сармоя шуд, аммо бад-ин шодам.  
Бувад пайваста Туғрал андалеби гулшани кӯяш,  
Ба ёди хандаи лаълаш чу най умре ба фарёдам.

---

<sup>1</sup> Аврод – дуоҳо, зикрҳо; аз решаи «вард».

Хичолатмоям, вазъи парешонист бунёдам,  
Гулоби хичлат аз сунбул кашад тасвири Беҳзодам.  
Нигоҳи ҳайратам аз нақши пой ў сабақ гирад,  
Магар акси рухи ойна буд сармашки устодам?!  
Муаммои сари зулфаш ба чуз аз шона накшояд,  
Аз он дар боғ зери сояи мавзунӣ шамшодам.  
Сипанди доғи рашкам сўхт, аз дил сар занад нола,  
Ту пиндорӣ ба санги сурма хобидаст фарёдам.  
Ба савдои хаёлаш шўҳраи офоқ гардидам,  
Таманнои висолаш дод ному нанг бар бодам.  
Шикасти дил ба санги яъс пайғомест чамшедӣ,  
Садои косаи чинӣ диҳад Фағфурро ёдам.  
Аз он гардидаам дар авҷи дониш Туғрали маънӣ,  
Ба қайди лафзи нозук баски шоҳин буд сайёдам.

Китоби ишқ меҳонам, кунун фаҳми сабақ кардам,  
Ба устои хирад бечо аз ин мабҳас натақ<sup>1</sup> кардам.  
Ҳамакардам ба килки фикр таҳрири ҷамоли ӯ,  
Ба васфи навбати рухсори ӯ гул дар табақ кардам.  
Аз он рӯзе, ки бинмудам ба ҷаннат нисбати кӯяш,  
Зи хичлат об гаштам, хешро ғарқи арақ кардам.  
Намудам ман қазои суннати пешини худ дигар,  
Ба зери шоми зулфаш рӯи ӯ фаҳми шафақ кардам.  
Қамар чун хома барбастам ба тавсифи саропояш,  
Қалам дар шаҳди мазмуни лабаш афтод, шақ кардам.  
Басе халқи ҷаҳон бинвишта шарҳи нусхаи ҳуснаш,  
Ман андар мусҳафи рӯяш зи барги гул varaқ кардам.  
Мапурс аз роҷаи мансурии ин доруғири ман,  
Ҳамин бас шоҳидам, дар ишқи ӯ даъвои ҳақ кардам.  
Зи дарси ишқи ӯ бо ман нашуд ғайр аз ҷунун ҳосил,  
Чу Маҷнун хешро расвои олам 3-ин сабақ кардам.  
Чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, ҳазрати баҳри суҳан Бедил:  
«Ба соғар оби рӯе доштам, садди рамақ кардам».

---

<sup>1</sup> Натақ – нутқ, суҳан.

Ба мизроби дигар қонуни ишқат соз мекардам,  
Навои пардаи «Ушшоқ»-ат аз «Шаҳноз» мекардам.  
Чу мурғи бепаруболам ман аз афтодагӣ, лекин  
Ба сўят бетаваққуф чун ниғаҳ парвоз мекардам.  
Ба маҳзи лутф сўи кулбаи ман меҳиромидӣ,  
Ба роҳат пардаҳои дида пойандоз мекардам.  
Агар мебуд дар ҳаҷри ту ҳамчун кўҳ тамкинам,  
Садое мешунидам аз ту, гар овоз мекардам.  
Тағофул монעי асрори лутфаш буду ман ҳар дам  
Ба рамзе гўшаи он чашмро ғаммоз мекардам.  
Аз он рўзе, ки дидам дар фани эҳё лаби лаълаш,  
Масеҳо мешудам ман, тарки ин эъҷоз мекардам!  
Ҳамерафтам ба Тури ишқи ў аз баҳри дидораш,  
Чу Мўсо дар таҷаллигоҳи шавқаш роз мекардам.  
Агар дар хоб медидам баногаҳ талъати Лайлӣ,  
Ҳазор анҷоми Маҷнунро ба як оғоз мекардам.  
Ба базми васл з-ангуштам шамими атр меомад,  
Агар банди қабояшро баногаҳ боз мекардам.  
Намуданд аз сари кўи ту бо ман равзаи ҷаннат,  
Намебудӣ ту дар ҷаннат, валекин ноз мекардам.  
Хушо аз мисраи султони авранги сухан, Туғрал:  
«Ту мерафтию ман шўри қиёмат соз мекардам!»

Фурӯзад шамъи рухсораш агар дар кулбаи торам,  
Ба оғӯши тапиш аз беҳудӣ парвонаосорам.  
Яке саргаштаам дар водии ишқи парирӯе,  
Ки ҷуз андӯху кулфат нест дигар ёри ғамхорам!  
Зиёи меҳри рухсораш ба имонам кунад даъват,  
Саводи куфри зулфаш мекунад таклифи зуннорам.  
Агар дастам расад бо домани васли нигор, эй дил,  
Яқин донӣ, ки то рӯзи қиёмат ҳеч нагзорам!  
Лабаш ҳар дам ҳаёти тоза мебахшад Масеҳосо,  
Агарчи мекушад тири нигаҳ ҳар рӯз сад борам.  
Ҳилоли абрӯяш иди сиём омад ба чашми ман,  
Ки то аз хуни дил кардам тамои имрӯз ифторам.  
Чунон гардидаам маҳви тамошои ҷамоли ӯ,  
Ба мирёти таҳайюр ҳамчу акси нақши деворам.  
Аз он рӯзе, ки савдои ҳаёлаш бар сарам омад,  
Ба бозори муҳаббат нақди ҷони худ ба каф дорам.  
Никоб аз рух наяндозад муаммои мани Туғрал,  
Ки холӣ аз тақаллуф нест мазмунҳои ашъорам.

Навбаҳори эҷодам, равнақи ҳамал дорам,  
Ҳамчу гулбуни маънӣ ғунча дар бағал дорам.  
Дода то маро рухсат муршиди хароботам,  
Ғайри миллати ушшоқ кай ғами милал дорам?!  
Зулфи ӯ намегардад монеи ҷунуни ман,  
Ҳамчу шамъи базми васл оҳи бемаҳал дорам.  
Поймоли дунонам гар зи пасти толеъ,  
Аз баландии ҳиммат маснади Зухал дорам.  
Хондаам китоби ғам дар сулуки маҷнунӣ,  
Омили ҷунунам, лек вазъи беамал дорам.  
То ба кай зи нодонӣ мебарӣ ҳасад бо ман?  
Ин ҳама суҳандонӣ қисмат аз азал дорам!  
Фаҳми маънияи дорад қадру шакли устурлоб<sup>1</sup>,  
Ҳандасӣ агар хонам, ҳарфе аз ҷумал дорам.  
Гардиши фалак акнун гар маро диҳад фурсат,  
Нусхаҳо ҳамесозам, бим аз аҷал дорам.  
Дар суҳан намебошад дигаре назири ман,  
Ғайри ҳазрати Бедил ман кучо бадал дорам?!  
Маҳви ҳайратам, Туғрал, ман зи мисраи Бедил:  
«Бе ту зиндаам, яъне марги беаҷал дорам!»

---

<sup>1</sup> Устурлоб – асбобе, ки мунаҷҷимон ба воситаи он гардиши ситораҳоро мушоҳида мекунанд.

Бинамо рухи чу моҳат, ки зи дил барад қарорам,  
Бикушо зи ғамза тире, ки чигар кунад фиғорам.  
Қаламам, ки котиби сунъ ба азал намуд туғро,  
Рақами нахусти ишқат бинавишт дар канорам.  
Агар аз абири зулфат хабаре сабо биёрад,  
Ба навиди муждаи ў мани зор чон супорам.  
Чӣ шавад хиромӣ, эй гул, суи гулшани муҳаббат?  
Ба раҳат зи дида обе зада чашми ашқборам.  
Алами самуми ҳаҷрат ба хазон диҳад гулавро,  
Ба тасавури висолат зи хазон дамад баҳорам.  
На тасаввурест дигар ба дили ҳазини Туғрал,  
Ки ба чуз ҳавои ишқат зи ҳама намуда орам.

Ҳичоб аз рух фикан дилбар, ки зорам,  
Маро магзор андар интизорам.  
Бигир аз рӯи моҳат буркаи ноз,  
Ки дур аз нури рухсорат ба норам.  
Яке саргаштаам дар дашти ишқат  
Зи тири як нигоҳат дилфигорам.  
Чиноросо фурӯзам оташ аз дил  
Зи сӯзи меҳнату андӯхи ёрам.  
Ба ҷои шахд нӯшам заҳри ғамро,  
Миёни аҳли олам хору зорам.  
Ало, эй шӯхи бепарво, нигоҳе  
Ба сӯи ман намо, уммедворам.  
Надонам боиси ҷабру ҷафоят  
Ба Туғрал чист, эй зебо нигорам?

Эй ниҳоли қоматат нахли гулистони Ирам,  
Сарви озодат аз он рӯ шуд ба озодӣ алам.  
Килки тақдир аз хати райҳон ба райҳони хатат  
Насхи таълиқи вафоро кард бар лаълат рақам.  
Тойири наззораи ушшоқ бар гирди сарат  
Ҳамчу афвочи кабӯтар бар лаби боми ҳарам.  
Монии Чин гар бибинад нақши матбӯи туро,  
Сурати хубони олам маҳв созад як қалам.  
Ҳаст ин маънӣ маро равшан, ки монанди ту нест,  
Чун ту маъшуқи паризоде бувад бисёр кам!  
Турфа сайёдест чашмони ту, ҳар дам мекунад  
Аз хадангаш сояи миҷғони нози ҳеш рам.  
Мушк аз ҳасрат ба нофи оҳуи Чин чун шавад,  
Гар сабо зулфи туро ошуфта созад субҳдам.  
Толеи баргаштае дорам, ки, Туғрал, дар ҷаҳон  
Субҳи иқболе надидам ҳеч ғайр аз шоми ғам!

Ваҳ, ки маҳрам дар ҳаримаш ғайру ман андар дарам,  
Шеваи дилбар гар ин аст, чун аз ин дилбар барам?  
Дар мақоми васл бонги бемаҳал дорад рақиб,  
Мекунад гӯши хирадро савти ин анкар<sup>1</sup> карам.  
Дар раҳи ишқи ту гаштаи подшоҳи ошиқон,  
Маснади ғам тахтгоҳам, чехраи асфар фарам.  
Дар таманнои ғубори нақши поят хок бех,  
Ёбад аз зилли ҳумои давлат ар афсар сарам.  
Аз ҳучуми доғи ишқат шуд дилам оташнасаб,  
Чун самандар хӯ ба оташ гир, з-ин мичмар марам.  
Он қадар чамъияти шавқат сиришк эҷод кард,  
Аз ҳучуми ашқи ҳасрат гашт то бистар тарам.  
Туғрал, аз қайди сари зулфаш кучо хоҳам расид,  
То абад дар бўтаи ғам созад ӯ аҳгар гарам?!

---

<sup>1</sup> Анкар – зишт, ночӯр.

Зи меъмори харобӣ баски ҳамчун ганҷ маъмурам,  
Чу марҳам оқибат гул мекунад аз захми носурам.  
Чуз оҳанги муҳаббат нест дар мизробӣ ман дигар,  
Ҳамин «Ушшоқ» меояд ба гӯш аз сози танбурам.  
Маро андешаи ҳаҷру ҳаёли васл кай бошад?!  
Ба завқи кӯи ӯ н-ояд ба хотир ҷаннату ҳурам.  
Маро ҳарчанд саҳрои ҷунун ҷун лола маскан шуд,  
Вале аз улфати доғи ғами ӯ саҳт масрурам.  
Накардам бо адиби ишқ ҷуз машқи ҷунун дигар,  
Агар оҳе кашам дар базми ӯ, ҷун шамъ маъзурам.  
Ҳамин бас нашъаи кайфияти ҳамёзаи шавқаш,  
Ба соғар улфате дорад нигоҳи ҷашми махмурам.  
Аз он рӯзе, ки ман дар водии ҳаҷраш ватан дорам,  
Набошад субҳи ишрат дар паси ин шомӣ дайчурам.  
Зи султони ғамаш набвад ба туғроӣ мисоли ман  
Ба ғайр аз сояи баҳти сиёҳи хеш маншурам.  
Қалам аз баҳри таҳрират зи ҷӯби дор мебояд,  
Ки то бинвисӣ шарҳи қиссаҳои хуни Мансурам.  
Ҳазорон офарин, Туғрал, ба аҷзи ҳазрати Бедил:  
«Зи дашти беҳудӣ меоям, аз вазъи адаб дурам».

Надонам аз чӣ устои азал кардаст тахмирам,  
Ки шуд аз шаҳпори парвози анқо килки тасвирам.  
Шабе чун зулф рафтам дар ҳаёли маҳбаси рӯяш,  
Ҳамин афсонаи дур аст хоби субҳтаъбирам.  
Чӣ мепурсӣ ба Мачнун нисбати расвоии моро,  
Тавон рамзи чунун фаҳмид аз сози баму зерар!  
Ба ранги беҳудӣ чун нола меҳаҳам равам сӯяш,  
Ҳаёли ҳалқаи он зулфи шабранг аст занчирам.  
Дар ин водӣ ғубори чуръатам з-ором рам дорад,  
Ки чун ваҳшат ба зери сояи мижғони нахчирам.  
Саманди нолаам дар зери бори сурма кай монад?  
Ба қуллоби нафас аз роҳи хомӯшӣ замингирам!  
Хаданги фикри ман бошад ҳарифи ҳар нишон, Туграл,  
Ту пиндорӣ, ки аз боли расо омад пари тирам.

Бисоти ҳастии худро ба роҳат хок месозам,  
Агар бошад замин носоз, бо афлок месозам!  
Лабам аз оташи шавқи муҳаббат хушк шуд, лекин  
Зи ашки хунфишон мижғони худ намнок месозам.  
Либосе дар бари ман нест акнун ғайри расвой,  
Гиребон то ба домони қиёмат чок месозам.  
Аз он рӯзе, ки дурам аз дами субҳи висоли ў,  
Чу шамъи шои ҳаҷр оҳ аз дили ғамнок месозам.  
Набошад маъбаде чуз гўшаи майхонаам дигар,  
Агар зоҳид шавам, аз чўби раз мисвок месозам.  
Чаҳоне гашт яксар гўшаи чашми сияҳмасташ,  
Кафан андар шаҳиди ў зи барги ток месозам.  
Чунон мастам ман аз қоми ҳаёли бодаи шавқаш,  
Ки субҳи васл кай аз шои ҳаҷр идрок месозам?!  
Дар ин водӣ зи сомони шикори ман чӣ мепурсӣ,  
Ки аз сайди маонӣ зинати фитрок<sup>1</sup> месозам!  
Зи тоби шўълаи шавқи ту хокистар шудам, лекин  
Ғубори кулфат аз ойинаи дил пок месозам.  
Хушо, Туғрал, аз ин як мисраи баҳри сухан Бедил  
«Ба завқи чустучўят ҷайби ҳастӣ чок месозам».

---

<sup>1</sup> Фитрок – тасма ё чарми бориқе, ки аз ақибии зини асп меовезанд.

Ба олам хешро аз беҳудӣ афсона месозам,  
Ба ёди чоми васлаш наъраи мастона месозам!  
Агар бошад калиди қуфли ҷаннат субҳаи зоҳид,  
Зи ашки хеш ман ҳам субҳаи саддона месозам.  
Ба мардум гар ҳамин бошад тариқи ошноиҳо,  
Чу ашки нўги мижгон хешро бегона месозам.  
Мапурсед аз саводи қиссаи рӯзи сиёҳи ман,  
Шаби он зулфро кўтах аз ин афсона месозам.  
Агар сомони истиғнову тамкини ту ин бошад,  
Ба роҳат з-интизор аз чўби наргис хона месозам.  
Хаёли зулфаш аз хоби парешон кард бедорам,  
Қалам дар васфи тобаш аз забони шона месозам.  
Адоят гашт акнун монеи завқи сучуди ман,  
Бути нозофаринам гар туй, бутхона месозам!  
Фурӯғи оразат ҳар ҷо чароғи базми маҳфил шуд,  
Ба гирди шамъи рӯят хешро парвона месозам.  
Наметарсам зи найрангу фусуни мори он гесу,  
Ватан чун ганҷ умре шуд, ки дар вайрона месозам.  
Аз он рӯзе, ки шуд по банди занчири сари зулфат,  
Ба занчират, ки худро баъд аз ин девона месозам!  
Чӣ хуш гуфтаст ин ҷо Бедили базми адаб, Туғрал:  
«Ҳамон гирди сарат мегардаму паймона месозам».

Адабсармояи ишқам, мапурс аз шўҳии нозам,  
Навои нағмаи «Ушшоқ» дорад пардаи созам.  
Чу най мехостам ман нолае созам зи ҳичронаш,  
Хаёли зулфи ӯ шуд монеъи ҷавлони овозам.  
Наметарсам ман аз расвоии худ, лек аз он тарсам,  
Ки ифшо гардад аз ишқаш чу Мачнун бармало<sup>1</sup> розам.  
Баму зери ҳамўшӣ кай кунад мизроби ман дигар?  
Ба ғайр аз сози қонуни ту оҳанге намесозам.  
Зи фарзин кардаам аспӣ ҳавас аз баҳри он шаҳрух,  
Бисоти оразаш нардест, ман шатранҷ мебозам.  
Фиғону нолаву оҳи маро ҳаргиз ту нашинидӣ,  
Расад имрӯз дар гӯши Масеҳо гарчи овозам.  
Наёмад домани васли ту, эй маҳ, бар қафам ҳаргиз,  
Агарчанде ки чун мадди ниғаҳ ҳар сӯй метозам.  
Аз он рӯзе, ки фикрам дар шикори сайди маънӣ шуд,  
Ба шўҳӣ чун кабӯтар аз ниғаҳ дар дидаи бозам.  
Ғуруру ноз то кай манъи эҳсонӣ ту месозад?  
Хушо рӯзе, ки бо ними ниғаҳ сози сарафрозам.  
Ғубори дидаи халқам гар аз бетолеъӣ, лекин  
Миёни аҳли маънӣ дар чаман чун сарв мумтозам.  
Худоро, як назар кун ҷониби сеҳри ҳалоли ман,  
Агарчанде, ки пайғамбар наям, кам нест эъҷозам.  
Хушам, Туграл, ман аз мазмуни бонги қул-қули Бедил:  
«Агар соқӣ зи мавҷи бода бандад ришта бар созам».

---

<sup>1</sup> Бармало – намоён, ошкоро.

Ҳар гаҳ зи ноз хандад он ҷавҳари табассум,  
Ғайр аз шакар начўшад аз Кавсари табассум.  
Чун хок дод бар бод ў оташи қарорам,  
Хунам чу об резад аз ханҷари табассум.  
Қонам ағарчи набвад ширин зи шаҳди васлаш,  
Бошад ҳаловати дил аз шаққари табассум.  
Бедод рафта бо ман аз лашқари тағофул,  
Даъвои ишқ дорам бо маҳзари табассум.  
Имрӯз кас нахонад дар маъбади ҷамолаш  
Қуз хутбаи талаттуф бар бистари табассум.  
Дар музди макдами ў чон тўхфа менамоям,  
Пайғоми васл орад гар чоқари табассум.  
Хондему гашт равшан мазмуни хатти лаълаш,  
Қуз Хизр нест дигар пайғамбари табассум.  
Дар ҳалқаи тағофул гар маркази итоб аст,  
Дар базми ноз бошад сардафтари табассум.  
Дар пеши хандаи ў дурри Адан чӣ бошад?  
Лаълаш кашида ёкут аз аҳғари табассум.  
То чанд менамоӣ такрор дарси нозаш?  
Афсона мухтасар кун бо дилбари табассум.  
Чун мучримон бигўям сад шарҳи қиссаи ғам,  
Гар ҳоли мо бипурсанд дар маҳшари табассум.  
Дар чини ҷабҳа то кай, эй раҳзанони ишрат,  
Берун равед акнун аз кишвари табассум!  
Сад офарин ба Бедил, к-аш гуфтааст, Туғрал:  
«Ё Раб, мабод теғаш чун ҷавҳари табассум!»

Ҳадиси зулфи ӯ хоҳам, хате аз ҳола<sup>1</sup> бинвисам,  
Ба ҷои васфи ҳўяш шўълаи ҷаввола бинвисам.  
Дар он мактуб, ки шарҳи қиссаи ҳаҷраш баён созам,  
Қалам аз охи булбул мекунам, гар нола бинвисам.  
Агар хоҳам саводи нусхаи девони ишқи ӯ,  
Ба доғам гар расад навбат, ба барги лола бинвисам.  
Мапурс аз ман ҳадиси гармии он лаъли гулгунаш,  
Фитад дар сафҳаам оташ, агар табҳола бинвисам.  
Паи таҳрири килки ман табассум хандае дорад,  
Ки ҷои ҳарфи дандонаш нуқат аз жола бинвисам.  
Набинӣ дар ҷаҳон ҷуз ҳалқаи қавси кузаҳ дигар,  
Ба мадди абрўяш рўзе, ки ман дунбола бинвисам.  
Нависӣ ҳоли ушшоқаш, баён кун шаммае бо ман,  
Ки ман шайдои ўям, хештанро вола бинвисам.  
Ҷуз арбоби маъонӣ ҷумлаи халқи ҷаҳон яқсар  
Кам аз гованд дар дониш, магар гўсола бинвисам?!  
Хушо, Туграл, аз ин як мисраи баҳри суҳан Бедил:  
«Қалам дар мавҷи гавҳар бишканам, табҳола бинависам!»

---

<sup>1</sup> Ҳола – доираи нуроние, ки гоҳе гирдогирди моҳ зоҳир мешавад, хирмани моҳ.

Чу май аз оташи шавқи висоли ёр дар чўшам,  
Ба сад мизроб метозад фиғонам, лек хомўшам.  
Агарчанде ки чун сарвам дар ин гулшан ба озодӣ,  
Ғуломи ҳимматам, чуз ҳалқаи ў нест дар гўшам.  
Хамўшӣ шуд насиб аз қисмати чоми азал бо ман,  
Чу мино нашъае дорам, валекин панбадаргўшам.  
Зи дасти хеш то додам инони сабру тоқатро,  
Ба ёди пойбўсаш рафта аз ман пештар ҳушам!  
Аз он рўзе, ки чонам шуд нишони новаки тираш,  
Зи бори ишқи ў хам гашта монанди камон дўшам.  
Тачаррудмашрабам, осуда андар бистари роҳат,  
Ба ғайр аз шоҳиди маънӣ намебошад дар оғўшам.  
Ғариқи лучҷаи ишқам, чӣ мепурсӣ зи аҳволам?  
Ватан дар чайби худ дорам, ҳубоби хонабардўшам.  
Намебошад либосе дар бари ман ғайри урёнӣ,  
Надорам қисвати дигар, зи олам чашм мепўшам,  
Барад ҳуш аз сарам, Туғрал, хамин як мисраи Бедил:  
«Қаҳон таъбир буд он ҷо, ки ман хоби фаромўшам».

Гирифтори каманди он хами зулфи буноғўшам,  
Хубобосо ба савдои хаёлаш хонабардўшам.  
Адибо, бо ман аз дарси хирад дигар магў ҳарфе,  
Чу Мачнун дар хаёли турраи Лайлӣ бувад ҳушам.  
Намехоҳам ба ғайр аз давлати дидори васли ў,  
Агар фарзанди хуршеди фалак ояд дар оғўшам!  
Маро аз зиндагӣ бехтар, ки мурдан дар таманнояш,  
Агар дар чоми Чам оби ҳаёт ояд, наменўшам!  
Ҳамин шуд сарнавишти қисмати рўзи азал бо ман,  
Қазо аз ҳалқае доғи ғуломӣ кард дар гўшам!  
Набошад дархури ман ҳеҷ лофи нағмаи шавқаш,  
Зи ташвири<sup>1</sup> ҳароратҳои ишқи ёр дар чўшам.  
Хушо дар пайкари ман қисвати хоки дараш, Туғрал,  
Ба ҷои пирахан ҷуз ў зи олам чашм мепўшам!

---

<sup>1</sup> Ташвир – ошўб ва изтироб.

Надонам, шамъи рухсори кӣ равшан шуд зи омолам,  
Ки чун парвона сарфи сўхтанҳо шуд пару болам.  
Агар сад раҳ китоби ишқро хонӣ, намеёбӣ  
Ба чуз шарҳи чунун аз нусхаи девони аъмолам.  
Ба ёди иди васлаш салхи моҳи ман шавад бадре,  
Ғуруророи айшам, ғурраи айёми шавволам<sup>1</sup>.  
Китоби мушкilotи ишқи ман наҳви дигар бошад,  
Намефаҳмад ба чуз Мачнун дигар кас шарҳи аҳволам.  
Ман аз бори заифӣ он қадар гардидаам лоғар,  
Ту пиндорӣ, ки сармашқи садои нолаву нолам.  
Надорад гашти роҳат мўҳраи нардӣ бисоти ман,  
Нишони саъд ҳаргиз нест андар куръаи фолам.  
Фусуни толеам аз шомӣ навмедӣ асар дорад,  
Надомат гул кунад аз шўҳию найранги омолам.  
Ба ҳайрат ғўта хўрдам аз тамошоӣ чамоли ў,  
Ки чун ойина аз наззораи рухсори ў лолам.  
Таназзул аз тариқи равнақи бахтам нигун созад,  
Ба чуз идбор набвад ҳосили сомони иқболам.  
Асое бар кафам имрӯз аз чўби камон бояд,  
Ки ман дар зери бори ишқи ў хамгашта чун долам.  
Чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, шоҳи авранги сухан Бедил:  
«Димоғи шўҳрати анқо надорад резиши болам».

---

<sup>1</sup> Шаввол – моҳи даҳхуми соли камарӣ; кор, санъат, хирфа.

Нашъа аз майхонаи таҳқиқ меҳоҳад дилам,  
То зи қайди ҳалқаи зулфи маҷозӣ бигсалам.  
Нардбони боми матлаб поя чуз ҳиммат надошт,  
Шоми навмедӣ зи субҳи муддаё омад ба дам.  
Рангомези гулистони тавассул шуд ҳаё,  
Ғайри ӯ чашмак чу наргис бар рухи дигар задам.  
Боли парвози сабукрӯҳӣ надорад чуз фано,  
Ошён гирад ҳумои матлаб аз авчи адам.  
Сиккаи номи бузургӣ чуз ба мӯҳри хомушӣ  
Кай занад доно ба сими қалб ғайр аз ин дирам?  
Нақши Бехзод аст тасвире, ки дар дил бастаем,  
Ҳайрати ойинаро тимсоли мо бошад рақам.  
Завқи оғӯши тапишҳо ҳамчу мӯ дар оташ аст,  
Сӯхтам аз нола, то гаштам чу нол андар қалам.  
Аз парешонӣ ба дил ҷамъияте дорам чу гул,  
Танг омад пираҳан, ин ҷома бар тан медам.  
Доғи дил чун лола сомони фанотамҳид шуд,  
Сабзаи ин боғ, Туғрал, аз хазон дорад ситам.

Обила шуд садди раҳи манзилам,  
Дасти карамро арақи соилам.  
Рафт дилам дар паи арзи адаб,  
Бори амонат накашад маҳмилам.  
Дур мабодо зи чабинам арақ,  
Дод ба тўфони ҳавас соҳилам!  
Меравад аз хеш ба машқи тапиш,  
Дод ба тўфони ҳавас соҳилам.  
Сабз нашуд мазраи омоли ман,  
Нест ба ҷуз яъс дигар ҳосилам!  
Чанд равӣ аз паи ин доругир,  
Гашт чу Мансур ҳақ аз ботилам!  
Даври сухан омада акнун ба ман,  
Силсилаи ҳалқаи ин маҳфилам!  
Солики роҳӣ, нашавад боварат,  
Ҳар чӣ забон гуфт зи ҳарфи дилам.  
Ҳурмати хунам, ки ҳалоли ту бод,  
Ноз ба теги ту кунад бисмилам.  
Дӯш гузаштам суи боғи сухан,  
Гул дамад имрӯз зи обу гилам.  
Туғрал, аз ин мисраи Бедил хушам:  
«Бе ту фитодаст дилам бар дилам!»

Надонам, нашъа аз паймонаи чашми кӣ дар ҷомам,  
Занад барҳам дами субҳи нишотам зулмати шомам.  
Ба девони хаёлам нест ғайр аз абҷади ишқаш,  
Зи нақши ин нигин бошад баланд овозаи номам.  
Гули табъам шукуфта аз насими нуктасанчиҳо,  
Саропо дам занад аз пухтамағзӣ меваи хомам.  
Тапидам, нола кардам, сўхтам, бо хеш печидам,  
Ба мавҷи беқарорӣ ноҳудо гардид оромам.  
Хусули муддао дар чехраи даҳр аст нопайдо,  
Ба ҷои шахд шуд ҳанзал насиб аз даври айёмам!  
Майи шодӣ ба ҳар кас қисмат аз рӯзи азал бошад,  
Нашуд аз соқии даври фалак як чуръа дар комам.  
Куҷо ояд маро, Туғрал, ба хотир ҷаннату ҳураш,  
Ки ҳамчун ҳола имшаб ман ҳамоғӯши маҳи томам?!

Набошад чуз ҳисоби ғам ба ҷадвал хатти тақвимам,  
Ки Маҷнун дар дабистони ҷунун додаст таълимам.  
Шуморам нақди имрӯз аз камоли фурсати фардо,  
Чу моҳи нав бувад дар маснади таъкид тақдимам.  
Басе лофи муҳаббат мезадам дар силки ушшоқаш,  
Маро охир чувози ин мунодӣ кард тархимам.  
Ба мӯҳри беҳудӣ шуд хатми туғройи мисоли ман,  
Намебошад чуз аҳкоми ҷунун дигар дар иқлимам.  
Гудозам карда саррофи қазо дар бўтаи меҳнат,  
Иёри пок дорам, нест аз айби касон бимам.  
Аз он рӯзе, ки шуд амрам дар иқлими сухан ҷорӣ,  
Ба чуз бахти сияҳ набвад ба фарқи хеш дайҳимам.  
Ҷунон сомони доман кардаам кунҷи қаноатро,  
Ки андар дил намебошад таманнои зару симам.  
Насибе нест чуз мероси Маҷнун аз қазо бо ман,  
Ҳамин бошад маро аз сарнавишти ҷабҳа тақсимам.  
Ба сунбул қиссаи зулфи буноғӯшаш баён кардам,  
Ба рӯи гул зи хичлат то набурд аз шарм таъмимам.  
Ба таҳрири табассум аз лаби лаълаш ҳамечӯшад  
Зулоли зиндагӣ чун мавҷи май аз чашмаи мимам,  
Зи роҳи беҳудӣ имрӯз монанди сиришки худ  
Саре дар пой ӯ меафканам, ин аст тасмимам!  
Қалам омад пайи таҳрири мавҷи теғи абрӯяш,  
Ҳилол аз чарх чун қавси кузаҳ ҳам шуд ба таъзимам.  
Хушо аз мисраи султони авранги сухан Бедил:  
«Шукӯху ғакри мулки бениёзӣ кард таслимам».

Нола ҳамон бех, ки зи дил сар кунам,  
Гўши фалакро зи фиғон кар кунам!  
Тифли дабистони чунонам кунун  
Нусхаи девони ғам аз бар кунам.  
Даҳр шавад сафҳа, найистон қалам,  
То ғами ушшоқ ба дафтар кунам!  
Дам ба дам аз шавқ чу минои май  
Сачдаи таъзим ба соғар кунам.  
Рашҳаи абри карамаш ин бувад -  
Чабҳаи худро зи арақ тар кунам!  
Нест дигар бадрақае чуз умед,  
Дар раҳи ин бодия раҳбар кунам.  
Мерасадам рутбаи авранги ғам,  
Хоки кафи пои ту афсар кунам.  
Бар варақи шарҳи парешониям  
Зулфи туро риштаи мистар кунам.  
Бех, ки ба боғ аз қади чун сарви ту  
Тарки тамошои санавбар кунам.  
Бар руҳи набзи рағи гул ҳамчу меҳр  
Соҷи миҷғони ту ништар кунам.  
Кардӣ ту як чилва дар ин чашми боз,  
Рақс зи шодӣ чу кабутар кунам!  
Соҷи сифат сӯи ту з-афтадагӣ  
Пой надорам, қадам аз сар кунам!  
Бод ба шамшери ту хунам ҳалол,  
Гар сари мӯ ҳурмати ин сар кунам.  
Аз хунари сайрафии<sup>1</sup> нутқи хеш  
Ҳалқа ба гўши суҳан аз зар кунам!  
Туғрали махмури майи Бедилам,

---

<sup>1</sup> Сайрафӣ – сарроф.

«Бода надорам, ки ба соғар кунам!»

Чу гул з-ин боғ як дил ғарқи хунам,  
Кас оғаҳ нест аз рози дарунам!  
Парешонам шабеҳи зулфи Лайлӣ,  
Мисоли бахти Маҷнун вожгунам!  
Мапурсед аз ману афсонаи ман,  
Хароби он ду чашми пурфусунам!  
Манам имрӯз Ҳассони маонӣ,  
Ба фанни хеш з-Афлотун фузунам!  
Муаммои маро ҳар кас нафаҳмад,  
Ки ман ин бешаро шери ҳарунам.<sup>1</sup>  
Намоям ҳалли мушкилҳои борик,  
Калиди қуфли фикри зӯфунунам.  
Надонӣ матлабам, ҳолам надонӣ,  
Агар донӣ, ҳамедонӣ, ки чунам!  
Маро хонанд «ҳаллокулмаонӣ»,  
Набудам қабл аз ин, аммо кунунам!  
Нарӯяд ҳамчу ман рамзошное  
Дар ин кишвар ба аҳди сад курунам!  
Нишони ман ҳарифи тири кас нест,  
Маҳакро қай иёри озмунам?!  
Агар бо фазл гаштӣ рутба ҳосил,  
Дар оғӯши камар будӣ сукунам.  
Валекин чарх бошад сифлапарвар,  
Асири қайди ин гардуни дунам!  
Қумоши фазлро набвад харидор,  
Аз ин савдо ба сар резад чунунам!  
Маро килки қазо бинвишт «Туғрал»,  
Саводи нусаҳои «коф»-у «нун»-ам.

---

<sup>1</sup> Ҳаруна – саркаш, нофармон.

Биё, эй боиси шӯри чунунам,  
Ки чун зулфи диловезат нигунам!  
Туй он шоҳиди ширинтакаллум,  
Ман он Фарҳоди кӯҳи Бесутунам.  
Агарчи дурам аз васлат, валекин  
Далели шавқ бошад раҳнамунам.  
Напурсидӣ зи аҳволам, ки чун аст,  
Биё, бингар, ки бе рӯи ту чунам!  
Нагуфтӣ дар гаҳи паймону савганд,  
Ки бошад бо ту дар ин ҷо сукунам.  
Ҳанӯзам дар вафо таслим н-орӣ,  
Чу кардӣ дар ҷафоҳо озмунам.  
Кучо шуд аҳду паймоне, ки кардӣ?  
Фиребидӣ ба талбису фусунам!  
Ба фармони ғамат аз ман чӣ сар зад,  
Ки афкандӣ чунин хору забунам?!  
Хаёли сӯзани мижгон-ш, Туғрал,  
Руфӯ созад ҳама чоки дарунам.

Ишқи ту балои ҷону динам,  
Дарду алами ту ону инам.  
Бо ишқи ту шўхраи замонам,  
Гарчанд фитодаи заминам.  
Доғам зи ғами ту лолаосо,  
Чок аст аз он дили ҳазинам.  
Эй сайди камони абрўят ман.  
Чашми ту ҳамеша дар каминам.  
Лаълат ба ситеза мефишонад  
Ҳанзал ба даҳан зи ангубинам.  
Ҳарчанд ки дурам аз бари ту,  
Номи ту бувад хати нигинам.  
Рам карда зи мо ғизоли хўят,  
Будаст магар қадар ҳаминам?  
Як бор нагуфтӣ аз талаттуф,  
К-эй ошиқи зори камтаринам,  
Максуди ту чист, к-ончунонӣ?  
То бу, ки бигўямат चुнинам.  
Ҷону дилу дин ба бод додам,  
Бо мусхафи рўи ту яминам.  
Аз ишқи ту суди ман ҳамин бас,  
Фарҳод бигуфта офаринам.  
Номам чу ба ошиқӣ алам шуд,  
Туғрал, шуда сархати ҷабинам.

Ман аз соқӣ барои дафъи ғам тавқир<sup>1</sup> меҳоҳам,  
Зи ҷўши кул-кули мино чу май ташҳир меҳоҳам.  
Зи наздикони ишқам, гарчи аз тарҳи хирад дурам,  
Зи вайронӣ бинои хешро таъмир меҳоҳам.  
Барои хирмани меҳнат, ки хокаш бар фалак бодо,  
Зи барқи дил яке оҳи шарартаъсир меҳоҳам.  
Зи ишқаш нест ҷуз ҷўши арақ сомони кори ман,  
Саре дар пой ӯ меафканам, ташвир<sup>2</sup> меҳоҳам.  
Шабе чун шона ҳушам рафт андар кишвари зулфаш,  
Аз ин хоби парешон аз ту як таъбир меҳоҳам!  
Ҷунуномодаи доғи таманнои ғами ишқам,  
Ба пой хеш аз зулфи ту ман занҷир меҳоҳам!  
Ба шамъи орази худ роҳи ториқам мунаввар кун,  
Ки дар зулмоти гесўят яке шабгир меҳоҳам.  
Камар чун хома ҳалқа баста дар шарҳи руҳат, лекин  
Ман андар мусҳафи рӯи ту як тафсир меҳоҳам.  
Зи райҳони лабаш маълум шуд эъҷози ёқутӣ,  
Ба даври лаъли ӯ як-ду хати таҳрир меҳоҳам.  
Ба ҷуз сомони ҳайрат нест аз наззораи рӯаш,  
Нигоҳе сӯи ӯ аз дидаи тасвир меҳоҳам!  
Чӣ хуш гуфтаст, Туғрал, ҳазрати мавлои ман Бедил:  
«Қушоди кори худ бе ноҳуни тадбир меҳоҳам!»

---

<sup>1</sup> Тавқир – бузург доштан, эҳтиром.

<sup>2</sup> Ташвир – шармсорӣ, ошӯб ва изтироб.

Оразат офтоб мегўям,  
Наргисатро шаҳоб мегўям.  
Бо ту, эй нури чашм, ҳарфе чанд  
Ман зи роҳи савоб мегўям.  
Дил рабудӣ маро ба тори зулф,  
Сухан аз печутоб мегўям.  
Эй парӣ, гўш ҷониби ман кун,  
Мочарои азоб мегўям.  
Лолаосо ман аз ғамат доғам,  
Хонаи дил хароб мегўям.  
Рўзгори маро сияҳ кардӣ,  
Холи лаълат ғуроб мегўям.  
Шўхчашмо, биё ба кулбаи ман,  
Ба суолат ҷавоб мегўям.  
Ёди лаълат ҳар он кӣ кард, намурд,  
Ин ҳадис аз китоб мегўям.  
Дўш кардӣ маро ниғаҳ, лекин  
Ин қадар кай ҳисоб мегўям?!  
Чӣ зи ман, эй табиб, пурсӣ ранҷ?!  
Љигарамро кабоб мегўям!  
Абри лутфаш ба сар намеборад,  
Рашҳае аз сароб мегўям.  
Нуктаҳои висоли ӯ, Туғрал,  
Шаби ҳичраш ба хоб мегўям!

То нигаҳ аз чашми ҳайрон кардаем,  
Хонаи ойина вайрон кардаем.  
Оламе моро мусаххар шуд магар?  
Ёди ангушти Сулаймон кардаем.  
Хешро дар маҳфили базми адаб  
Баҳри иди васл қурбон кардаем.  
Лаззати дардаш гар ин аст, эй табиб,  
Бигзар аз мо, тарки дармон кардаем.  
Бо вафои ёр ҳамчун зулфи ӯ  
Дар шикасти аҳд паймон кардаем.  
Ашки навмедӣ зи чашми интизор  
Бар дари уммед дарбон кардаем.  
Ҷон ба як ними нигоҳаш бохтем,  
Мушкили худ сахт осон кардаем.  
Чун сароб андар биёбони чунун  
Аз сиришки хеш тўфон кардаем.  
Мо ғалат пеши лабаш аз ноқисӣ  
Қиссаи лаъли Бадахшон кардаем.  
Шуд фиғони шона хушк аз тоби ғам,  
Равған аз шамъи шабистон кардаем.  
Мову Мачнун хонда дар фанни чунун,  
З-он сабаб тарки дабистон кардаем.  
Гарчи дар ҳаҷрем, аз ёди рухаш  
Дам ба дам сайри гулистон кардаем.  
Ҳамчу гул имрӯз аз боғи сухан  
Маънии бисёр сомон кардаем.  
Ҳаббазо, Туғрал, ки Бедил гуфтааст:  
«Ёр меояд, чароғон кардаем!»

Ҳаловат дар дилам аз ишқи ҷонон,  
Зи васлаш гаштаам чун ғунча хандон.  
Ба сар аз ишқи ў сад шўру ғавғо,  
Ба дил аз меҳри ў сиррест пинҳон.  
Бувад аз ханчари мижғони нозаш  
Ҳазорон раҳна андар дину имон.  
Яму қулзум шавад пайдо ба олам,  
Бисозам гирия чун абри баҳорон.  
Чӣ хуш бошад, шавад васлаш муяссар,  
Суханҳо гўям аз ҳар боб чандон.  
Ибо нокарда аз лаълаш ситонам,  
Иҷозат гар диҳад, бўсе ба дандон.  
Наям аз ошиқони бемурувват,  
Ки рўбам хоки роҳашро ба мижғон.  
Мабодо хоре андар раҳгузораш  
Зи мижғон афтаду набвад адаб он.  
Занам обе ба роҳи ў зи дида,  
Ки биншинад зи по гардаш бад-ин сон.  
Ғуломи ҳалқабаргўш аст Туғрал,  
Бичўяд васли ҷонон аз дилу ҷон.

Мархабо, эй дилбари симинтани симинбадан,  
Чаъди мушкинат бувад дар гардани чонам расан.  
То ҳама абрӯи пайвасти ту шуд меҳроби мо,  
Фарз омад сачда бо пиру чавону марду зан.  
Ин ҳама бедод, ё Раб, аз кучо омӯхтӣ?  
Ҳаббазо, норафта аз лаъли лабат бӯи лабан<sup>1</sup>  
Аз ҳарими дарғаҳи худ дур кун ағёрро,  
Зоғро лойиқ набошад ошён андар чаман!  
Дидаам хубони оламро, ба хубӣ кай бувад  
Чун ту шўхе дар миёни хубрўёни заман?!  
Бўе аз зулфаш ба Чин муставчиби ғавғо бувад,  
Ин қумоши фитнаро кас чун барад сӯи Хутан?!  
Ҳамчу ман, Туғрал, касе дар ишратободи ҷаҳон  
Бикри маъниро наёвардаст дар ақди сухан.

---

<sup>1</sup> Лабан – шир.

Зери бори ишқи ту қаддам дуто хоҳад шудан,  
Ёди нахли қоматат он дам асо хоҳад шудан.  
Во макун лаъли лаби худ, шӯр дар олам марез,  
Булбул аз хандидани гул дар наво хоҳад шудан.  
Ҳамчу най аз сӯзи ишқат тавъамони нолаам,  
Банд аз бандам зи ҳичронат чудо хоҳад шудан.  
Номаи зулми ту бар каф сар кашам берун зи хок,  
Кай туро андешаи рӯзи ҷазо хоҳад шудан?!  
Гарчи дурам аз барат, лекин далели иштиёқ  
Оқибат сӯи ту моро раҳнамо хоҳад шудан.  
Баъди марг аз наргиси хоки мазорам з-интизор  
Сад ҳазорон чашм дар роҳи ту во хоҳад шудан.  
Нисбати ман бо сағат додиву метарсам аз он,  
Дар миёни мову он сағ мочаро хоҳад шудан.  
Ҳар кучо чинси қумоши ҳусни ӯ ояд ба арз,  
Аз ҳучуми халқ олам зери по хоҳад шудан.  
Туғрал, аз гуфтори худ сомони хичлат мекунам,  
Аз арақ ойинаам мавҷи ҳаё хоҳад шудан.

Дар ғами ишқи ту охир нотавон хоҳам шудан,  
Оқибат дар хок чун тири камон хоҳам шудан.  
Ошиқонро хоксорӣ рутбаи озодагист,  
Зери пой тавсанат чун парниён хоҳам шудан.  
Во макун бечо матои зулм дар дуккони даҳр,  
Нақди савдои туро ман корвон хоҳам шудан.  
Он қадар ман дар ҳаёли шавқат аз худ рафтаам,  
Бо ҳаданги нози ту санги нишон хоҳам шудан!  
Қолаби афсурдаам дар роҳат охир хок шуд,  
Зери поят гар заминам, осмон хоҳам шудан!  
Шукри он давлат, ки эй абрӯкамон, аз ростӣ  
Бо ҳаданги нози ту санги нишон хоҳам шудан.  
Зарраосо пеши хуршеди рухи зебои ту  
З-инфиёли нокасиҳо бенишон хоҳам шудан.  
Гарчи дар кӯят намеоям ба силки ошиқон,  
Чун сагон андар ҳаримат посбон хоҳам шудан.  
Ҷои он дорад, ки, Туграл, фазлро бошад ривоч,  
Як қалам ҳамчун алиф дар қалби ҷон хоҳам шудан.

Бо барги рухсори гулат, эй гулбадан, хорам макун!  
Нози ғаматро лоиқам, сўзону дар норам макун!  
Озурдаи ишқи туам, н-озору зориро бибин,  
Зоре чу ман кам бошадат, бисёр озорам макун!  
Сар бохтам ман бо сарат, сарро нагирам аз дарат,  
Сардори ишқи бесарам, сардори сардорам макун.  
Тўли каманди кокулат дастам зи дин кўтоҳ кард,  
Бо хоки поят, эй санам, чуз зулф зуннорам макун!  
Чайби қабо кардам қабо, якбора аз пайғоми ту,  
Монанди аҳвалтинатон ду дидаро чорам макун.  
Омўхтам дарси ғамат, пур шуд маро дар сина ғам,  
Дар синаи ман шуд ғамат, дар сина такрорам макун.  
Наврас гуло, бо оразат дил додаму орий шудам,  
Монанди холи оразе аз бедилӣ орам макун.  
Ман Туграли зори туам, ёрам, на ағёри туам,  
Эй ёр, агар ёри манӣ, дар силки ағёрам макун!

Эй ҷафочӯ, андаке қалби маро тафреҳ кун,  
Дар машомам аз шамими турраат тарвеҳ кун.  
Эй камонабрӯ, ба тири ғамза афкандӣ маро,  
Сайди худ мағзор бо ғайру нақӯ ташреҳ кун.  
Ҳамчу ман имрӯз ҳар кас лофи ишқат мезанад,  
Нусхаи лавҳи дили ушшоқро тасҳеҳ кун.  
Дил ба иқди зулфи мушкинаш агар хоҳӣ гарав,  
Ин муамморо ба номи он парӣ ташвеҳ кун.  
Гар туро бошад таманнои ҳавои ишқи ӯ,  
Рав, иёри хешро аз муддао танқеҳ кун.  
Мушкилоти дарси ишқи ёр меҳонӣ ҳаме,  
Асли мақсадро зи устои ҷунун тавзеҳ кун.  
Субҳи матлаб орзу дорӣ магар аз васли ӯ?  
Шоми ҳичронро шумори донаи тасбеҳ кун!  
Эй ки хоҳӣ обрӯи дину дунё ёфтан,  
Ҷуз сулуки ишқ дигар шеваро тасреҳ кун.  
Гар намеҳаӣ, ки гардад шўҳраи номат баланд,  
Бикри маъниро ба домоди сухан танқеҳ<sup>1</sup> кун.  
Гарчи набвад бар дарат ушшоқ дар силки сагон,  
Туғрали ошуфтaro аз дигарон тарчеҳ кун.

---

<sup>1</sup> Танқеҳ – никоҳ.

Саводи сурмаи шом аст дар чашми нигори ман,  
Ба чуз зулмат дигар чизе набинад рӯзгори ман.  
Аз он саргаштаам дар водии ишқи парирӯе,  
Ки бошад маркази паргори ҳасрат ихтиёри ман.  
Набошад ҳосили умрам ба чуз доғи ҷудоиҳо,  
Кучо сар барзанад чуз лола аз хоки мазори ман?  
Чаро меҳри бутон бо ошиқони булҳавас бошад?  
Аз ин савдову ғам, ё Раб, табаҳ шуд ҳоли зори ман!  
Агарчи дурам аз дидори васли ӯ, вале бошад  
Китоби лавҳи девони ҳаёлаш дар канори ман.  
Ҳазор афтода дорад бар сари кӯяш чу ман, лекин  
Ба чуз савти фироқи ӯ наёбӣ аз ҳазори ман!  
Зи бими он, ки наншинад ба чини доманаш гарде,  
Ба роҳаш об мепошид чашми интизори ман.  
Зи бас кардам таҳаммул дар ғами ҳичрони ӯ, Туграл,  
Миёни ошиқон бисёр бошад эътибори ман.

То кашад аз рух ниқоб он моҳи симинсоки ман,  
Ғўта дар ҳайрат занад ин дидаи муштоки ман.  
Токи абрўяш бидидам, ҷуфти кулфат шуд дилам,  
Рафт дар савдои ў бар бод ҷуфту токи ман!  
Бар сарам афтода то савдои он ширинсухан,  
Месазад бар Каҳкашон паҳлў занад қалпоки ман!  
Гўшт аз тан рафт охир дар ҳавои васли ў,  
Монд дар саҳрои хичрон устухони қоки ман!  
То бидидам соки симинаш, дилам бемор шуд,  
Ҳаббазо, қурбони соки ў тани носоки ман!  
Дар ҷаҳон мисли қадаш ҷоқам намегирад дигар,  
Баски чун сарви қади ў рост бошад чоки ман.  
Туғрали авҷи камолам, сайди маънӣ мекунам,  
Лафзи бемаънӣ бувад бечо, макун итлоки ман!

Оҳ аз чӯши сафои табъи маънизои ман,  
Занги ғам ойинасон бигрифт сар то пой ман!  
Оқибат аз дасти найранги Зулайхои қадар  
Гӯшаи зиндони меҳнат шуд чу Юсуф ҷои ман!  
Меҳри роҳат душманам гардида аз бахти сияҳ,  
Дӯстонро нест ҳаргиз заррае парвои ман!  
То шудам ман маҳраи майхонаи базми вучуд,  
Бодаи ишрат нахоҳӣ ёфт аз минои ман!  
Муштариикболи назмам, лек дар бозори даҳр  
Чуз қумоши ғам набошад дигаре савдои ман!  
Дастбанди даъвиям буд ҳалқаи зулфи бутон,  
З-он сабаб шуд баста бе занчир акнун пой ман!  
Гаштам аз тўҳмат асири дўзахи қаҳри адў,  
Ёди чун гулзори ҷаннат манзилу маъвои ман!  
Туғрал, аз ҷаври фалак гаштам асири қайди ғам,  
Гар на лутфи Ҳақ бибахшояд ба ҳолам, вои ман!

Тоби рухат надорад хуршеди токи гардун,  
Бишкаста қадри ёқут аз ин ду лаъли майгун.  
Имрӯз чун ту шоҳе набвад ба мулки хубӣ,  
Яксар сипоҳи ғамза ҳамроҳи чашми мафтун.  
Қорӣ шавад зи чашмам, гириям агар зи ҳаҷрат,  
Мардум ба об монад, наҳре шавад чу Қайхун.  
Ё Раб, зи зулмқўшӣ доим чаро ҳамўшӣ,  
Рухро ҳамеша пўшӣ аз ошиқони маҳзун?!  
Қоми шароб то кай бо ғайри мо бинўшӣ?  
Эй Лайлии замона, раҳме ба ҳоли Маҷнун!  
Андар ҳарими васлат маҳрам ҳамеша ағёр,  
Бо мо, ки мурдам аз ғам, лутфе, ба Ҳаққи бечун!  
Номат ба ҳар сари байт бинҳода ҳамчу тоҷе,  
Қон шуд бурун, ки Туғрал то воқоид мазмун.

Шўҳи шахрошўби ман гар беҳичоб ояд бурун,  
Бо тамошои ҷамолаш офтоб ояд бурун.  
Аз майи васлаш рақибон ҷумла яксар комёб,  
Сўи ошиқ он ҷафочў бо итоб ояд бурун.  
Дар ҷаман бе рўи ў бо гул ҷӣ сон созам ниғаҳ?  
Шабнами хичлат ба рўям ҷун гулоб ояд бурун!  
Он қадар бо ёди ў аз дида боридам гуҳар,  
Мавҷи тўфони сиришқамро ҳубоб ояд бурун.  
Сўхтам дар мичмари ишқи ту, эй нозофарин,  
Ҳар даме аз дил маро бўи қабоб ояд бурун.  
Бе ту умре ҷамчу най бо нола дорам улфате,  
Барқи оҳам ҳар нафас ҷамҷун шаҳоб ояд бурун.  
Кист, Туграл, уммати пайғамбари Хизри хаташ,  
Эй хуш он пайғамбаре, қ-ў бо китоб ояд бурун!

Ба ёди хандаи он лаъли майгун  
Шудам чун ғунча дар ин боғ дилхун.  
Саводи зулфи ӯ шуд сархати ман,  
Бувад сармашқи ман ин бахти вожун.  
Ниҳоли қоматаш мумтоз бошад  
Ба боғи эътибор аз сарви мавзун.  
Каш аз ранги ҳино дасти ҳавасро,  
Ки аз хунам бувад пой ту гулгун!  
Зи ҳичрони ту дарёи сиришкам  
Талотум мекунад чун мавҷи Ҷайхун.  
Ба ҳам оғушта дар сурху сафедӣ  
Рухаш монанди барфу қатраи хун.  
Ба назди Кўҳкан яксон намояд  
Фарозу шеби кўҳу дашту ҳомун.  
Бувад ранги рухи Узро зи Вомиқ,  
Тирози домани Лайло зи Маҷнун.  
Ба ёди наргису зулфи ту, Туғрал,  
Шудам чун айнаи «коф»-у ҳалқаи «нун!»

Буте дорам, ки сад майхона бошад дар канори ў,  
Бутонро фарз бошад сачдаи тавфи мазори ў.  
Набошад боғи имконро гуле ҳамчун гули рўяш,  
Агарчанде ки нашкуфтаст як гул аз ҳазори ў.  
Гулўи ташнаам меҳоҳад обе аз дами теғаш,  
Хуш он соат, ки қон бошад шаҳиди интизори ў!  
Ба ҳубӣ гарчи набвад дар ҷаҳон монанди ў, лекин  
Тариқи зулму ойини ситам бошад шиори ў.  
Нисори хоки пояш тўҳфае қон дар бағал дорам,  
Ба уммеде расад шояд, агар уммедвори ў!  
Гуле аз гулбунӣ васлаш тавон чидан аз он боғе,  
Ки бошад ошёнӣ мурғи анқо дар чинори ў.  
Кунун чун кофарон дар ҳукми мансухуламал бошад,  
Сулуки доругири дилбарон аз гирудори ў.  
Набудӣ гар шарикӣ дарси ғам бо меҳнати Мачнун,  
Тавон будан кунун парвонаи шамъи мазори ў.  
Маро бошад равону рўҳу ҷисму қону тан, Туғрал,  
Нисори ў, нисори ў, нисори ў, нисори ў!

Қадри Масеҳо барад лаъли суҳандони ў,  
Икди Сурайё дарад гӯи гиребони ў.  
Равзаи Ғирдавро нисбати кӯяш мадеҳ,  
Гулшани ҷаннат кучо, тарфи гулистони ў?!  
Шаҳнаи ҳичрони ў он қадарам дур кард,  
Менарасад гарди ман ҳеч ба домони ў!  
Мебарад аз ҳамдамон дар гарав ў гӯйи<sup>1</sup> ғам,  
Ҳар кӣ агар дил ниҳад дар ҳами ҷавғони ў.  
Кӯҳи Бадахшон агар маъдани лаъл омада,  
Маҳзани гавҳар бувад лаъли Бадахшони ў.  
Силсилаи зулфи ў пой ба доман кашид,  
Қай бувадаш мунтақӣ монеи даврони ў?  
Сайқали хуршед аз он дод ба рӯяш ҷило,  
Буд ғуборе магар аз хати райҳони ў?!  
Буд навои туаш замзамаи Туғралам,  
Шӯҳраи офоқ шуд з-он ҳама алҳони<sup>2</sup> ў!

---

<sup>1</sup> Гӯй – тӯби ҷавгон.

<sup>2</sup> Алҳон – лаҳнҳо, гӯишҳо.

Шўхе, ки бигзарад зи дили мо синони ў,  
Бошад хаданги ҳодиса тири камони ў.  
Дар сахни боғ ғунчаи нашкуфта з-инфиёл  
Хун мехўрад зи ҳасрати рашки даҳони ў.  
Васфи ҳадиси мўи миёнаш чӣ сон қунам?  
Тарсам, зиён расад зи сухан дар миёни ў!  
Резад ба хок шарбати оби наботро  
Вақти сухан ҳаловати шаҳди баёни ў.  
Бодо ҳамеша, рўзу шабу лаҳзаву замон,  
Чун мардумак ба хонаи чашмам макони ў!  
Аз ноз агарчи лаб накушояд, маро бувад  
Чазъи карашмаи нигаҳаш тарҷумони ў.  
Сити камоли Туғрали мо рафт дар ҷаҳон,  
Азбаски шуд ба нахли сухан ошёни ў.

Сарву санавбар шуд хичил аз қомати зебои ӯ,  
Ошуфта сунбул бо суман аз зулфи анбарсои ӯ.  
Як сӯ дарида пирахан гул аз гули рӯяш магар,  
Хун баста дар дил ғунчаро дигар тараф савдои ӯ.  
Дар дил ҳавои ишқи ӯ, доғ аст чун ман лола ҳам,  
Тире кучо наншастааст аз наргиси шаҳлои ӯ!  
Чун аз хиромон рафтаниш шамшод ҳасрат оварад,  
Ваҳ, ин чӣ қадду қомат аст, чон аст сар то пой ӯ!  
Ояд агар сӯи чаман сарсабз гардад анҷуман,  
Хизри набӣ пайдо шавад аз нақши хоки пой ӯ.  
Нолам чу най аз дурияш рӯзу шабу шому сахар,  
Бошад, насиби ман шавад як чуръа аз сахбои ӯ.  
Азбас ғуломи дарғаҳаш гаштанд яксар содиқон,  
Туғрал ғуломи содиқ аст, гулшан бувад маъвои ӯ.

Бурд диламро зи раҳ зулфи сумансои ў,  
Кард шаҳиди ниғаҳ наргиси шахлои ў.  
Гашта ба ҳам тавъамон аз хати килки азал  
Дастӣ ману доманаш, фарқи ману пой ў.  
Кай бувад андар замин дархури ў маскане?  
Манзари чашмам бувад манзилу маъвои ў.  
Гардани сарви сикҳӣ ҳам шуда аз инфӣёол  
Дида магар дар чаман қомати зебои ў.  
Фарши хироми раҳаш чашми умедам бувад,  
То нарасад бар замин нақши кафи пой ў.  
Гарчи Масеҳо ба лаб зинда кунад мурдаро,  
Дар фанни эҳёгарӣ раҳ набарад чоӣ ў.  
Ҳар кӣ ба рӯз оварад шоми фироқи туро,  
Гар на ба ҳолаш кунӣ раҳм, бувад воӣ ў.  
Мешиканад чун хазаф қимати дурри Адан  
Ҳамчу суханҳои ман лаъли шакарҳои ў.  
Бод туро офарин, Туғрали шохинватан,  
Кард тамои аз сухан васфи саропоӣ ў.

Моҳи тамоми ман, ки манам мустаманди ту,  
Мурғи дилам фитода ба доми каманди ту.  
Рафтори хеш кабки дарӣ тарк мекунад,  
Бинад агар хироми қади дилписанди ту.  
Дар мулки хусн хусрави фармонраво туй,  
Дил нест дар ҷаҳон, ки набошад ба банди ту!  
Эй қомати баланди ту сармашки дилбарӣ,  
Ҷонам фидои қомати болобаланди ту!  
Нарди муфохарат<sup>1</sup> зи фалак мебарад замин,  
Зеро ки маҳрам аст ба наъли саманди ту.  
Қурбони он шавам, ки туро офаридааст,  
Дар ҳар кучо бувад сухан аз чуну чанди ту.  
Лабҳои ғунча во нашавад, гар равӣ ба боғ,  
Аз шарми хандаи лаби ширин зи қанди ту.  
Ёд аз ҳавои сачдаи абрӯт мекунад  
Туғрал, накарда ваҳм зи теғи паранди ту.

---

<sup>1</sup> Муфохарат – ифтихор.

Дилбарамро ҳаст, гўё, сайри сахро орзу,  
Лоларо бошад аз он доғи сувайдо орзу.  
Ҳар замон мадди ниғахро рухсати наззора кун,  
Бошадат гар аз ҷамоли ў тамошо орзу.  
Як суҳан аз лаъли ҷонбахшаш туро кофӣ бувад,  
Гар бувад дар дил туро эъҷози Исо орзу.  
Ман гирифтори ваям, булбул асири гул бувад,  
Ҳар киро бошад ба дил навъе таманно орзу.  
То тавонӣ, гир аз майхонаи ҷашмаш қадах,  
Гар туро бошад ҳаёли ҷому мино орзу.  
Гар азизи Мисрро маҳрам шуд, аммо кай бувад  
Љуз ҳавои ишқи Юсуф бо Зулайҳо орзу?!  
Ҳалқаи занҷири ў аз ҳалқаи ҷашмам кунед,  
Гар бувад ёри маро халхол<sup>1</sup> дар по орзу.  
Хондаам бисёр аз лавҳи китоби навхатон,  
Туғрали морост акнун хатти туғро орзу.

---

<sup>1</sup> Халхол – ҳалқа ё зеваролоте, ки бонувон дар Шарқ дар банди по мебанданд.

Аз қомати баландат кумрӣ ба лаҳни ку-ку,  
Дар печутоб сунбул з-он ҳалқаи ду гесӯ.  
Мастана гар хиромӣ аз ноз дар гулистон,  
Ғавғову фитна хезад аз тоқи чархи мину.  
Дар бўстони хубӣ мавзунқадон бидидам,  
Монанди нахли қаддат сарве наруста дилчӯ!  
Афтода акси миҷгон бо чашми сурмасоят,  
Дар марғзори сунбул, гӯйӣ, чарида оху.  
Аз тири таъни ағёр ошиқ чӣ бок дорад,  
Гар чун шиҳоб ояд барқи ситам зи ҳар сӯ?  
Пахнои дашти ҳичрон чун вусъати ду олам,  
Роҳи висоли қонон борик аз сари мӯ!  
Аз гулшани ҷамолат як гул наҷид Туғрал,  
Хори ҷафои ағёр омад дарозпахлӯ!

Дил пеши ту кашфи роз карда,  
Девони ғами ту боз карда.  
Аз зулфи ту мекунад ҳикоят,  
Афсонаи худ дароз карда.  
Қонуни ғамат ба савти ушшоқ,  
Зеру бами ишқ соз карда.  
Лаббайк занам ба тавфи кўят,  
Оҳанги раҳи Ҳичоз карда!  
Лаъли лаби ту табарзадоро<sup>1</sup>  
Беқадртар аз пиёз карда!  
Саррофи дукони ишқ моро  
Дар бўтаи ғам гудоз карда!  
Аз шўхии ҷилваи тазарв аст,  
К-он баҳя ба чашми боз карда.  
Бедоду ситам ба ҳоли Маҳмуд  
Зулфи сияҳи Аёз карда.  
Имрӯз қазо зи номи Туграл  
Унвони сухан тироз карда.

---

<sup>1</sup> Табарзад – қанд ё наботи саҳт; ё тиккаи намаки булурӣ, ки бо табар шикаста шавад.

Эй ишқ, балои ҷон шудастӣ,  
Андар дили нотагон шудастӣ.  
Кардаст маро фироқ пирам,  
Бо ту нигарам, ҷавон шудастӣ.  
Розам зи ту гашт ошкоро,  
Ту аз ҷӣ ба дил ниҳон шудастӣ?  
Рӯҳам, ки равон шуда ба кӯяш,  
Бо рӯҳи манат равон шудастӣ.  
Чун тир маро ту рост дидӣ,  
З-он рӯй маро камон шудастӣ.  
Ёрам ба ман ошно намудӣ,  
Аъдои ман ин замон шудастӣ.  
Дар ҳар тарафе давонам аз ту,  
Ҳар ҷо, ки равам, дагон шудастӣ.  
Имрӯз ба марғзори ҳуснаш  
Дар галлаи ғам шубон шудастӣ.  
Сабре бикун, эй дили болокаш!  
Хомӯш, ки пурфиғон шудастӣ!  
Ҷовид бимон ба ишқ, Туғрал,  
Бо ишқ ту ҳамзагон шудастӣ!

Эй ғунчаи хандони ман, аз бўстони кистӣ?  
В-эй душмани имони ман, аз дӯстони кистӣ?!  
Тире зада бар чони ман мижғони новакафканат,  
Эй турки тирандозии ман, абрӯкамони кистӣ?!  
Сарви қадат андар чаман бишкаст қадри норван,  
Эй аръари тӯбишикан, сарви равони кистӣ?!  
Ман тўтиям шаккаршикан, Ҳиндустонам зулфи ту,  
Бо холи ҳиндуи лабат Ҳиндустони кистӣ?!  
Аз лаъл меорад бурун гавҳар Бадахшони лабат,  
Эй сад Бадахшон дар лабат, ту худ зи кони кистӣ?!  
Нолидам аз шаб то саҳар, бишнидӣ афғони маро,  
Як раҳ нагуфтӣ, эй санам, к-андар фиғони кистӣ?!  
Чони маро бе рӯи ту ором набвад дар бадан,  
Баҳри Худо, бо ман бигӯ, ороми чони кистӣ?!  
Дерест бо фикри расо сайди маонӣ мекуни,  
Эй Туграли авҷи суҳан, аз ошёнӣ кистӣ?!

Ёди айёме, ки сўйи мо хироме доштӣ,  
Бо каф аз майхонаи алтоф чоме доштӣ!  
Аз баҳори оразат наззораам мечид гул,  
Чун ниғаҳ дар хонаи чашмам мақоме доштӣ.  
Анчуманорои базми мо ҳадиси васл буд,  
Ҳайфи гуфторе, ки з-он шаккар ба коме доштӣ!  
Аз тарику шеваи аҳду вафо гаштӣ бурун,  
Бо мурувват байни хубон гарчи номе доштӣ.  
Муждаи пайғоми сад қосид буд анфоси Масех,  
Аз лаби ҷонбахш моро гар паёме доштӣ.  
Хос буд мар омрову ом буд мар хосро,  
Аз навозишҳо, ки лутфи хосу оме доштӣ.  
Кулбаи мо, Туғрал, аз хуршед партав мезанад,  
Сўи ин қошона гўё сайри боме доштӣ.

Он рӯзи ваъдаи ту сар омад, наёмадӣ\*  
Нахли умед бо самар омад, наёмадӣ.  
Дар интизори ваъдаат андар раҳи Бухор  
Мадди ниғаҳ зи дида баромад, наёмадӣ.  
Гуфтӣ, ки меравам ба Самарқанд назди ту,  
Биллаҳ, маҳалли найшакар омад, наёмадӣ.  
Баҳри нисори мақдамат, эй гулшани суҳан,  
Чон аз тани фасурда баромад, наёмадӣ.  
Бо Туғрал аз навиди ту анқо паём дод,  
Бо гӯшам аз вай ин хабар омад, наёмадӣ.

---

\* Тибқи ривояте Туғрал ин ғазалро ба устодаш Шамсиддин Шохин эҳдо кардааст.

Оразат хуршеди авчи дилбарӣ,  
Суратат рашки бутони озарӣ.  
Барҳаман бинад агар зулфи туро,  
Кофарам, гар нагзарад аз кофарӣ!  
Дар шаби зулфат дилам раҳ гум кунад,  
Субҳи рухсорат намояд раҳбарӣ.  
Афтад ошӯбе ба сахрои Хутан,  
Гар диҳӣ бар бод зулфи анбарӣ.  
Ламъаи рӯи туро бинад агар,  
Маҳ нишинад дар мақоми ахтарӣ.  
Аз фалак ояд ба савдои рухат  
Бар замин Хуршеду Моҳу Муштарӣ!  
Қоф то Қофи ҷаҳон номи ту рафт,  
Кас наёрад бар забон номи парӣ.  
Дар ҷаман сарв ар бибинад қоматат,  
Сар фуруд орад барои чокарӣ!  
Роҳу рафтору равиш гум мекунад  
Аз хирому нози ту кабки дарӣ.  
Сифлагон, Туғрал, ба шеър оғуштаанд,  
Нанг меояд маро аз шоирӣ!

Бо лаби лаъли ту тўтӣ накунад ҳамсуханӣ,  
Бигзарад пеши ту аз даъвии шаккаршиканӣ.  
Сунбули зулфи туро бод парешон созад,  
Бишканад анбари сороиву мушки хутанӣ.  
Гарчи абрӯи ту шуд қиблаи ислом, вале  
Бути бутхонаи Чину санами аҳриманӣ.  
Сурхии бираи тунбули лабатро дида,  
Хуни ҳасрат хўрад аз рашк ақиқи яманӣ!  
Ҳеч дар боғи ҷаҳон гул набувад чун рўят,  
Эй гули боғи латофат, зи кадомин чаманӣ?!  
Даҳанат вақти суҳан гар гуҳарафшон гардад,  
Нарҳи хармўҳра шавад қимати дурри аданӣ!  
Ба ман омад зи қазо хатми тамомии суҳан,  
Хатм шуд бо ту чунон даъвии симинзақанӣ.  
Ғунча дар боғ агар лаъли лабатро бинад,  
Назанад лоф ба пеши ту зи кўҷакдаҳанӣ!  
Гарчи нанг аст туро ошиқии Туғрали мо,  
Ба Худо шукр кунам, 3-он ки ту маъшуқи манӣ!

Эй фалак, дод аз чафоят, дар чӣ ҳолам кардай?!  
Рост будам чун алиф, монанди долам кардай.  
Охир, эй гардун, задӣ санги маломат бар сарам,  
Зери пой бешуурон поймолам кардай!  
Аз чӣ рӯ, эй чарх, чун ман эътиборат дур бод!  
Қуръаи безътиборихо ба фолам кардай?!  
Аз ту, эй Ноҳид, гуфторам навои тоза дошт,  
В-аз ҳасад, эй чарх, чун Яъқуб лолам кардай.  
Оқибат кори ту гар ин буд, эй гардуни дун,  
Аз чӣ дар рӯзи азал қисмат камолам кардай?!  
Эй сипехри бемурувват, ин кадомин шева аст?!  
Нола месозам зи дастат, то чу нолам кардай!  
Буд дар ойинаи ман акси сад маънӣ дучор,  
Занги ғам бар рӯи миръоти хаёлам кардай!  
Рӯзгоре буд, ки медодам ба чизе ман навол,  
Хуни ҳасрат, эй фалак, охир наволам кардай.  
Ҳамдамонам нокасони ғўлу аз дониш тихӣ,  
Сўхбати донишварон амри муҳолам кардай!  
Дар ҳавои мўшикофӣ Туғралам пар мезанад,  
То ту, эй гардун, маро дур аз висолам кардай!

